ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ | ΑΡΠΡΙΛΙΟΣ 2014 | ΤΕΥΧΟΣ 14ο | ΤΙΜΗ 3 ΕΥΡΩ

14

Αφιέρωμα:

Κινήματα – Συλλογικά Υποκείμενα για την Κοινωνική Αλλαγή.

Κείμενα των:

Φιλήμονα Πατσάκη

Gerald Raunig

Αλέξανδρου Σχισμένου

Μιχάλη Ψημίτη

Raul Zibechi

Ουκρανία: Η Εξέγερση της Αντεπανάστασης

Πέρα από την Ευρώπη: Αντιεξουσιαστική Πλατφόρμα Ενάντια στον Καπιταλισμό

Ανταποκρίσεις από Βραζιλία και Βοσνία

Βαβυλωνια Οριζοντια Διακινηση

Ο σημερινός τρόπος διακίνησης από το πρακτορείο Τύπου καθιστά αδύνατη τη διανομή του περιοδικού στα περίπτερα, εξαιτίας υπερβολικών χρεώσεων. Για το λόγο αυτό, αναζητήστε το περιοδικό, όπου κι αν βρίσκεστε, στο βιβλιοπώλη της γειτονιάς σας, ο οποίος μπορεί να το προμηθεύεται από τα παρακάτω πρακτορεία βιβλίων: Φυτράκης, Χριστάκης, Τζεβελέκου, Προμηθευτική.

Για συνδρομές και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας:

Internet: www.babylonia.gr/magazine

Email:
babyloniamagazine@yahoo.gr

Facebook:
Περιοδικό Βαβυλωνία

Τηλ.: 6974 546230

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

Αθήνα: Nosotros (Θεμιστοκλέους 66), Βοτανικός Κήπος (πλατεία Αγ. Δημητρίου, Πετρούπολη), Συνεργείο-Ηλιούπολη (Ηρώων Πολυτεχνείου και Μ. Αντύπα). Βιβλιοπωλεία: Ναυτίλος (Χαρ. Τρικούπη 28), Πολιτεία (Ασκληπιού 1-3), Πρωτοπορία (Γραβιάς 3-5), Εναλλακτικό (Θεμιστοκλέους 37), Ιανός (Σταδίου 24), Ελευθεριακή Κουλτούρα (Ερεσσού 52), Ελεύθερος Τύπος (Βαλτετσίου 53), Solaris (Μπόταση 6), FREE THINKING ZONE (Σκουφά 64), Φυτράκης (Ιπποκράτους 67), Χριστάκης (Ιπποκράτους 12), Τζεβελέκου (Ζαλόγγου 6), Γράμματα και λέξεις (Αγ. Αρτέμιος, Καφαντάρη 47), Διεθνές (Πανδοσίας 5, Άνω Πατήσια). Περίπτερα: πλατεία Εξαρχείων, πλατεία Κάνιγγος, κέντρο τύπου στη Βαλτετσίου (απέναντι απ' τον Ελεύθερο Τύπο), Μπόταση (απέναντι απ' το Solaris), Ναυαρίνου (απέναντι απ' το πάρκο), Μεσολογγίου, Περικλέους 23-Καλλιθέα
Πειραιάς: Βιβλιοπωλείο Τσαμαντάκης (Καραολή & Δημητρίου 43)
Θεσσαλονίκη: Μικρόπολις (Βενιζ. και Βασ. Ηρακλείου 18), Σχολείο για τη μάθηση της ελευθερίας (Μπιζανίου και Βας. Γεωργίου γωνία). Βιβλιοπωλεία: Πρωτοπορία (Λ. Νίκης 3), Κεντρί (Δ. Γούναρη 22), Μπαρμπουνάκης (Αριστοτέλους 4), Ιανός (Αριστοτέλους 7), Βιβλιοπωλείο Ραγιά (Ερμού 44), Βιβλιοπωλείο Γιάφκα (Γ. Παλαμά 21), Προμηθευτική (Προξένων 7)
Πάτρα: Πρωτοπορία (Γεροκωστοπούλου 31-33), Βιβλιοπωλείο Lexis (Μαιζώνος 38-40)
Ηράκλειο: Βιβλιοπωλείο Αναλόγιο (Ρούσου Χούρδου 8)
Λάρισα: Βιβλιοπωλεία Παιδεία (Κανάρη 11,Μεγ. Αλεξάνδρου 6)
Βόλος: Βιβλιοπωλείο Παιδεία-Ευσταθίου (Δον Δαλεζίου 2)
Ιωάννινα: Βιβλιοπωλείο Αναγνώστης (Πυρσινέλλα 11), Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Φ. Τζαβέλα 8)
Χανιά: Βιβλιοπωλείο Το Βιβλίο (Πλ. Κολοκοτρώνη 29)
Λαμία: Βιβλιοπωλείο ΟΙΩΝΟΣ (Κολοκοτρώνη 11)
Καβάλα: Βιβλιοπωλείο Εκλογή (Ομονοίας 133)
Αλεξανδρούπολη: Ελευθερουδάκης (Αδριανουπόλεως $4^{α}$)
Σέρρες: Βιβλιοπωλείο Επικαιρότητα-Φωτίου (Μεραρχίας 41)
Τρίκαλα: Βιβλιοπωλείο Επιλογή (Ιακωβάκη 5)
Δράμα: Βιβλιοπωλείο Ειρμός (Γεωργίου Ζερβού 6), Βιβλιογνώση (Προύσσης 32)
Ξάνθη: Ανοιχτός Κοινωνικός Χώρος «Xanadu» (Σπάρτης και Ζαλάχα 1, Σαμακώβ), Καφέ-Μπαρ «Το καφενείο» (Γεωργίου Σταύρου 4)
Κέρκυρα: Βιβλιοπωλείο Πλους (Νικηφόρου Θεοτόκη 91)
Κοζάνη: Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο (Ρήγα Φεραίου 10)
Φλώρινα: Βιβλιοπωλείο «Το μαγαζί σας» Ι. Νικολαΐδης (Στ. Δραγούμη 12)
Καρδίτσα: Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Ηρώων Πολυτεχνείου 6-8)
Αγρίνιο: Βιβλιοπωλείο Επίκουρος (Πλ. Σουλίου), Βιβλιοπωλείο Αλ. Μοσχονά (Αναστασιάδη 2)
Σύρος: Βιβλιοπόντικας (Άνδρου 10, Ερμούπολη)
Ρέθυμνο: Βιβλιοπωλείο Το πλαίσιο, (Κ. Γερακάρη 104)
Πρέβεζα: Βιβλιοπωλείο Ατραπός (Χρ. Κοντού 13, Σαϊτάν Παζάρ)
Άρτα: Η πολυθρόνα του Νίτσε (Φιλελλήνων 26)
Τρίπολη: Βιβλιοπωλείο Ώρα (Ουάσινγκτον 21)

Σημείωση: Όποιος ελεύθερος κοινωνικός χώρος ή επαγγελματίας (βιβλιοπωλείο-σημείο λιανικής πώλησης) προμηθεύεται συστηματικά το περιοδικό μας, ας κάνει τον κόπο να στείλει τα στοιχεία του στο μέιλ μας για να αναγραφούν στη σελίδα των σημείων διακίνησης του περιοδικού.

ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ

editorial

Έχουν περάσει 22 χρόνια από τότε που ο Francis Fukuyama προφήτευσε το τέλος της ιστορίας και ακόμη δεν έχουμε καταφέρει να αρθρώσουμε μία τελική απάντηση σε αυτήν την ψευδοπροφητεία του νεοφιλελευθερισμού. Μπορεί οι εξεγέρσεις μας απανταχού της γης να αποδεικνύουν διαρκώς πως οι καπιταλιστικές κοινωνίες είναι κάθε άλλο παρά ελεύθερες και επιθυμητές. Ωστόσο, έχουμε μέχρι σήμερα αποτύχει να δώσουμε μία συνεκτική προοπτική για μία ζωή με νόημα πέρα από τον καπιταλισμό.

Οι συγκρούσεις του αύριο ανάμεσα στα κυρίαρχα συστήματα εξουσίας και τις ριζοσπαστικές δημοκρατίες των εξεγερμένων θα είναι δριμύτερες. Την ίδια ώρα οι δομικές κρίσεις του συστήματος θα οδηγήσουν σε μία μόνιμη κατάσταση απώλειας νοήματος, ανασφάλειας και φόβου για την ανθρώπινη ύπαρξη. Η κοινωνική αλλαγή σε αντιεξουσιαστική κατεύθυνση ισοελευθερίας θα γίνει ζητούμενο και αιτία κινητοποίησης για εκατομμύρια ανθρώπους. Εντούτοις, η απελευθερωτική προοπτική δεν θα αφεθεί χωρίς απάντηση από τους κυριάρχους αλλά θα βρίσκεται σε ευθεία αντιπαράθεση με τους μονόδρομους ενός σωτηριολογικού ολοκληρωτισμού νέας κοπής. Στο κενό λοιπόν κοινωνικής αναπαραγωγής, που θα γίνεται από εδώ και πέρα όλο και πιο πιεστικό, η κυριαρχία θα απαντά όχι με κάποιου είδους κοινά αποδεκτές λύσεις αλλά με χομπσιανούς όρους. Θα διατρανώνει δηλαδή την αναγκαιότητα περιστολής κάθε δικαιώματος απέναντι στον τρόμο ενός πολέμου όλων εναντίον όλων μέσα σε έναν διαλυμένο και στερημένο από τις υλικές και διανοητικές συνθήκες της αυτονομίας του κοινωνικό ιστό.

Απέναντι στην προοπτική του ολοκληρωτισμού τυχαίνει ο κλήρος στις δικές μας γενιές να αντιπαρατάξουμε την προοπτική της απελευθέρωσης. Στις κατευθύνσεις και στις πρακτικές των νεότατων κοινωνικών κινημάτων βρίσκονται οι σπόροι των δικών μας απαντήσεων. Απέναντι στις παρωχημένες εγκεφαλικές συλλήψεις στρατηγικών σχεδίων για την ανατροπή από τα πάνω του υπάρχοντος, που χαρακτηρίζουν τις πρωτοπορίες, αντιπαραβάλλουμε τη συγκρότηση νέων μορφών κοινωνικότητας, που μέσα από τα κινήματά μας θέτουν ολόκληρες κοινωνίες σε δημιουργική κίνηση, προεικονίζοντας το αύριο. Απέναντι σε μία στενή κυκλική σύλληψη της διαλεκτικής αντιπαράθεσης με το υπάρχον, που εγκλωβίζει τις απελευθερωτικές δυνάμεις μέσα στο ίδιο το καπιταλιστικό πλαίσιο, προτάσσουμε τη διαρκή εκδίπλωση και ανάπτυξη από τα κάτω εμβόλιμων αντάρτικων δικτύων και συστημάτων αντιεξουσίας με στόχο την αντίθεση με ανώτερες οργανωτικές δυνατότητες και τη σύνθεση όχι στη βάση της κατάληψης του κράτους αλλά στη βάση της αποσάρθρωσης/κατάργησής όλων των λειτουργιών του. Απέναντι στις δυνάμεις της καπιταλιστικής αγοράς συγκροτούμε αντικαπιταλιστικά κοινά ολόκληρης της κοινωνικής αναπαραγωγής, που θα διασφαλίζουν τις υλικές συνθήκες της αυτονομίας μας και την εναρμόνιση με το φυσικό περιβάλλον. Και απέναντι στις μαρξιστικών καταβολών χιλιαστικές αντιλήψεις πλήρους υπαγωγής του ατόμου στο σύνολο, επεξεργαζόμαστε μία διαλεκτική προσώπου/κοινότητας, που να είναι αξιοβίωτη και να δίνει ουσιαστικές διεξόδους στη δημιουργικότητα του ανθρώπου.

Κάθε ριζοσπαστική θεωρία χαρακτηρίζεται από το πώς αντιλαμβάνεται ότι λαμβάνει χώρα η κοινωνική αλλαγή. Στα πλαίσιο αυτό οι ριζοσπάστες διανοητές ματαιοπονούν, όταν σήμερα διάγουν έναν αγώνα προς αναζήτηση επαναστατικών υποκειμένων διαχωρισμένων από το ευρύτερο κοινωνικό. Και αυτό, γιατί είναι τέτοιος ο κοινωνικός κατακερματισμός και η πολλαπλότητα των σχέσεων εξάρτησης και κυριαρχίας, ώστε τα αυριανά συλλογικά υποκείμενα της κοινωνικής αλλαγής δεν θα είναι αυτά που θα χωρίζουν αλλά αυτά που θα ενώνουν τις κοινωνίες των από κάτω σε αντιπαράθεση με το υπάρχον. Τα αναδυόμενα απελευθερωτικά κινήματα δεν αυτοτοποθετούνται μέσα στα διαρθρωμένα δίκτυα αλληλεξάρτησης του υπάρχοντος πλαισίου κυριαρχίας, καθώς εκλαμβάνουν τις διάφορες μορφές του συσχετισμού δυνάμεων ως μη δεδομένες. Ούτε αποδέχονται τις υφιστάμενες ταυτότητες κυριάρχησης ως άξιες να διατηρηθούν και να αναπαραχθούν. Περαιτέρω, δεν επιχειρούν τη συγκρότηση συλλογικών υποκειμένων δράσης, που θα διαχωρίζουν εαυτό από το ευρύτερο κοινωνικό. Αντίθετα, επιχειρούν να συγκροτούν τις ίδιες τις κοινωνίες των από κάτω ως τα κύρια υποκείμενα της κοινωνικής αλλαγής και της (ανα)παραγωγής των νέων όρων της κοινής ζωής. Φυσικά, το ερώτημα συνεχίζει να αιωρείται: Μπορούν τα αναδυόμενα απελευθερωτικά κινήματα να συγκροτήσουν μέσα από την πράξη τους ένα εναλλακτικό σχέδιο οργάνωσης της κοινής ζωής; Την απάντηση μπορείς να τη δώσεις μόνο εσύ και εγώ, όλοι μας, ρίχνοντας τους εαυτούς μας μέσα από τα κινήματα στον αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση.

Αντώνης Μπρούμας

ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
www.babylonia.gr

Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκαν:
Σωκράτης Αβραμόπουλος, Νίκος Ιωάννου, Ρούλα Καντά, Νίκος Κατσιαούνης, Δανάη Κασίμη, Γιώργος Κτενάς, Δημήτρης Κωνσταντίνου, Στέφανος Μπατσής, Αντώνης Μπρούμας, Βαγγέλης Νάνος, Σοφία Παπαγιαννάκη, Γιώργος Παπαχριστοδούλου, Εύα Πλιάκου, Φιλήμονας Πατσάκης, Γιάννης Ραουζαίος,Μαριέττα Σιμεγιάτου, Μιχάλης Ψημίτης

Δήμος στον αστερισμό του μεταμνημονίου

Γιώργος Παπαχριστοδούλου

Βρισκόμαστε ήδη σε μετα-μνημονιακή εποχή. Με την έννοια ότι οι αλλεπάλληλες νομικές ρυθμίσεις των μνημονίων, από το 2010 κι έπειτα, έχουν επιβληθεί ως κυρίαρχος όρος στην υποβόσκουσα σύγκρουση της κοινωνίας με το Κράτος. Είναι το τρέχον πλαίσιο εντός του οποίου όλα αναφέρονται, όλα επιτρέπονται, ξεκινούν και καταλήγουν. Με την έννοια ότι το δίλημμα Μνημόνιο-Αντιμνημόνιο δεν δημιούργησε την κρίση, αλλά ξεγύμνωσε βαθύτερες αιτίες, αιτίες που αφορούν στη θέσμιση της κοινωνίας, επάνω στο δίλημμα αυτοοργάνωση-ανάθεση Βρισκόμασταν δηλαδή σε μεταμνημονιακή εποχή.

Το Μνημόνιο έπρεπε να εφευρεθεί από το μεταπολιτευτικό πολιτικό σύστημα ώστε να κατασκευαστούν εκ νέου ως κυρίαρχο αφήγημα οι όροι λεηλασίας του κοινωνικού πλούτου και των φυσικών πόρων, ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες μίας νέας αναδιανομής ισχύος από τα μεσαία και ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα προς την οικονομική και πολιτική ελίτ.

Υπάρχουν κάποια σημεία τα οποία διαφοροποιούν την ελληνική κρίση σε σχέση με την παγκόσμια χρηματοπιστωτική φούσκα του 2008: η δομή της οικονομίας (αυτοαπασχολούμενοι, οικογένεια στο επίκεντρο της οικονομικής δραστηριότητας, μεγάλος δημόσιος τομέας, κυριαρχία των κατασκευών), οι διαχρονικές σχέσεις πατρωνίας μεταξύ κομματικών σχηματισμών και πελατών-ψηφοφόρων, η προϋπάρχουσα πολιτική και αξιακή κρίση, πρώτη δυναμική εκδήλωση της οποίας ήταν η εξέγερση του Δεκέμβρη του 2008, το γεγονός ότι η κρίση ξεδιπλώθηκε εντός του ευρώ για το οποίο οι αποφάσεις ανήκουν

στον ασύδοτο υπερεθνικό μηχανισμό που ονομάζεται Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Τα παραπάνω σημεία εξηγούν ίσως τη διάχυτη δυσκολία συγκρότησης (αμεσο)δημοκρατικών, αυτόνομων μορφών συνεργατικής οικονομίας, τον σημερινό πολλαπλασιασμό των κομματιδίων με βασική αναφορά τη διαδρομή των προσώπων-βουλευτών, την ωμή ταύτιση των συμφερόντων της εγχώριας οικονομικής ελίτ με το κράτος. Ο Μπόμπολας στη Χαλκιδική δεν λειτουργεί μόνον ως αντιπρόσωπος ενός διεθνοποιημένου αρπαχτικού καπιταλισμού, λειτουργεί πρώτιστα ως τσιφλικάς του παλιού καιρού που γνωρίζει ότι, μέσω των σχέσεων που έχει αναπτύξει με την κομματοκρατία, μπορεί να χρησιμοποιεί κατά βούληση τον κατασταλτικό μηχανισμό για να καταστέλλει τις αντιστάσεις (διόδια, χρυσός, σκουπίδια, νερό).

Πολύδωρας, Ζώης, Νικολόπουλος, Ψωμιάδης, Αλαβάνος, Λοβέρδος, όσοι αποχωρούν από το κομματικό «μαντρί» κρατώντας τη βουλευτική έδρα και την πόρτα επιστροφής ανοιχτή, εκφράζουν την απουσία συλλογικής-κοινωνικής αναφοράς (επαγγελματίες είναι, για τη δουλειά τους νοιάζονται), φανερώνουν την απόσταση μεταξύ κοινωνίας και Κράτους, απόσταση η οποία διαμεσολαβείται πλέον από τον μηχανισμό των μίντια. Τα τελευταία, εκτός από το να διαπαιδαγωγούν χειραγωγώντας, προβάλλουν το πολιτικό προσωπικό το οποίο, υποτίθεται, έχει ως προορισμό να διασώσει τη χώρα, το έθνος, τον λαό, την κοινωνία των πολιτών κ.λπ. Κουραφέξαλα. Το αντάλλαγμα είναι η δανειοδότησή τους χωρίς υλικές εγγυήσεις απέναντι στους μικρομετόχους – Mega και οργανισμός Λαμπράκη γνωρίζουν ότι τα δάνεια είναι το μπόνους για την παραγωγή τόνων προπαγάνδας. Η προίκα είναι η δυνατότητα που τους δόθηκε μετά το αιφνιδιαστικό κλείσιμο της ΕΡΤ να ελέγξουν καθολικά την τηλεοπτική ενημέρωση μέσω της εταιρείας Digea, της εταιρείας την οποία συνέστησαν οι καναλάρχες, η οποία γίνεται πάροχος ψηφιακού τηλεοπτικού δικτύου για 15 χρόνια, αφού το δημόσιο παραιτήθηκε ουσιαστικά του δικαιώματος να νοικιάζει αυτό τις συχνότητες. Το Mega π.χ. θα έπρεπε να πληρώνει 1 εκ. ευρώ ετησίως, αλλά τώρα μαζί με τα συνεταιράκια του θα νοικιάζει από τον εαυτό του – όλοι μαζί έδωσαν μόλις 16 εκ. ευρώ για να αποκτήσουν το δικαίωμα απόλυτου ελέγχου για μία δεκαπενταετία!

Στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο όπου ο «γαλάζιος» πρόεδρος Φιλιππίδης δανειοδοτούσε αφειδώς κι επί πενταετία επιχειρηματίες και φίλους, αναδείχτηκε για πολλοστή φορά η αυθαιρεσία και ασυδοσία της εγχώριας υπερ-τράπεζας των Τραπεζών, με επικεφαλής τον διοικητή Προβόπουλο.

Δεν δίνει λόγο ούτε στο Κράτος – απλώς, μοιράζει την πίτα του χρή- »

ματος, αναλόγως των εσωτερικών συσχετισμών ισχύος στην πολιτική και οικονομική ελίτ. Είναι ο ίδιος ο τρόπος λειτουργίας του μηχανισμού (μίζα, διαφθορά, λεηλασία, αντικοινωνική αντίληψη) ο οποίος διαπερνά οριζόντια το σύστημα: από τα εξοπλιστικά προγράμματα μέχρι τις προμήθειες του σωλήνα στο Κακοσάλεσι. Απλώς, μαζεύτηκε πολύ μαύρο χρήμα, ρε παιδί μου, και πρέπει να κάνουμε κάτι ώστε να καθησυχαστεί το πόπολο το οποίο, μέσα στην ανοησία και την απελπισία του, κοιτά προς τους νεοναζί, οι οποίοι φορώντας την προβιά του «λαϊκού τιμωρού», θεωρούν ότι έχουν την ιστορική ευκαιρία να καταλάβουν την εξουσία. Δύο παράγοντες τους εμποδίζουν: το ίδιο το Μαξίμου, οι φονταμενταλιστές του οποίου αποδεικνύονται πιστοί μαθητές του μετεμφυλιακού (παρα)κράτους της Δεξιάς με μονταζιέρες, δολοφονίες μεταναστών στο Αιγαίο, διώξεις στην ελευθερία του λόγου (Παστίτσιος), επικλήσεις στον “ύψιστο”, και το κοινωνικό αντιφασιστικό κίνημα, το οποίο διευρύνθηκε μετά τη δολοφονία του Π. Φύσσα. Ο πρώτος παράγοντας συντόμως θα αναδιαταχτεί για να συμμετέχει ξανά στη νομή της εξουσίας.

Οι διεργασίες των «από κάτω»

Ο δεύτερος εξ ορισμού συνδέεται με τις ευρύτερες κινήσεις των «από κάτω» για δημοκρατία και δικαιοσύνη, τη διεθνοποίηση της αντίστασης ενάντια στον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό, κίνηση η οποία εκτείνεται σε πολλά πεδία. Φυσικοί πόροι, κοινωνική διαχείριση της ενέργειας, ψηφιακές ελευθερίες, προστασία των σπόρων και της τροφής, ελευθερία μετακίνησης για όλους, δημόσια συλλογικά αγαθά, κατοικία, απο«ανάπτυξη», κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία. Σε αυτό το πεδίο, το μνημονιακό δίκαιο έχει τον δικό του ρόλο, ως το εργαλείο εκείνο το οποίο επέβαλε μία αλλαγή των όρων διαβίωσης υπέρ των ισχυρών. Τους όρους αυτούς δεν μπορεί να τους αλλάξει ριζικά κανένα Σύνταγμα, καμία εκλογική αναμέτρηση. Το Σύνταγμα επειδή «αποτελεί τη συμπυκνωμένη νομική έκφραση και αποτύπωση ενός συγκεκριμένου συσχετισμού κοινωνικοπολιτικών δυνάμεων» (Α. Μάνεσης, «Πολιτική κρίση και κρίση της πολιτικής», Το Βήμα, 29 Ιανουαρίου 1995, σ. 11), συσχετισμού ο οποίος σήμερα είναι σαφώς υπέρ των ισχυρών. Οι κοινοβουλευτικές εκλογές επειδή αποτελούν εκχώρηση εξουσίας στους σφετεριστές αντιπροσώπους, μπορούν ασφαλώς να επηρεάσουν ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ Κοινωνίας, Κράτους, Εταιρειών, αλλά δεν πρόκειται να εκφράσουν αυτό που συμβαίνει.

Κι εκείνο που συμβαίνει στην κοινωνία, έξω και πέρα από τους θεσμούς, στη Χαλκιδική, στους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους, στις εκατοντάδες κινήσεις πολιτών για την αλληλεγγύη, στον Αχελώο και τη Βωβούσα, στα ομότιμα δίκτυα ελεύθερης ψηφιακής ανταλλαγής της γνώσης και της έρευνας, παράγει πολιτική (όπως έχει ξαναγραφτεί στη «Β»).
Δεν πάσχει από την κοινοβουλευτική του αποτύπωση (την οποία μπορεί να καρπωθεί όποιος σεβαστεί την αυτόνομη κίνησή του). Υστερεί στην αλληλέγγυα-ισότιμη δικτύωσή του και την εδαφικοποίησή του σε υπαρκτό όραμα μίας άλλης ζωής, στην οποία το Κράτος και το Κεφάλαιο δεν θα εκφράζονται ως αυθεντίες, σε μία διαδικασία στην οποία ο σχεδιασμός θα ξεκινά από κάτω, από τη μικρή κλίμακα, από το τοπικό, από οικολογική αντίληψη και θα πολλαπλασιάζεται όσο συναντά αντίστοιχες πρωτοβουλίες (το αυτόνομο κι αυτεξούσιο είναι όμορφο).
Είναι κάτι το οποίο δεν μπορεί να αντιληφθεί ο ΣΥΡΙΖΑ, ο πιθανότερος επόμενος διαχειριστής της εξουσίας, κάτι το οποίο δεν έχουν αντιληφθεί κινήσεις πολιτών οι οποίες μας προσέφεραν προσφάτως την παρωδία της ανάδειξης υποψηφίου «τους» για τις δημοτικές στη Χαλκιδική.
Η μεταμνημονιακή εποχή συνδυάζεται με τη γενίκευση του δικαίου της επιστράτευσης όποιου αντιδρά (καθηγητές, ναυτεργάτες), αυτό που έξοχα έχει αποκληθεί «εξτρεμισμός του κέντρου» (από τον Μανδραβέλη ως το Χρυσοχοΐδη), τη χρήση του fast track για τις περίφημες επενδύσεις ως το νομικό εργαλείο με το οποίο καταπατείται κάθε έννοια δημοκρατικής διαδικασίας στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον ώστε να γίνει καθολικό και πανίσχυρο το λεγόμενο δίκαιο των εταιρειών, τη δυναμική επανεμφάνιση του αστυνομικού τρομοκράτους το οποίο, με τη συμμαχία των μίντια, έχει ήδη καταδικάσει για τις ιδέες τους κατηγορούμενους για ένοπλη δράση, τον Κώστα Σακκά, τον Τάσο Θεοφίλου, τον φυλακισμένο Σπύρο Στρατούλη.

Εν δήμω

Με πρόσχημα μάλιστα την απόδραση Ξηρού, το αστυνομικό τρομοκράτος, πιστό στη θεωρία της συλλογικής ευθύνης, σχεδιάζει να κόψει το δικαίωμα των αδειών στους κρατούμενους των κολαστηρίων που αποκαλούνται φυλακές έχοντας ταυτόχρονα εξοικειώσει (ήδη από πέρυσι) την κοινή γνώμη με τη θέα των βασανιστηρίων, τα οποία επιστρέφουν ως πρακτική για να σκορπίσουν τον φόβο. «Εάν η σύγχρονη δημοκρατία αρνηθεί τον Δήμο, τι μπορεί να βάλει στη θέση του; Τι μπορεί να αναπληρώσει; Άρα, ξαφνικά η δημοκρατία παράγεται ως ένα κενό σημαίνον. (...) Όταν λέμε δημοκρατία το αντικείμενο αναφοράς είναι ο Δήμος, ο λαός, η θέλησή του. Όταν αυτονομείται το σημαίνον από το σημαινόμενο παράγεται ένα κενό σημαίνον», γράφει ο Στ. Ροζάνης (Ομοίωμα δημοκρατίας, σελ.19, εκδ. Εξάρχεια, 2013). Ο Δήμος και η θέλησή του απουσιάζουν, λοιπόν, από το πλέγμα των σχέσεων εξουσίας. Ή μάλλον, δεν θα συμμετέχουν στις δημοτικές εκλογές της αντιπροσώπευσης. Επειδή η διαδρομή τους δεν στοχεύει στην κατάκτηση της διαχωρισμένης εξουσίας. Για εμάς, για τους πολλούς, η εποχή που η ευημερία μας πατούσε επάνω στον πόνο των άλλων, πέρασε. Ας αφουγκραστούμε. «[Οι πολίτες], πριν απ' όλα να μην αισθάνονται φτωχοί επειδή πιθανόν δεν έχουν χρήματα, ούτε άχρηστοι επειδή δεν έχουν κάποια μισθωτή σχέση εργασίας στις καπιταλιστικές επιχειρήσεις ή το κράτος. Να μην αισθάνονται αδύναμοι επειδή το κόμμα που ψήφιζαν δεν τους εκπροσωπεί τελικά κι έτσι αποσύρονται από τα κοινά. Αν σταματήσουν να συμπεριφέρονται σαν καταναλωτές πολιτικών και αν αποφασίσουν να συμμετάσχουν στις διεργασίες διαμόρφωσης της πολιτικής, στις προσπάθειες δημιουργίας συλλογικών μορφών εργασίας και παραγωγής για την ικανοποίηση βιοτικών καταρχήν αναγκών, θα αντιληφθούν ότι ο καλύτερος διαμεσολαβητής είναι οι ίδιοι για τον εαυτό τους» (Γιώργος Κολέμπας, Γιάννης Μπίλλας, Ο ανθρωπολογικός τύπος της αποανάπτυξης-τοπικοποίησης, σελ.39, Εκδ. των Συναδέλφων, 2013). Σε πρώτο πληθυντικό παρακαλώ!

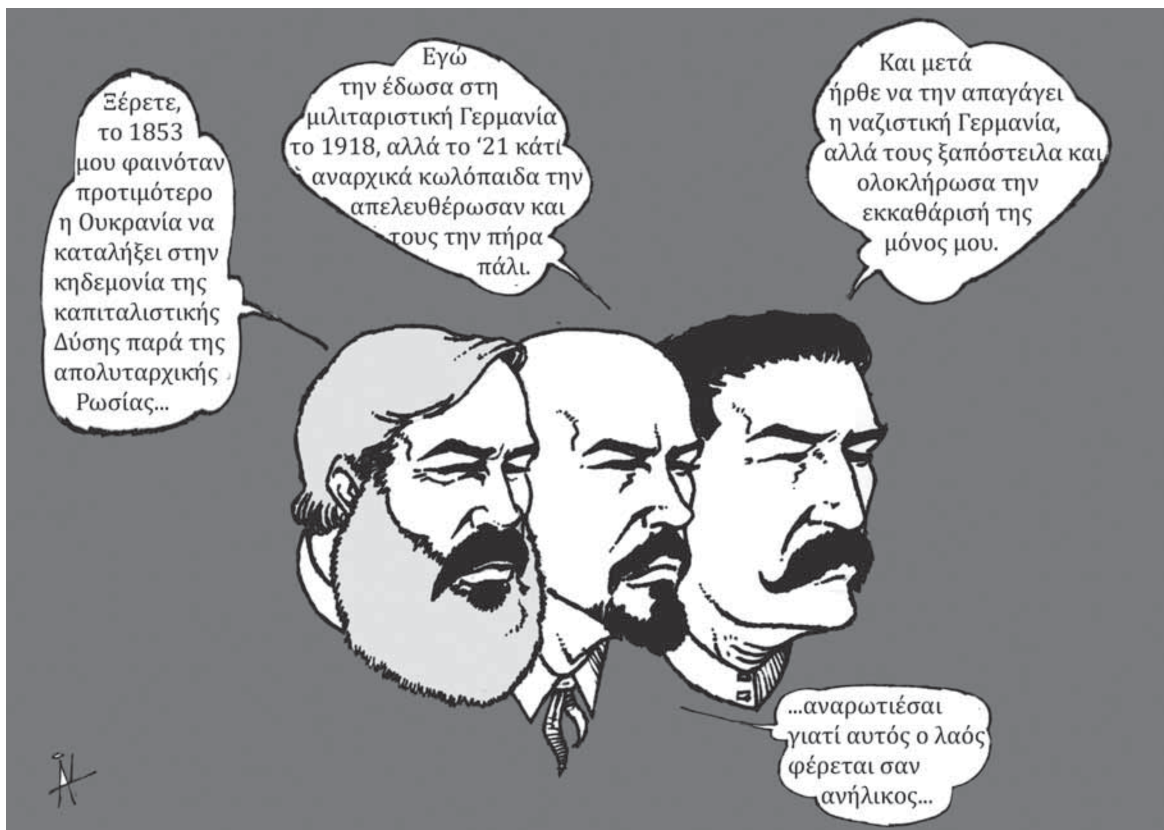
Ουκρανία: Η εξέγερση της «αντεπανάστασης»

Νίκος Κατσιαούνης

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια ένα πλήθος εξεγέρσεων έχει λάβει χώρα σε αρκετές περιοχές του πλανήτη, προκαλώντας ποικίλους τριγμούς στην κανονικότητα. Αν και υπάρχουν πάρα πολλές διαφορές μεταξύ τους, ο κοινός τόπος είναι ότι ήρθαν σε ρήξη με τις κυρίαρχες δομές που νομιμοποιούσαν τις εκάστοτε εξουσίες, δημιουργώντας ασυνέχειες με τα αποτελέσματα και τις δυνατότητες να μην είναι ακόμη ορατά. Από την Αραβική Άνοιξη και τον Δεκέμβρη του 2008 έως τη Βενεζουέλα και τη Βοσνία, το σίγουρο είναι ότι η καθεστηκυία τάξη βρίσκεται σε αδιέξοδο και αδυνατεί να νομιμοποιηθεί κοινωνικά.

Κι ενώ στην πλειοψηφία των εξεγέρσεων υπήρχαν αιτήματα με χαρακτηριστικά χειραφέτησης, στην Ουκρανία το παράδειγμα είναι κάπως διαφορετικό. Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η πληροφόρηση που δινόταν από τα επίσημα ΜΜΕ δημιουργεί ερωτήματα για το τι ακριβώς έγινε. Θα ήταν λάθος, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από αρκετά κείμενα ουκρανών, να θεωρήσουμε ότι έλαβε χώρα μια αμιγώς φασιστική και ακροδεξιά εξέγερση. Στο Μαϊντάν υπήρχε ένα πλήθος ετερόκλητων διαδηλωτών με κοινό τόπο την εναντίωση στην κυβέρνηση και στις οικονομικές ελίτ της χώρας. Αυτό που έδωσε στις φασιστικές ομάδες τη δυνατότητα να αναδυθούν ως η αιχμή του δόρατος είναι η «ριζοσπαστικότητα» που έδειξαν και η μαχητικότητα στις συγκρούσεις με την αστυνομία, σε συνδυασμό με μια μη «συνειδητοποιημένη», πολλές φορές απολιτίκ όπως αναφέρεται, »

στάση μιας μεγάλης μερίδας των διαδηλωτών. Εδώ θα πρέπει να συνυπολογίσουμε το γεγονός ότι η εθνικιστική και ακροδεξιά ρητορική αναπτυσσόταν εδώ και αρκετά χρόνια στην Ουκρανία , όχι μόνο από τις φιλοναζιστικές οργανώσεις αλλά και από την επίσημη κυβέρνηση, με αποτέλεσμα να έχει ερείσματα σε ένα ευρύ φάσμα του ουκρανικού λαού. Έτσι, στην νέα κυβέρνηση οι εθνικιστικές και ναζιστικές οργανώσεις του «Σβόμποντα» και του «Δεξιού Τομέα» κατέλαβαν θέσεις κλειδιά, με την παράλληλη στήριξη των νεοφιλελεύθερων.

Αυτό που είναι εμφανές στην Ουκρανία, αλλά και σε άλλες περιοχές που έλαβαν χώρα εξεγέρσεις, είναι η αδυναμία της εξουσίας να δώσει απαντήσεις και να εγγυηθεί τους όρους της ζωής. Αυτό δημιουργεί μια ρευστότητα στον κοινωνικό, ειδικά εάν συνυπολογίσουμε έναν ευρύτερο επαναπροσδιορισμό των ταυτοτήτων που συντελείται με αφορμή την κατάρρευση των σημασιών που συγκροτούσαν μέχρι πρότινος τις κοινωνίες. Η αναζήτηση λοιπόν ταυτότητας, πολλές φορές με βίαιους όρους και σε συνδυασμό με μια εντεινόμενη γεωπολιτική αλλαγή των συσχετισμών ισχύος και δύναμης, δημιουργεί πρόσφορο έδαφος στην ανάδυση ακροδεξιών λογικών που όμως αποκαλύπτουν τη γύμνια και τις αυταπάτες αυτής της θεώρησης. Το παράδειγμα της Ουκρανίας το επιβεβαιώνει μιας και η πρόταση της κυβέρνησης που συμμετείχαν οι φασιστικές οργανώσεις ήταν η προσφυγή σε μηχανισμούς στήριξης χωρίς καμία άλλη προοπτική εξεύρεσης λύσης. Αν δούμε στην Ελλάδα το παράδειγμα της Χρυσής Αυγής, θα συνειδητοποιήσουμε ότι δεν έχει απολύτως καμία πρόταση εξόδου από την παρούσα κατάσταση, ακόμη ούτε στη βάση μιας εθνικιστικής θεώρησης των πραγμάτων.

Εδώ δεν θα ήταν παράτολμο να πούμε ότι όλοι αυτοί οι εθνικισμοί συγκροτούνται στο λυκόφως και την κατάρρευση του έθνους-κράτους ως μηχανισμό διαχείρισης του κοινωνικού πεδίου, γι αυτό τον λόγο δεν μπορεί να παραχθεί καμία ουσιαστική παραγωγή πολιτικής πρότασης και διεξόδου από σχηματισμούς που συντάσσονται στη βάση μιας εθνικιστικής ρητορείας. Στην περίπτωση της Ουκρανίας τεράστιο ρόλο παίζουν και οι αλλαγές στο γεωπολιτικό πεδίο. Η τράπουλα ξαναμοιράζεται και η Ουκρανία, και ειδικότερα η Κριμαία, αποτελεί ένα βασικό πέρασμα για την τροφοδότηση ενέργειας σε ένα μεγάλο μέρος της Ευρώπης. Γι αυτό και οι «Δημοκρατίες» άφησαν τα προσχήματα και υποστηρίζουν ξεκάθαρα μια κυβέρνηση με νεοναζί στη σύνθεσή της. Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές οι εξελίξεις τρέχουν και θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στο επόμενο τεύχος. Αυτό που θα πρέπει να αποφευχθεί είναι η αναβίωση πρακτικών από μεριά του ουκρανικού λαού που φέρνουν στο παρόν μερικές από τις πιο μαύρες σελίδες της ανθρώπινης ιστορίας και ειδικότερα της ναζιστικής βαρβαρότητας. Αλλά αυτό επαφίεται μόνο στην ωριμότητά του.

Η ΠΡΟΑΝΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑ ΗΤΤΑ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Νώντας Σκυφτούλης

Σε αυτές τις δημοτικές εκλογές διαφαίνεται κάποια νέα προοπτική ή έστω ένας καινούργιος επαναπροσδιορισμός του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης; Όχι λένε όλοι. Ίδιο σκηνικό, ίδια πρότυπα, ίδιοι ρόλοι και κυρίως ίδια η διαδικασία χρίσματος των αρχόντων από τα κόμματα.

Οι «βλαχοδήμαρχοι», λοιπόν, στο προσκήνιο θα κονταροχτυπιούνται για τα τοπικά συμφέροντα. Είναι όλοι βλαχοδήμαρχοι ή μήπως η διαδικασία επιλογής τους, ο τρόπος τους, ο λόγος τους, διαφοροποιεί κάποιους από αυτή την «επαίσχυντη» (όσο και ρατσιστική) ταυτότητα; Κανείς δεν βλέπει καμιά διαφοροποίηση. Σε αυτή την κατηγορία των βλαχοδημάρχων θα βάλουμε τους υποψήφιους του σύριζα ή όχι; Αν πληρούν τις προϋποθέσεις ανάδειξης βλαχοδημάρχων πού θα τους βάλουμε; Θα ήταν άδικο να δημιουργήσουμε καινούργια κατηγορία. Ας βολευτούμε σε αυτή τη ονοματοδοσία, μιας και ήταν ιδέα του σύριζα.

Το πραγματικό συναίσθημα δεν είναι η ειρωνεία στην προκειμένη περίπτωση, αλλά ο εκνευρισμός που πηγάζει από το ερώτημα αν όχι τώρα πότε θα αναδυθεί το καινοτόμο ή ο νέος διαφωτισμός πάνω σε ζητήματα που συνοδεύουν την κουλτούρα της αυτοδιοίκησης. Μιλάνε κύκλοι του σύριζα για άμεση δημοκρατία και κρατάνε τον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό για τον εαυτό τους ή μιλάνε για μια άλλη πόλη και κρατάνε για τον εαυτό τους την διαχείριση της υπάρχουσας πολεοδομίας -ακόμη και αυτά τα λίγα που λένε για τη διαχείριση των σκουπιδιών τα παραπέμπουν στην καθαριότητα! Όλα αυτά μαζί σε έναν μικρομεγαλισμό που στην περίπτωση ανάδειξης των δημοτικών αρχόντων υπερισχύει το μικρο και το αυτοαναφορικό σε μια συμπαιγνία με το μεγάλο και το μάκρο.

Ας τα αφήσουμε όμως αυτά. Ο σύριζα κατεβαίνει στις εκλογές με τον παραδοσιακό τρόπο μήπως έτσι καλυφθεί και το έλλειμμα ενός εμπνευσμένου λόγου τοπικής αυτοδιοίκησης. Για να γίνει αυτό όμως πρέπει να επιτύχει βγάζοντας πολλούς βλαχοδημάρχους. Θα τα καταφέρει; Όχι κατηγορηματικά και γι αυτό υπάρχει εξήγηση που βρίσκεται στη δομή της ύπαρξης του.

Έχουν διαπιστώσει οι ίδιοι, οι αντίπαλοι, οι φίλοι, οι ψηφοφόροι, ότι υπάρχει διάσταση μεταξύ «οργανωτικού σύριζα» και «κοινωνικού σύριζα» και για να ακριβολογούμε μεταξύ του κόμματος (που παίρνει τις αποφάσεις για τις επιλογές) και των ψηφοφόρων του που καλούνται να ψηφίσουν. Η διάσταση αυτή, που μπορεί να είναι και αυτοκαταστροφική, δεν αφορά καθόλου τον «οργανωτικό σύριζα», ο οποίος -αυτοαναφορικός όπως είναι- έχει τα δικά του «συμφέροντα», έχει τους δικούς του όρους.

Για να υπενθυμίσω στους μαρξιστές διανοητές την πραγματική πολιτική ορολογία, ο «οργανωτικός σύριζα» είναι ο ορισμός της γραφειοκρατίας, ενός δηλαδή ξεχωριστού μηχανισμού με ιδιαίτερα συμφέροντα, με ξεχωριστό κόσμο, που βρίσκεται σε μια διαρκή φραξιονιστική διαδικασία ιεραρχίας.

Αυτή, λοιπόν, η γραφειοκρατία δεν αφήνει τον «κοινωνικό» σύριζα όχι να συμμετέχει αλλά ούτε καν να πλησιάσει τις διαδικασίες. Στην περίπτωση τώρα των δημοτικών εκλογών η γραφειοκρατία επειδή είναι νέα και αδηφάγα εξεδίωξε τους ψηφοφόρους με τις επιλογές της και είναι βέβαιο ότι θα συμπαρασύρει το κόμμα σε αποτυχία. Και το κκε έχει γραφειοκρατία αλλά έχει αποδείξει στο παρελθόν ότι σέβεται τις «επιρροές» στην προκειμένη περίπτωση, επιλέγοντας και με βάση τις βουλήσεις των επιρροών του. Το κκε στο παρελθόν (1978 και 1982) είχε εκλέξει μόνο του δεκάδες δημάρχους σε όλη τη χώρα, αποδεικνύοντας ότι μπορεί να επιλέξει με γνώμονα την διεισδυτικότητα. Ενώ ο σύριζα φαινομενικά είναι πιο ανοικτός πιο δημοκρατικός ωστόσο αποδεικνύεται το αντίθετο. Ναι, γιατί στον σύριζα η γραφειοκρατία τώρα συγκροτείται και η πάλη για την επικράτηση είναι ζεστή. Αν προσθέσουμε και τον μεγάλο απόντα από αυτές τις διαδικασίες, που είναι η κοινωνία, τα πράγματα χειροτερεύουν. Τουλάχιστον ο σύριζα θα μπορούσε έστω και συμβολικά να στραφεί προς τα εκεί σε μια ανοικτή κοινωνική διαδικασία εκλογής υποψηφίων και στη διαδικασία αυτή να συμμετέχει το σύνολο των κινημάτων, αλλά και το σύνολο της αριστεράς, με τη δέσμευση όποιος εκλεγεί από αυτή τη διαδικασία να υποστηριχτεί από όλους. Κάτι ανάλογο γίνεται στην Ιταλία και ο δήμαρχος του Μιλάνου (σύμβολο καπιταλιστικής πόλης) είναι αριστεριστής. Ούτε αυτό κάνει ούτε το άλλο, δηλαδή επιλογή ικανού βλαχοδημάρχου. Η ιδεολογική πίεση που δέχεται από το κκε ο «οργανωτικός σύριζα» είναι κάτι παραπάνω από προφανής, όπως φυσικά και η πίεση που δέχεται από μικρολόμπυ που απέτυχαν αλλού και δοκιμάζονται τώρα σαν παράγοντες του σύριζα. Αλλιώς πως μπορεί να εξηγηθεί αυτή η εμμονή στον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό σαν φαντασιακό (γιατί ούτε το δημοκρατικό, ούτε το συγκεντρωτικό μπορεί να επιβάλλει); Η σχετική αυτονομία των δημοτικών εκλογών, που από χρόνια έχει δημιουργήσει το ιδιοτελές «κίνημα» των ανταρτών αρχόντων, οδήγησε τά «αστικά» κόματα στην αποχρισματοποίηση, κι έτσι χαλάρωσε η τανάλια του κόμματος με το Δήμο. Και μάλιστα τα κόμματα τρέχουν πίσω από πετυχημένους δημάρχους για να έχουν πρόσβαση σε μια εκλογική νίκη. Ο σύριζα τι ακριβώς θέλει από τις εκλογές; Να συρθεί ο κόσμος πίσω από μια επιλογή που έγινε με ακατανόητα και ανόητα κριτήρια που αιωρούνται ανάμεσα στον ουρανό και τη γή; Ο αισθητός κόσμος βοά για την αποκατάστασή του, «σύντροφοι» . Και κλείνω με ένα μόνο αντιεξουσιαστικό και υλιστικό παράδειγμα που εφάπτεται των δημοτικών εκλογών, για να μη θεωρηθεί ότι μιλάω γενικά: Διαχείριση των σκουπιδιών. Η Φυλή θα συνεχίσει να υπάρχει; Η διαλογή στην πηγή, η ανακύκλωση, η κομποστοποίηση, η γενικευμένη αυτοδιαχείριση του ζητήματος από τα κάτω, όπως η Προσυνατ έχει ενδελεχώς προτείνει, όλα αυτά και άλλα είναι έστω στο μυαλό έστω και ενός υποψηφίου; Με αυτό θα τελειώσω και τα παραπάνω δεν είναι μόνο για τις δημοτικές εκλογές.

ΔΥΟ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ...

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ Π ΛΑΤΦΟΡΜΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ
(Beyond Europe-Antiauthoritarian Platform Against Capitalism)

Διακόσια χρόνια μετά τη Γαλλική Επανάσταση, η ήπειρος που γέννησε τις μεγάλες αφηγήσεις, που γεννήθηκαν και πέθαναν σε αυτή μια για πάντα, οι παραδοσιακού τύπου επαναστάσεις ή αλλιώς οι επαναστάσεις του πραξικοπήματος, εδώ που το Κράτος Δικαίου είναι ένα με την ανάγνωση της ελευθερίας και έννοιες όπως κοινωνική δικαιοσύνη και Ευρώπη-Φρούριο θεωρούνται αδέλφια εξ' αίματος, εδώ είναι λοιπόν που ένα πραγματικά τεράστιο κοινωνικό σύνολο ασφυκτιά και ψάχνει απεγνωσμένα την έξοδο από μια γενικευμένη κατάσταση εξαίρεσης. Μια κατάσταση που έχει παγιωθεί ως κανονικότητα καθώς οι υποσχέσεις μιας πιο δίκαιης, πολιτικά-οικονομικά ενοποιημένης Ευρώπης έπεσαν στο κενό.

Όσοι συναντιόμαστε όλα αυτά τα χρόνια στους κοινωνικούς αγώνες βρισκόμαστε μάρτυρες μιας αλήθειας που θέλει όσες δράσεις απέναντι στα σχέδια του κράτους μένουν στα στενά εθνικά πλαίσια των χωρών να απομονώνονται και να πεθαίνουν. Είμαστε λοιπόν στην ευχάριστη θέση να εγκαινιάσουμε τη λειτουργία μιας πλατφόρμας με κύριο άξονα την αντιεξουσία, στην οποία είναι δυνατή η συνεύρεση συλλογικοτήτων που προωθούν την άμεση δημοκρατία και την αυτοοργάνωση με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και την άμεση δράση σε παγκόσμιο επίπεδο. Έχει περάσει σχεδόν μια δεκαετία από το κίνημα ενάντια στις «Κόκκινες Ζώνες» (Σηάτλ, Γένοβα, Πράγα, Νέος Μαρμαράς), ένα πραγματικά παγκόσμιο κίνημα που αποτελεί ορόσημο για την οριστική ρήξη με τη θεολογία των -ισμών. Με το εγχείρημα «Πέρα από την Ευρώπη/Αντιεξουσιαστική Πλατφόρμα Ενάντια στον Καπιταλισμό (Beyond Europe/ Antiauthoritarian Platform Against Capitalism)» επιθυμούμε να ξαναδώσουμε νόημα στο σύνθημα που γεννήθηκε τους καιρούς εκείνους: δράσε τοπικά-σκέψου παγκόσμια. Σε αυτήν την αντιεξουσιαστική πλατφόρμα συμμετέχουν μέχρι στιγμής τέσσερις συλλογικότητες από τέσσερις διαφορετικές χώρες: Η «Αντιεξουσιαστική Κίνηση» και η εργατική εφημερίδα «Δράση» από την Ελλάδα, το δίκτυο Αυτόνομων/ Antifa συλλογικοτήτων από Γερμανία και Αυστρία «...Ums Ganze!» και η συλλογικότητα Plan C από το Ηνωμένο Βασίλειο.Η ζύμωση προς αυτήν την κατεύθυνση έχει ξεκινήσει εδώ και κάποια χρόνια, κυρίως από συχνή συνεργασία με συντρόφους από το εξωτερικό μέσα από το «B-FEST» και το φεστιβάλ της «Άμεσης Δημοκρατίας» στη Θεσσαλονίκη. Την πρώτη εμπειρία στο πώς δομείται μια παγκόσμια συνεργασία την αποκτήσαμε από τη συνδιοργάνωση της δράσης M31, την ευρωπαϊκή μέρα αποκεντρωμένων δράσεων ενάντια στον καπιταλισμό στις 31 Μαρτίου 2012. Έκτοτε η συνεργασία μας έχει ενταθεί σημαντικά με κύριο γνώμονα τις δράσεις αλληλεγγύης στο αυτοδιαχειριζόμενο εργοστάσιο της ΒΙΟ.ΜΕ. και το στο κίνημα ενάντια στην εξόρυξη χρυσού στη Χαλκιδική, με πλήθος εκδηλώσεων σε πόλεις τις Γερμανίας αλλά και την οργάνωση της παγκόσμιας μέρας αλληλεγγύης στη ΒΙΟ.ΜΕ (26/6) και τη Χαλκιδική(9/11). Αλλά και σε θεωρητικό επίπεδο η συνεύρεση συλλογικοτήτων και συντρόφων που δεν έχουν απαραίτητα τις ίδιες ρίζες αλλά μοιράζονται κοινές αντιλήψεις και αγώνες για έναν κόσμο χωρίς εξουσία, είναι μια παρά πολύ γόνιμη διαδικασία. Μια διαδικασία που ανατρέπει τη μέχρι τώρα αντίληψη περί ευρωπαϊκής δικτύωσης στα στενά πλαίσια της ταυτότητας και δίνει την προοπτική για ένα δυναμικό ευρωπαϊκό γιατί όχι και παγκόσμιο κίνημα αλληλεγγύης, που θα είναι ικανό να δημιουργεί πολιτική στον πραγματικό χρόνο, βάζοντας τη δική του ατζέντα χωρίς να περιμένει να δώσει απαντήσεις ως αντίδραση στις αποφάσεις της κυριαρχίας.

Για να μπορέσει το ρήγμα που έχουμε δημιουργήσει με το υπάρχον να γίνει όλο πιο βαθύ θα πρέπει τα κινήματα να εξελίξουν τις μέχρι τώρα θεσμίσεις και δομές τους. Το «Πέρα από την Ευρώπη...» είναι δύο βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Και λέμε δύο, γιατί αυτού του είδους η προσπάθεια, αφενός ενισχύει την εξέλιξη της εσωτερικής διαδικασίας των συλλογικοτήτων που συμμετέχουν και αφετέρου πολλαπλασιάζει τη δυναμική των κατά τόπους κινημάτων.

ΥΓ: Η πλατφόρμα Β.Ε. έκανε την πρώτη της εμφάνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο συνέδριο Blockoccupy στη Φρανκφούρτη τον περασμένο Νοέμβρη μιλώντας για θέματα αυτοδιαχείρισης και άμεσης δημοκρατίας.

* http://beyondeurope.net

(το μπλοκ του Β.Ε. στη πορεια της Δ.Ε.Θ. 7/9/13)

Η γεωργία στην κόλαση!

Όταν η γεωργία μπαίνει σε τόσο αυστηρά οικονομικά πλαίσια, όπως μας δείχνουν οι πρόσφατοι κυβερνητικοί σχεδιασμοί, τότε τα γεωργικά αγαθά μπαίνουν πλέον σε μια κόλαση απομάκρυνσης από το «πραγματικό». Ο γεωργικός πληθυσμός θα εξαφανιστεί και θα αντικατασταθεί από ολιγάριθμους επιχειρηματίες. Δεν μπορούμε να πούμε πως τα γεωργικά προϊόντα είναι τώρα καλύτερα. Τώρα όμως, πέρα από το ότι μπορούμε να βρούμε ποιοτικά προϊόντα, έχουμε την ελπίδα ότι μπορεί να λειτουργήσει μια γεωργία εκτός συστήματος οικονομίας της αγοράς. Θα μπορέσει το ολοκληρωτικό οικονομοκεντρικό μοντέλο να ανακόψει αυτήν την ήδη διαπιστωμένη απελευθερωτική γεωργική τάση ή θα βρεθεί διέξοδος μέσα από δίκτυα νέων τρόπων διακίνησης και ανταλλαγής (νέο είδος νομίσματος);

Όπως και να ’χει, νομίζω ότι αυτός που θα κερδίσει θα έχει να προσφέρει τα πιο πολλά σε αυτό το παιχνίδι. Αυτό σημαίνει πως η «μαύρη αγορά» θα έχει στο μέλλον σημαντικό μερίδιο και ίσως και πολιτική και κοινωνική κατεύθυνση. Αν αυτό συμβεί στη βάση μιας νέας κοινωνικής εμπιστοσύνης υπάρχουν ελπίδες...

Το κατά πόσο θα υπερτερεί στη σύγκριση των παραγόμενων αγαθών και της συνολικής προσφοράς παραμένει ένα ζήτημα...

Νίκας Δρεπανιάρης

Αγαπητέ μου Αλέν Μπαντιού...

Όταν πριν από μερικά χρόνια, τότε που ήταν φρέσκος ακόμη ο Ελληνικός Δεκέμβρης του 2008, διατύπωσες τις απόψεις σου για αυτόν, πολλοί σύντροφοι και φίλοι μου ενθουσιάστηκαν.

«Ω! Συμβάν! Ο Δεκέμβρης ήταν συμβάν!» έλεγαν.

Εμένα μου έμοιαζε να προσπαθεί ο μαρξισμός-λενινισμός να εγκολπώσει την εξέγερση που ποτέ, μα ποτέ δεν χώνεψε στην πραγματικότητα. Ειδικά αυτό που έλεγαν κάποτε «αυθόρμητη εξέγερση», για να θυμηθούμε τον Μπολσακώφ.

Αγαπητέ μου Αλέν, έξι χρόνια αργότερα φαίνεται σχεδόν καθαρά πως ο «Δεκέμβρης» ήταν πολλά συμβάντα ή καλύτερα ήταν μια γενίκευση της ανταρσίας που τις συνέπειές της δεν μπόρεσε καμιά πολιτική δύναμη να οργανώσει ως αυτό που αποκαλείς «αλήθεια». Γιατί η σημαντικότερη συνέπεια ήταν η αλλαγή στον τρόπο που βλέπουμε τα πράγματα και αυτό μάλλον δεν είναι κάτι που οργανώνεται. Το Συμβάν ως η ρήξη με την κανονική διάταξη των πραγμάτων; Πώς μπορεί να συμβεί αυτή η ρήξη απουσία κόμματος; Μα μόνο ως συμβάν θα μου πεις, αγαπητέ μου Αλέν. Άκου όμως πώς χρησιμοποιεί τη λέξη ένας Έλληνας αναρχικός σε κείμενο του 1975*: «...Η αδυναμία της ανταρσίας να γενικεύσει τον εαυτό της κι ο περιορισμός της στο συμβάν τής κατοχυρώνει την παραχώρηση του ρομαντισμού για τον “μικρό-βίο” της και την υφαρπαγή του πεδίου κάθε ανάφλεξης...»

Φτωχέ μου Αλέν... Νισάφ η θεολογία.

* Περιοδικό ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ, τεύχος 5 (Διεθνής Βιβλιοθήκη), Ιούνιος 1975

Νίκας Δρεπανιάρης

Δημόσια υγεία

Μεγάλοι θεραπευτές και διανοούμενοι της ιατρικής έχουν υποστηρίξει επανειλημμένα πως η εμμονή της διατήρησης στη ζωή ενός υπέργηρου ατόμου με φάρμακα (επιθετικά στην πραγματικότητα) και με μηχανικά μέσα είναι κάτι που θυμίζει πιο πολύ βαρβαρότητα παρά ελευθερία. Προσφέρουν στον άνθρωπο μια ζωή-κόλαση, ανάξια να βιωθεί. Η κυβέρνηση διεύρυνε και επέκτεινε ελαφρώς την αντίληψη αυτή για να μπορέσει να καλύψει όσο το δυνατό περισσότερους. Ως κυβέρνηση όλων και όχι των λίγων! Κόβει τα φάρμακα των συνταξιούχων, κάτι δηλαδή που θα έπρεπε να κάνουν οι συνταξιούχοι από μόνοι τους...

Και ιδού ο λαϊκισμός: «Θέλουν να μας ξεκάνουν, κοστίζουμε φαίνεται πολύ» λέει συνταξιούχος σε μια ουρά έξω από κάποιο ΙΚΑ! Πού να καταλάβει ο άνθρωπος.

Jim

Κοινωνικά κινήματα και κοινωνική μεταβολή: Τι ακριβώς μεταβάλλουν τα κινήματα στην κοινωνία;

Μιχάλης Ψημίτης
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Σε ένα εκδοτικό αφιέρωμα εστιασμένο στις δυνατότητες και στους περιορισμούς των σύγχρονων κοινωνικών κινημάτων ως συλλογικών υποκειμένων για την κοινωνική αλλαγή οφείλει κανείς να σκεφτεί σοβαρά τις δυνατότητες και τους περιορισμούς τόσο της σύγχρονης θεωρίας γύρω από τα κινήματα όσο και της σύγχρονης θεωρίας γύρω από την κοινωνική αλλαγή. Η αλήθεια είναι ότι αυτές οι δύο θεωρίες –περίπου σαν συγκοινωνούντα δοχεία– έχουν συχνά «ανταλλάξει» δυνατότητες και αδυναμίες, ακριβώς στο μέτρο που η κάθε θεωρία μπορεί να σκεφτεί το αντικείμενό της προστρέχοντας σε ερμηνευτικές προσεγγίσεις σχετικές με το αντικείμενο της άλλης. Έτσι, το πώς ακριβώς θα οριστεί η κοινωνική μεταβολή και ποια επιμέρους φαινόμενα θα θεωρηθούν ότι εντάσσονται σε αυτή είναι ζητήματα καθοριστικής σημασίας για τους μελετητές των κοινωνικών κινημάτων προκειμένου να ερευνήσουν τη συμβολή των κινημάτων στην κοινωνική μεταβολή. Αντίστοιχα, το τι συνιστά κοινωνικό κίνημα και ποιες είναι οι εκφάνσεις της ύπαρξής του μέσα στην κοινωνία είναι ζητήματα κρίσιμης σημασίας για τους μελετητές της κοινωνικής μεταβολής προκειμένου να ερευνήσουν τη συμμετοχή των κινημάτων στη διαδικασία κοινωνικής μεταβολής.

Ας πάρουμε για παράδειγμα μια, ας πούμε, ορθόδοξη μαρξιστική εκδοχή αυτής της σχέσης. Εδώ η κοινωνική μεταβολή προσλαμβάνει τη δυναμική ενός σταδιακού μετασχηματισμού των σχέσεων εξουσίας που αναγκαία οδηγεί, υπό το βάρος των δομικών συνθηκών της παραγωγής και της οικονομίας (τεχνολογική ανανέωση, παραγωγική συγκεντροποίηση, κρίση υπερσυσσώρευσης) σε μια επαναστατική ανατροπή του συστήματος με φορέα της το κίνημα της συνειδητοποιημένης εργατικής τάξης. Προφανώς, η ορθόδοξη μαρξιστική σκοπιά αντιλαμβάνεται την εργατική τάξη σαν μια μυθική οντότητα, μια ενοποιημένη από το σύστημα παραγωγής κοινωνική τάξη χωρίς άξιες λόγου εσωτερικές διαφοροποιήσεις. Εξ αυτού, προτείνει τον επαναστατικό ρόλο του εργατικού κόμματος ως ενοποιημένου εκφραστή του εργατικού κινήματος και εκπροσώπου μια ενοποιημένης και αδιαίρετης εργατικής τάξης. Στην πραγματικότητα, βέβαια, τα κινήματα ούτε στη βιομηχανική ούτε στη μεταβιομηχανική εποχή ήταν ποτέ ενιαία και αδιαίρετα. Και το γεγονός ότι είναι πάντοτε συλλογικά φαινόμενα σύνθετα και αντιφατικά σημαίνει πως πρέπει κάθε φορά να λαμβάνεται υπόψη ποιες συγκεκριμένες όψεις της ευρύτερης κοινωνικής πραγματικότητας επηρεάζουν τις εσωτερικές ισορροπίες και διαμορφώνουν τις εσωτερικές διαφοροποιήσεις εντός των κινημάτων, με βάση τους τρόπους που διαμορφώνουν τα υποκειμενικά χαρακτηριστικά της δράσης των ανθρώπων που συμμετέχουν στα κινήματα. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ποιες ειδικές εκφάνσεις των κινημάτων και με ποιο τρόπο συντελούν στην κοινωνική μεταβολή, υπό την έννοια ότι ενίοτε ορισμένες από τις πτυχές κινηματικής δράσης οδηγούν στη συντήρηση του status quo παρά στην ανατροπή του, όπως συνέβη ιστορικά με τη διατήρηση των σχέσεων εξουσίας μεταξύ των κοινωνικών φύλων εντός του εργατικού κινήματος.

Στην ορθόδοξη μαρξιστική παράδοση, λοιπόν, η κινηματική δράση εμφανίζεται ως έκφραση δομικών ταξικών συνθηκών. Σε αυτήν την αντίληψη συναντάμε «έναν δρώντα χωρίς δράση». Έτσι, οι μαρξιστικής έμπνευσης θεωρίες των κοινωνικών κινημάτων αποτυγχάνουν συνήθως να διακρίνουν ανάμεσα σε δομική ανάλυση του συστήματος και ανάλυση της κοινωνικής μεταβολής. Αποτυγχάνουν δηλαδή να διακρίνουν ότι η ανάλυση των δομικών συνθηκών του συστήματος δεν μπορεί να οδηγεί αυτοματικά στην κοινωνική μεταβολή, χωρίς την παρουσία συλλογικών υποκειμένων που επενδύουν πολυεπίπεδη ενέργεια σε άκρως αβέβαια εγχειρήματα κοινωνικής μεταβολής. Από τη στιγμή που η μεταβολή εμφανίζεται ως φυσικό αποτέλεσμα των δομικών συνθηκών και όχι ως προϊόν διακύμανσης των κοινωνικών σχέσεων, η διαδικασία κοινωνικής μεταβολής αποκτά ιδιότητες μιας φυσικής διεργασίας (Melucci 1977: 100), κάτι που ασφαλώς υποβαθμίζει εξαιρετικά τον χαρακτήρα της υποκειμενικής δυναμικής που περικλείει αξιωματικά η σχέση του κοινωνικού κινή-

ματος με τη διαδικασία κοινωνικής μεταβολής.

Από μια διαφορετική άποψη, αντίστοιχα μεθοδολογικά προβλήματα συναντά και η λειτουργιστική προσέγγιση της σχέσης μεταβολής/κινημάτων, στο μέτρο που προϋποθέτει ότι τα κινήματα στην καλύτερη περίπτωση συνιστούν μεταρρυθμιστικούς παράγοντες πολιτισμικής ανανέωσης και κοινωνικής καινοτομίας, προορισμένους να αναπαράγουν τη συνέχεια του συστήματος «διορθώνοντας» τα σημεία στα οποία αυτό εμφανίζει με "φυσιολογικό" τρόπο παθολογικά φαινόμενα παρωχημένων θεσμών και διεφθαρμένων λειτουργιών.

Τα κινήματα είναι φορείς κοινωνικών μεταβολών και συγχρόνως αποτελούν εκφράσεις των διαδικασιών μεταβολής εντός της κοινωνίας. Δηλαδή, τα ίδια τα κινήματα είναι αποτελέσματα διεργασιών κοινωνικού μετασχηματισμού που αναφέρονται σε πολιτικές, πολιτισμικές, τεχνολογικές, οργανωτικές και οικονομικές όψεις της κοινωνίας, ενώ συνάμα αυτά τα κινήματα παρεμβαίνουν στον έναν ή στον άλλο βαθμό ενεργά σε αυτές τις διεργασίες μετασχηματισμού, είτε επιταχύνοντάς τες είτε αναιρώντας πολλά από τα χαρακτηριστικά τους. Τα κινήματα αυτά καθαυτά είναι εκδηλώσεις κοινωνικής μεταβολής (Crossley 2002: 9). Από την εποχή που τα κοινωνικά κινήματα θεωρούνταν ότι μπορούν να πετύχουν τον κοινωνικό μετασχηματισμό σχεδόν μόνο διαμέσου των κοινωνικών επαναστάσεων ή εξεγέρσεων μέχρι την εποχή που θεωρείται ότι τα κινήματα πλέον επιτελούν διαδικασίες κοινωνικής μεταβολής σε καθημερινό επίπεδο, έχει διαρρεύσει πολύς πολιτικός και επιστημονικός χρόνος. Αυτή η "καθημερινοποίηση" της κοινωνικής λειτουργίας των κινημάτων οδήγησε μάλιστα στην επινόηση του όρου «κοινωνία κοινωνικών κινημάτων», (Social Movement Society) σε μια προσπάθεια να καταδειχθεί αφενός η ζωτική για τις διαδικασίες κοινωνικής μεταβολής παρουσία των κινηματικών πρακτικών, αφετέρου βέβαια μια διάχυση αυτών των πρακτικών σε ολόκληρη τη σύγχρονη κοινωνία, με αποτέλεσμα τη σημαντική επικάλυψη των τακτικών και ρεπερτορίων δράσης που χρησιμοποιούν τόσο οι κινηματικές οργανώσεις όσο και οι πιο θεσμικές ομάδες πίεσης (Meyer & Tarrow 1998).

Όμως, η προβληματική αυτή της σύνδεσης των κινημάτων και της κοινωνικής μεταβολής με τον έναν ή τον άλλο τρόπο εστιάζει αποκλειστικά στη μεταβολή των θεσμών. Εντούτοις, τα ΚΚ δεν είναι απλώς εργαλεία κοινωνικής και πολιτικής μεταβολής θεσμικού τύπου, είναι συγχρόνως χώροι κοινωνικής συμβίωσης και παραγωγής πολιτισμικών και συμβολικών πρακτικών απολύτως απαραίτητων για την εξασφάλιση της βιωματικής και βιο- »

γραφικής συνέχειας που αναζητούν σε αυτά τα μέλη τους. Πράγματι, τα κινήματα αλλάζουν τους θεσμούς διαμέσου της διαμαρτυρίας, της πίεσης και της διαπραγμάτευσης, όμως διαθέτουν σωρεία άλλων εργαλείων για να παρεμβαίνουν στην καθημερινή διάδραση και στις μικροσχέσεις εξουσίας που αναπτύσσονται στους βιόκοσμους της καθημερινότητας.

Αν η πρόκληση της σύγχρονης ατομικής και κοινωνικής εμπειρίας του χρόνου είναι η ικανότητα να αλλάζει κανείς στο παρόν διατηρώντας τη συνέχεια και τα όρια της ύπαρξής του, τότε τα κινήματα είναι μορφές συλλογικής ύπαρξης και δράσης που επιτρέπουν την εξισορρόπηση ανάμεσα στο να αλλάζεις και να μένεις ίδιος. Δηλαδή, να αλλάζεις παραμένοντας ίδιος στον βασικό πυρήνα της ύπαρξης (ψυχοσύνθεση, βασικές αξίες, πεποιθήσεις), άρα να ακολουθείς μια δύσκολη αλλά και κοινή με άλλους πορεία που προσαρμόζει όσο γίνεται πιο ομαλά τα συμπεριφορικά δεδομένα της ύπαρξής σου (την εσωτερική δυναμική του εαυτού) στα δεδομένα της ταχύρρυθμης κοινωνικής μεταβολής. Αλλά, μπορούμε να το δούμε και αντίστροφα: Τα κινήματα επιτρέπουν την ομαλή ενσωμάτωση νέων “ορμητικών” εξωτερικών κοινωνικών δεδομένων σε μια εσωτερική διεργασία κατασκευής του εαυτού που σέβεται την ιστορία του ατόμου και την ιδιαιτερότητά του. Αυτά τα συλλογικά δεδομένα αφορούν σε μεταβολές ή ακόμα και σε ανατροπές υπαρχουσών αντιλήψεων, αναπαραστάσεων και αξιολογήσεων σχετικά με σχέσεις, ρόλους, ταυτότητες, καθήκοντα και υποχρεώσεις του ατόμου. Ενδεικτικά, ο Taylor λέει: «Το άτομο αποκλείστηκε από μια πλούσια κοινοτική ζωή και τώρα εισέρχεται, αντιθέτως, σε ένα είδος μεταβαλλόμενων και ανακλητών ενώσεων συχνά συγκροτημένων εν όψει εξαιρετικά εξειδικευμένων στόχων. Καταλήγουμε να αναφερόμαστε οι μεν στους δε διαμέσου μια σειράς επιμέρους ρόλων» (Taylor 1993: 610). Όταν λοιπόν νέα κοινωνικά δεδομένα αμφισβητούν αυτήν την πολυδιάσπαση της ζωής μας και τείνουν να ευνοούν μια ανασύνθεσή της στη βάση μιας νέας κεντρικής ηθικής αντίληψης των πραγμάτων, τότε τα κινήματα γίνονται όχι μόνο οχήματα εμπέδωσης των νέων αντιλήψεων αλλά και πρακτικοί βιωματικοί χώροι που επιτρέπουν στα άτομα να ασκούν αντίστοιχες συμπεριφορές διατηρώντας ταυτόχρονα τη συνοχή της προσωπικής τους βιογραφίας.

Δηλαδή, τα κινήματα είναι κατεξοχήν χώροι ζωής στους οποίους είναι δυνατό το άτομο να «ασκηθεί» σε (και να εξοικειωθεί με) ρηξικέλευθες σε σχέση με το παρελθόν του συμπεριφορές, χωρίς τραυματικές επιπτώσεις. Έτσι, όταν με βάση μια καινούργια νοηματοδότηση των πραγμάτων, επέρχεται μια ανασύνθεση των κερματισμένων ρόλων του ατόμου, τότε γίνεται πρακτικά εφικτό να αμφισβητηθούν ή και να απορριφθούν ορισμένοι από τους αυστηρούς ρόλους που υποχρεώνεται το άτομο να ασκεί μαζί με τους τυπικούς κανόνες που τους συνοδεύουν (συμμόρφωση, ανταπόκριση, υπευθυνότητα, λογοδοσία) στο όνομα μιας κεντρικής αρχής αναδιοργάνωσης του συνόλου της ζωής του ατόμου. Η σημασία που αποκτά η συλλογική διάσταση στην προσπάθεια των ανθρώπων να δημιουργήσουν καινούργιες αντιλήψεις των πραγμάτων ή να υπερασπιστούν δεδομένες αντιλήψεις αποδίδεται έξοχα από τον Goffman στο μικροεπίπεδο της καθημερινής ζωής. Σημειώνει ο Goffman (1990: 96): «[...] σε πολλές ρυθμίσεις αλληλεπίδρασης ορισμένοι από τους συμμετέχοντες συνεργάζονται μεταξύ τους ως ομάδα ή βρίσκονται σε κατάσταση εξάρτησης από τη συνεργασία τους προκειμένου να διατηρήσουν έναν ειδικό ορισμό της κατάστασης». Τώρα, αυτή η συλλογική διάσταση της υποκειμενικής αλληλεπίδρασης για την παραγωγή και διατήρηση ενός ζωτικού για την ομάδα ορισμού της κατάστασης, που εμφανίζεται στο μικροεπίπεδο της καθημερινότητας όπου την τοποθετεί ο Goffman, υπάρχει, mutatis mutandis, και στο μεσο- ή και στο μακροεπίπεδο της κατασκευής μιας ευρύτερης συλλογικής ταυτότητας.

Αυτό σημαίνει πως τα κινήματα με τον τρόπο που οικοδομούν τη συλλογική τους ταυτότητα προσδιορίζουν τις ικανότητες που τα άτομα θα αξιοποιήσουν προκειμένου να αλλάζουν διατηρώντας συνάμα τη συνέχεια της ύπαρξής τους. Αυτό σημαίνει δηλαδή ότι μέσα στα κινήματα οι άνθρωποι αναδιαπραγματεύονται με ρηξικέλευθους τρόπους τη σχέση τους με τον χρόνο. Το παράδειγμα της μαρτυρίας ενός εργάτη από την αυτοδιαχειριζόμενη κεραμοποιεία Ζανόν, που χρησιμοποιεί ο Zibechi (2010: 133) είναι χαρακτηριστικό: «ο χρόνος που αφιερώνουν στο να συζητούν με οριζόντιο τρόπο μεταφράζεται σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην παραγωγική διαδικασία, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με το κυρίαρχο επιχειρησιακό μοντέλο». Ίσως γιατί, όπως σημειώνει ο Σααβέδρα: «Οι ώρες δεν έχουν την ίδια σημασία που είχαν πριν. Πριν δούλευα 12 ώρες και γύριζα σπίτι αποκαμωμένος, σμπαράλια. Σήμερα, ακόμα και αν γυρίσω κουρασμένος στο σπίτι, πρόκειται για ένα διαφορετικό είδος κούρασης. Γιατί νιώθω μέσα μου να με γεμίζουν με ικανοποίηση μια σειρά πράγματα που είναι δύσκολο να εξηγηθούν».

Επίσης, σημαίνει ότι η παρουσία

των ατόμων στα κινήματα (ιδωμένα ως πλαίσια ζωής και διάδρασης) έχει το νόημα της συλλογικής διαπραγμάτευσης της μορφής της ταυτότητας που θα επιτρέψει στα μέλη των κινημάτων να χειριστούν με τον πιο αποδοτικό τρόπο τη σχέση της ατομικής προσωπικότητας με τις εξωτερικές κοινωνικές συνθήκες. Έτσι, οι διάφορες μορφές λόγου που διατυπώνονται μέσα στα κινήματα (ο διεκδικητικός λόγος, ο παραπονετικός λόγος, ο καταγγελτικός λόγος, ο αλληλέγγυος λόγος) εντάσσονται σε μια συλλογική διαδικασία κατασκευής μηχανισμών διάδρασης, που επιτρέπουν στα άτομα να εμβάλλουν εσώτερα υποκειμενικά δεδομένα τους στην αξιολόγηση και αντιμετώπιση των εξωτερικών κοινωνικών συνθηκών. Ταυτόχρονα όμως, αυτοί οι μηχανισμοί (που είναι άτυποι, μη θεσμικοί) καθιστούν τα κινήματα κεντρικά σημεία αναφοράς των ανθρώπων που αναγνωρίζονται σε αυτά, επειδή οικοδομούν στην κυριολεξία τη συλλογική ικανότητα των ανθρώπων να αλλάζουν τα εξωτερικά κοινωνικά δεδομένα με βάση εσωτερικούς βιωματικούς ρυθμούς και οικείες κατηγορίες συναισθήματος και σκέψης. Τα κινήματα είναι χώροι εντός των οποίων οι άνθρωποι μπορούν να αναπτύσσουν την ικανότητα να αλλάζουν ενώ συγχρόνως διατηρούν τη συνέχεια και τα όρια του εαυτού, επειδή είναι χώροι στους οποίους εμφανίζονται συχνά πυκνά όλες οι μορφές κοινωνικής δράσης που αναφέρει ο Weber στη γνωστή τυπολογία του της ανθρώπινης συμπεριφοράς μέσα στην κοινωνία. Δράση ορθολογικά προσανατολισμένη ως προς τον σκοπό, δράση ορθολογικά προσανατολισμένη ως προς την αξία, δράση συναισθηματική, δράση παραδοσιακή, όλες συμμειγνύονται κατά καιρούς και σε διαφορετικές δοσολογίες μέσα στα κινήματα. Όμως, τα κινήματα είναι χώροι κοινωνικής διάδρασης που κατεξοχήν ευνοούν την κοινωνική δράση που είναι «ορθολογικά προσανατολισμένη ως προς την αξία».

Υπό το πρίσμα αυτό, τα κινήματα επιτρέπουν το “ρίζωμα” της ύπαρξης σε αξίες και αρχές που το άτομο διατηρεί ως εν υπνώσει πίστη ή ως σιωπηρή πεποίθηση. Επιτρέπουν δηλαδή στα άτομα μέσω της ατομικής τους έκφρασης να επανενεργοποιούν αξίες που διστάζουν να ξεδιπλώσουν εκφραστικά σε πλαίσια του βίου που δεν ευνοούν τέτοιες αξίες ή που είναι ακόμη πολύ πρώιμη η γενικευμένη εφαρμογή τέτοιων αξιών. Αυτό είναι το νόημα των «προεικονιστικών πολιτικών» στα κινήματα, δηλαδή εκείνων των κινηματικών δράσεων που συνιστούν στην ουσία μια εφαρμογή και εξάσκηση σε μικρή κλίμακα ευρύτερων κοινωνικών αλλαγών (Haenfler et all. 2012: 15). Τα άτομα δηλαδή εξασκούνται στην καθημερινή ζωή να αναζητούν δραστηριότητες που βασίζονται στην ηθική ακεραιότητα, στο προσωπικό υποκειμενικό νόημα και στην αυθεντικότητα. Αυτό συμβαίνει π.χ. στις αναρχικές ομάδες, στις προθετικές κοινότητες, στο πολιτικό πανκ, στα κινήματα δίκαιου εμπορίου, εκούσιας απλότητας, χορτοφαγίας και σε πτέρυγες του περιβαλλοντικού και φεμινιστικού κινήματος. Προφανώς, αυτή η ηθικού τύπου παραγωγή, η πρακτική καθημερινή προεικονιστική εφαρμογή ευρύτερων κοινωνικών μακρο-μεταβολών, συνδέεται άμεσα και με τις αντιλήψεις περί των καθημερινών αναγκών τους που αναπτύσσουν τα άτομα τα οποία εμπλέκονται σε τέτοιες ομάδες και πρωτοβουλίες.

Επομένως, η σημασία της δυναμικής της κοινωνικής μεταβολής που εμπερικλείουν τα κινήματα πρέπει να εξετάζεται στο πλαίσιο δράσης στο οποίο κάθε φορά αυτά ενεργοποιούνται. Άλλοτε στο πεδίο των δημόσιων θεσμών, άλλοτε στους χώρους της καθημερινότητας και άλλοτε και στα δύο, τα κινήματα αναπτύσσουν κάθε φορά και ανάλογα με τη συγκυρία ειδικού τύπου δράσεις, που δεν μπορούν συνολιστικά να υπαχθούν σε ενιαία κριτήρια ανάλυσης. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να επισημανθούν οι ιδιαιτερότητες των κινημάτων, αφού ακόμη και μια αδρή διαφοροποίησή τους σε εργαλειακά και εκφραστικά (Kriesi 1996 & Halcli 1999) αντανακλά αντίστοιχες πραγματικά σοβαρές διαφορές στα κίνητρα και στους προσανατολισμούς δράσης.

Crossley Nick (2002) Making Sense of Social Movements. Buckingham/ Philadelphia: Open University Press.

Haenfler Ross, Brett Johnson & Ellis Jones (2012) “Lifestyle Movements: Exploring the Intersection of Lifestyle and Social Movements”. Social Movement Studies, Vol. 11, No. 1, January, 1-20.

Goffman Erving (1990 [1959]) The Presentation of Self in Everyday Life. London: Penguin.

Halcli, Abigail (1999): «AIDS, Anger, and Activism: ACT UP As a Social Movement Organization». Σε Jo Freeman και Victoria Johnson (επιμ.), Waves of Protest. Social Movements Since the Sixties. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield, 135-150.

Kriesi, Hanspeter (1996) «The Organizational Structure of New Social Movements in a Political Context». Σε Doug McAdam, John D. McCarthy, Mayer N. Zald (επιμ.), Comparative Perspectives on Social Movements. Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings. Cambridge: Cambridge University Press, 152-184.

Melucci Alberto (1977) Sistema Politico, Partiti e Movimenti Sociali. Milano: Feltrinelli.

Meyer David S. & Sidney Tarrow (επιμ.) (1998) The Social Movement Society: Contentious Politics for a New Century. Oxford: Rowman & Littlefield.

Taylor Charles (1993) Radici dell’io. La Costruzione dell’identità Moderna. Milano: Feltrinelli.

Zibechi Raúl (2010) Αυτονομίες και Χειραφετήσεις. Η Λατινική Αμερική σε Κίνηση. Αθήνα: Αλάνα.

Περί της «συντακτικότητας των κινημάτων» – Σημεία προβληματισμού

Αλέξανδρος Σχισμένος

Καθώς το πολιτικό ζήτημα παραμένει ρευστό και η σημασιακή κατάρρευση ανοίγει τον διάλογο, μία παλιά ιδέα με νέο ένδυμα ξεχωρίζει ανάμεσα στις θεματικές. Αναφέρομαι στο αμφιλεγόμενο ζήτημα της «Συντακτικότητας των Κινημάτων», ένα ζήτημα που ανέκυψε από την τελευταία απόπειρα των Νέγκρι – Χαρντ να στήσουν ένα πρόταγμα πολιτικής ανατροπής. Όπως βέβαια όλες οι απόπειρες των δύο (μετα)μαρξιστών συγγραφέων, και τούτη φέρει όλα τα στοιχεία ενός υπολανθάνοντος μαρξισμού, δηλαδή την αναζήτηση του "επαναστατικού" υποκειμένου (αφού το "πλήθος" φάνηκε έννοια τετριμμένη και κενή περιεχομένου), τον διαχωρισμό της κοινωνίας σε οντολογικά και υπαρξιακά αντιμαχόμενες υποκατηγορίες – τάξεις, την αναζήτηση ενός κοινωνιολογικού θεμελίου της εξουσίας και την επακόλουθη θεμελίωση ενός "απόλυτου" δικαίου.

Μετά το κόμμα και πέρα από το "πλήθος" (το οποίο σημαίνει σαφώς λιγότερα από το κόμμα), έρχεται τώρα το "Κίνημα" να αποτελέσει τον κινητήριο μοχλό της Ιστορίας, και να επιτελέσει το έργο της υποκατάστασης του Κράτους. Για μένα, η απόδοση κάποιου είδους Συντακτικής Εξουσίας (και θα επιμείνω σε αυτόν τον όρο γιατί δεν καταλαβαίνω τι σημαίνει "Συντάσσουσα", απέναντι στην "Συντεταγμένη", και διαφωνώ ριζικά με τη χρήση των όρων ως υποκατάστατα της "Θεσμίζουσας – Θεσμισμένης", που σημαίνουν πολλά) στα Κινήματα ενέχει το σπέρμα ενός ιδεολογικού ολοκληρωτισμού. Εξηγούμαι εν συντομία:

Α) Κάθε κίνημα είναι συγκεκριμένο, μερικό και θεματικό. Το φοιτητικό κίνημα, το οικολογικό κτλ, αποτελεί μία κοινωνική κίνηση αντιπαράθεσης και σύγκρουσης με την κατεστημένη εξουσία σε μία συγκεκριμένη "στιγμή", ωστόσο αυτή η σύγκρουση και αντιπαράθεση γίνεται σε ορισμένο τόπο (τόσο πραγματικά, χωρικά και χρονικά όσο και φαντασιακά) και με συγκεκριμένο πρόταγμα, το οποίο, όσο και να εγγράφεται σε μία γενικότερη πρόταση κοινωνικής ανατροπής, δεν παύει να παραμένει μερικό. Εκεί έγκειται και η δύναμη του κάθε κινήματος, ότι μπορεί να μιλήσει επί του παρόντος, διατηρώντας τον ουτοπικό ορίζοντα, ακριβώς επειδή εμπραγματώνει τις αξίες μίας άλλης κοινωνικής θέσμισης σε συγκεκριμένα και απτά ζητήματα, δημιουργώντας τις ρωγμές ελευθερίας στο υπάρχον. Μόλις όμως κάποιο κίνημα χάσει τον άμεσο πολιτικό του στόχο, είτε κατακτώντας τον είτε αποτυγχάνοντας, διαλύεται εκ της πραγματικότητας, καθώς η ίδια η ατομική συμμετοχή σε ένα κίνημα δεν παύει ποτέ να είναι μερική και τμηματική και συγκεκριμένη στον χρόνο, δηλαδή για όσον καιρό το ζήτημα τίθεται ως ζήτημα κομβικό.

Το ερώτημα κατά πόσο μία συνισταμένη πολλών κινημάτων αποτελεί Κίνημα είναι μάλλον τετριμμένο και περιγραφικό. «The Movement» ονομάστηκε η ριζοσπαστική δεκαετία του '60 στην Αμερική, αλλά ο όρος αυτός αποτελεί μία κενή περιγραφή. Παρά τους κοινούς τόπους, είναι προφανές πως το κίνημα για τις πολιτικές ελευθερίες και το κίνημα των χίπηδων αποτελούσαν διαφορετικές κοινωνικές κινήσεις με διαφορετικά άμεσα προτάγματα.

Β) Φυσικά τα κινήματα μπορούν να αποτελέσουν μήτρες αμεσοδημοκρατικών και ελεύθερων θεσμίσεων που πράγματι να διευρύνουν τους χώρους κοινωνικής ελευθερίας/ρητά αυτοθεσμισμένης εξουσίας έξω και ενάντια στην κεφαλαιο/κρατική εξουσία. Μπορούν να αναδείξουν θεσμούς ελευθερίας όπως κοινωνικά κέντρα και κολεκτίβες. Ωστόσο η εμπειρία μας δείχνει πως δεν αποτελούν τις μόνες μήτρες ανάδειξης και ούτε καν τις πιο κατάλληλες, γιατί η πολιτική επιδίωξη ενός κινήματος είναι ακριβώς οι ρωγμές και όχι οι θεσμίσεις. Οι ίδιοι άνθρωποι μπορούν φυσικά να προχωρήσουν σε θεσμίσεις, αλλά μέσα από διαδικασίες και ενέργειες που αφορούν πλέον την αυτοθέσμιση του δημόσιου ελεύθερου χώρου/χρόνου που οι κινηματικές διαδικασίες κατέκτησαν, αλλά όχι πλέον ως κίνημα, αλλά ως ελεύθερα πολιτικά άτομα. Αυτό είναι άμεση συνέπεια του Α) της περιορισμένης διάρκειας κάθε κινηματικής διαδικασίας, ενώ το ζητούμενο μίας θέσμισης είναι η ανοιχτότητα και αναπαραγωγή/μετάλλαξη, μέσα όμως σε μία διάρκεια συνέχειας.

Ένα κίνημα δεν μπορεί να θέσει το πραγματικό πολιτικό πρόβλημα, δηλ. το «ποιος αποφασίζει;» παρά μόνο αρνητικά, δηλ. ότι δεν μπορεί να αποφασίζει το κράτος και όχι

αυτοαναφορικά, δηλ. αποφασίζουμε μόνο εμείς, γιατί τότε ρέπει στον ολοκληρωτισμό. Η θετική απάντηση είναι «αποφασίζει όλη η κοινωνία», και η αναζήτηση θεσμών που να επιτρέπουν στην κοινωνία να αποφασίσει ρητά.

Γ) Φυσικά, όλη η κοινωνία δεν μπορεί να συμμετέχει σε ένα κίνημα. Μάλλον οι "ενεργά δρώντες" κι αυτό σε ένα θεωρητικό επίπεδο μπορούν να συμμετέχουν (στην πραγματικότητα, λόγω της συγκεκριμένης χρονικότητας/τοπικότητας κάθε κινήματος ούτε αυτοί ως σύνολο). Πώς καθορίζονται αυτοί; Μα ακριβώς μέσω της συμμετοχής τους στο κίνημα. Η αυτοαναφορικότητα γίνεται κλειστότητα. Σκεφτείτε το εργατικό κίνημα ή το κομμουνιστικό για να καταλάβετε. Και οι υπόλοιποι;

Πιστεύω ότι ένα κίνημα διεκδικεί τόπους ελευθερίας όχι για να τους αποδώσει στον εαυτό του, αλλά σε ολόκληρη την κοινωνία. Όπως η δημιουργία ενός ελεύθερου δημόσιου χώρου δεν αφορά αυτούς που τον δημιούργησαν, αλλά όλη την κοινωνία.

Δ) Παρομοίως, διεκδικούμε μία κοινωνική εξουσία που να ασκείται άμεσα από την ίδια την κοινωνία και όχι από κάποιον διαχωρισμένο από αυτή αποκλειστικό θεσμό (κράτος). Είναι αυτή μία εξουσία "του κινήματος;" Σαφώς όχι. Αντιθέτως απαιτούνται θεσμοί ελευθερίας που να προσφέρονται και σε αυτόν που ποτέ δεν συμμετείχε στο κίνημα που άνοιξε τον δρόμο ώστε αυτοί οι θεσμοί να θεμελιωθούν.

Ε) Η έννοια της συντακτικότητας δεν είναι ισοδύναμη της έννοιας της αυτοθέσμισης. Συντακτική είναι μία συνέλευση που τυποποιεί και συντάσσει τους κανόνες/νόμους που προέκυψαν από μία κοινωνική κίνηση. Δεν είναι η κίνηση καθεαυτή η οποία ούτε ως συντάσσουσα θα μπορούσε να θεωρηθεί καθώς δεν επικυρώνει, παρά μόνο διαμορφώνει τους όρους επικύρωσης και με δυναμικό τρόπο. Επίσης, η ίδια η κινηματική ορμή τείνει να διαλύσει τους προηγούμενους όρους νομιμοποίησης (κράτος) και πολύ καλά κάνει, ωστόσο θα μπορούσε να διαλύσει και τον ίδιο τον χώρο ελευθερίας αν προσπαθήσει να καθολικευτεί όχι σαν νόημα αλλά σαν εξουσία.

ΣΤ) Κάθε αμεσοδημοκρατική θέσμιση οφείλει να ορίσει και το όριο εξουσίας της. Ούτε ένα κίνημα ούτε μία συνέλευση μπορεί να γίνει καθολικός κοινωνικός θεσμός. Σκεφτείτε το κίνημα των πλατειών. Κατέρρευσε φαινομενικά όταν αποπειράθηκε να γίνει θεσμός αυτοκυβέρνησης πέραν των ορίων του. Στην πραγματικότητα πέτυχε ακριβώς αυτό. Να αναδείξει πως μονάχα ελεύθεροι κοινωνικοί θεσμοί με επίγνωση και διαρκή αναστοχασμό μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη της περιοχής τους και δικτυωμένοι να »

δημιουργήσουν μία άλλη κοινωνική θέσμιση.

Ζ) Κάθε κοινωνική θέσμιση απαιτεί αλληλοσυμπληρωματικότητα και διαρκή ανακεφαλαίωση. Για να υπάρξουν αυτά θα πρέπει τα πολιτικά ζητήματα να αφορούν υπεύθυνα τον καθένα που συμμετέχει, το ίδιο και η λύση τους. Ακόμη και αν η Ιερισσός με αφορά πραγματικά, δεν μπορώ να αποφασίσω πώς θα γίνει η αυτοθέσμιση του ίδιου του χωριού τη στιγμή που δεν συμμετέχω στο πολιτικό σώμα που είναι υπεύθυνο για αυτήν την περιοχή, δηλαδή το ίδιο το χωριό. Μπορώ να συμμετέχω στο κίνημα, ακριβώς επειδή οι στόχοι του είναι η ελευθερία των κατοίκων της Χαλκιδικής να αυτοθεσμιστούν, πράγμα που με αφορά σαν νόημα και σαν κόμβος ελευθερίας. Αλλά τα εσωτερικά του κόμβου είναι ζητήματα απόφασης και εξουσίας των ανθρώπων εκεί.

Το ίδιο στους ελεύθερους χώρους. Αυτή η διττή σχέση κινήματος και αμεσοδημοκρατικής θέσμισης δεν είναι αντίθεση ούτε αντίφαση αλλά συμπληρωματικότητα και αμοιβαία αναγνώριση που δημιουργεί μία αλληλοσυμπληρωματικότητα ενός πραγματικού δικτύου ελευθερίας και άμεσης δημοκρατίας.

Η) Η συντακτικότητα των κινημάτων είναι μία έννοια που δεν εξηγεί ΤΙ ορίζεται ως κίνημα. Είναι η ίδια η κίνηση των ανθρώπων; Δηλαδή τα συλλαλητήρια για το Μακεδονικό ήταν κίνημα ή όχι; Μήπως κίνημα είναι οποιαδήποτε κίνηση είναι ενάντια στο κράτος; Και το συνδικαλιστικό κίνημα; Μήπως κίνημα είναι οποιαδήποτε κίνηση διεκδίκησης; Και το ισλαμικό κίνημα; Μήπως οποιαδήποτε κίνηση του λαού; Και τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα τύπου ΕΟΚΑ;

Οπότε, πάλι τίθεται το ζήτημα του περιεχομένου. Των αξιών που εμπνέει ένα κίνημα και γενικά των πολιτικών αξιών κάθε θέσμισης. Το ίδιο ζήτημα όμως δεν μπορεί να επιλυθεί παρά μόνο από την ίδια τη θέσμιση και ασφαλώς δεν αρκεί μία κίνηση ανθρώπων, χρειάζεται αναστοχασμός και βεβουλευμένη δράση, πολιτική πράξη και συζήτηση προκειμένου να τεθούν ρητά οι αξίες αυτές.

Θ) Καταλαβαίνουμε λοιπόν πόσο επικίνδυνη είναι μια “κινηματική” εξουσία, «Απόλυτη και πέραν κάθε περιορισμού εκτός από αυτούς που η ίδια θέτει». Το κίνημα των μπολσεβίκων το ίδιο δεν προέβαλλε; Το εργατικό κίνημα θα θέσει τον νόμο για ολόκληρη την κοινωνία; Οι εργάτες θα βγάλουν ό,τι προϊόν οι ίδιοι θέλουν, χωρίς τη συμβουλή του οικολογικού κινήματος; Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα υπερ-κίνημα ομπρέλα κινημάτων; Μήπως κάθε κίνημα, εξ ορισμού μερικό, θα αποκτήσει απόλυτη εξουσία στην θεματική του ενότητα;

Το νόημα της λέξης “κίνημα” είτε θα είναι συγκεκριμένο και μερικό, οπότε δεν μπορεί να διεκδικήσει μία εξουσία, είτε θα είναι γενικό και αφηρημένο, οπότε δεν σημαίνει τίποτε. Σίγουρα, σημαίνει λιγότερα από τη λέξη “ελεύθερος κοινωνικός χώρος”.

Ι) Για μένα, το πολιτικό πρόταγμα πρέπει να αναζητηθεί στη σύνδεση της πολιτικής άμεσης δημοκρατίας με τους θεσμούς της αντιεξουσιαστικής οικονομίας. Και η άμεση δημοκρατία και η αντιεξουσιαστική οικονομία, δύο πλευρές μίας κοινωνικής ρητής αυτοθέσμισης μπορούν να προκύψουν από κινήματα, μπορούν να εμπνεύσουν κινήματα, μπορούν να παλευθούν μέσα από κινήματα, αλλά δεν μπορούν να περιοριστούν σε κινήματα. Αφορούν όλους, ακόμη κι αυτούς που κάθονται στον καναπέ..

Ια) Η συντακτικότητα των κινημάτων, ιδέα μεταμαρξιστική και αδιέξοδη, έρχεται σε ένα έσχατο επίπεδο σε αντίθεση με ακριβώς το πρόταγμα των αμεσοδημοκρατικών ελεύθερων κόμβων ενός δικτύου αντιεξουσιαστικής πολιτικής και οικονομίας. Είτε δηλαδή θα αποφασίζουν οι κινηματικοί όροι, όροι αντίθεσης προς κάτι, είτε οι αυτοθεσμιστικοί, όροι σύνθεσης του κάτι. Είναι αλληλοσυμπληρωματικοί στον βαθμό που δεν υπάρχουν αξιώσεις αποκλειστικότητας, όμως η συντακτικότητα αυτό ακριβώς σημαίνει.

Κίνημα ήταν ο ρώσικος λαός στους δρόμους, συντακτική δομή τα σοβιέτ. Όταν κάποιος μίλησε για εξουσία “στο όνομα” του κινήματος, αυτός ήταν ο Λένιν.

Επίσης, δεν είναι τυχαίο ότι η ιδέα, όπως προβάλλεται από τους Νέγκρι και Χαρντ, μοιάζει να θεωρεί αυτονόητο τον κοινωνικό διαχωρισμό βάσει της Σμίτειας διάκρισης Εχθρού-Φίλου. Φυσικά, δεν χρειάζεται να εξηγήσω γιατί αυτός ο διαχωρισμός είναι ουσιαστικά εξουσιαστικός και μήτρα καταστολής και καταπίεσης, ανάλογα με το ποιος ορίζεται ως “Εχθρός”. Και ποιος τον ορίζει; Δεν είναι τυχαίο πως ο Σμιτ, συγγραφεύς του Ναζιστικού Συντάγματος, χρειάζεται έναν Εχθρό για να δικαιολογήσει μία ολοκληρωτική εξουσία. Το δικό μας πρόταγμα δεν μπορεί να συνίσταται σε μία απλώς αντιστροφή των πόλων. Πρέπει να υπερβαίνει και να καταστρέφει αυτήν τη διπολικότητα, τείνοντας προς μία ευρύτερη κοινωνική συνοχή βασισμένη στην ελευθερία και την άμεση δημοκρατία. Δεν θα το αναπτύξω περισσότερο, αλλά η ελευθερία και η αυτονομία είναι ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΑ ΚΑΛΥΤΕΡΕΣ και δεν αξιώνονται ή απαξιώνονται με όρους πλειοψηφίας ή μειοψηφίας. Για να το πω πιο ξεκάθαρα, εγώ θα ήμουν υπέρ της ελευθερίας ακόμη και χωρίς ευδιάκριτο κοινωνικό κίνημα που να με στηρίζει.

Ελπίζω να είναι γόνιμες οι διαφωνίες μου.

Τα κινήματα
στο τέλος της εποχής των ηγεμονιών

Φιλήμονας Πατσάκης

Τι είναι σήμερα τα κινήματα, τι ορίζουν και πώς προτίθενται να φέρουν την κοινωνική αλλαγή; Αυτή είναι μια δύσκολη ερώτηση διότι, καθώς επιθυμείς να την επεξεργαστείς, πέφτεις πάνω σε απρόσμενες πολλαπλότητες. Τα κινήματα δείχνουν να μην έχουν κάτι ενιαίο ως άξονα διεκδίκησης ώστε με βάση αυτόν να μπορούμε να δομήσουμε μια θεωρητική ανάλυση. Το υποκείμενο ως εννοιολογικός πυρήνας έχει χάσει τη συνεκτικότητά του και η συζήτηση επικεντρώνεται σε νέα θεωρητικά σχήματα που αναφέρονται στην έννοια του πλήθους, στις μοναδικότητες κτλ. Την ίδια στιγμή δεν μπορείς να αγνοήσεις κάποιες τάσεις σύνδεσης ανάμεσα στα κινήματα που εμφανίζονται μετά τους Ζαπατίστας, μια ανεπαίσθητη κλωστή δείχνει να συνδέει τις πλατείες, το κίνημα Occupy, τις Αραβικές εξεγέρσεις, τον Δεκέμβρη, τις εξεγέρσεις στα μητροπολιτικά κέντρα, την παγκόσμια αντίδραση σε επενδυτικά σχέδια που αλλοιώνουν το περιβάλλον ενός τόπου (Κερατέα, Χαλκιδική, πλατεία Ταχρίρ), τις απόπειρες αντικατάστασης του κοινωνικού κράτους με διαδικασίες αλληλεγγύης και κοινωνικοποίησης των κοινών, τις απόπειρες οι εργαζόμενοι να πάρουν τον έλεγχο του χώρου εργασίας τους κτλ. Υπάρχουν στοιχεία συνέχειας και ασυνέχειας σε όλα αυτά. Αυτό που θα προσπαθήσουμε να δείξουμε είναι ότι κύριος ενοποιητικός παράγοντας σε όλα αυτά είναι η αδυναμία του κράτους να ορίσει τους όρους της ζωής. Αυτό δημιουργεί μια συνολική ρευστότητα που καθορίζει τις κοινωνικές διεργασίες. Η φαντασίωση ότι υπάρχει ένας μόνο σωστός τρόπος για την επιδίωξη της κοινωνικής αλλαγής έχει εκπέσει, η δημιουργία εναλλακτικών είναι μια πρωτόγνωρη διαδικασία συνολικής αλλαγής όλων των μορφών συγκρότησης. Η παλιά μπολσεβίκικη θέση για το πέρασμα από τον αυθορμητισμό στην οργάνωση και η επέκτασή της σε ένα ολιστικό σχέδιο πρωτοποριών, είναι μακριά από το σήμερα. Μια νέα συλλογική οικοδόμηση της ελευθερίας είναι κάτι που τα σύγχρονα κινήματα, το καθένα με τον τρόπο και τις αντιφάσεις του, προσπαθούν να ανιχνεύσουν.

Τα ερμηνευτικά σχήματα που μας έχουν στοιχειώσει καταρρέουν και δεν έχουν μέχρι στιγμής αντικατασταθεί από κάποια άλλα. Σε αυτό το κενό εντρυφούν προσπάθειες αναστήλωσης των καθιερωμένων, που όμως έχουν ταχθεί στην αποτυχία. Από την άλλη, εμφανίζονται και προσπάθειες δημιουργίας ενός ουσιαστικού πλαισίου διαλόγου και αναζήτησης. Σε αυτόν τον διάλογο κυριαρχεί η διάσταση της μη καθιέρωσης, της μη εγκαθίδρυσης μιας μεγάλης και απρόσβλητης αλήθειας, αλλά της προσπάθειας δημιουργίας μιας νέας συμμετοχής, ενός νέου πολιτικού περιβάλλοντος μακριά και έξω από τις εξουσιαστικές πρακτικές. Χωρίς την ανάγκη αναζήτησης επαναστατικών υποκειμένων, πρωτοπόρων κομμάτων και κάθε είδους -ισμών, μένει μια προσπάθεια ανασύνθεσης του κοινωνικού ιστού με βάση την άμεση δημοκρατία, τη δυνατότητα των κινημάτων να δρουν συντακτικά, την εμπλοκή της κοινωνίας στη δημιουργία νέων ορισμών, τη μάχη για την επανάκτηση του δημόσιου χώρου, που περιλαμβάνει και τη νέα οριοθέτηση απέναντι σε ό,τι ονομάζεται κοινό αγαθό. Τα κινήματα και οι εξεγέρσεις που δείχνουν να σηματοδοτούν την εποχή μας δεν έχουν ενιαίο κέντρο καθοδήγησης, δεν προβάλλουν συνεκτικά αιτήματα, όμως φαίνεται να επηρεάζουν καθοριστικά τον τρόπο που αναδιατάσσονται οι κοινωνίες. Οι άνθρωποι αισθάνονται πλέον την ανάγκη να διατηρήσουν το ίδιο τους το γίγνεσθαι ως μια αυτόνομη περιοχή καθώς η ύπαρξή μας ως ιδιαιτερότητας πιέζεται από μια εξουσία που προτάσσει μια διαδικασία ακραίου ετεροκαθορισμού.

Η ταυτόχρονη αποτυχία των συνδικαλιστικών και κομματικών συσσωματώσεων δίνει τη θέση της σε νέες θεσπίσεις, ρευστά κινήματα και νέες αναδυόμενες ταυτότητες. Αυτή η κρίση εκπροσώπησης και »

ενσωμάτωσης έχει μεγαλύτερο βάθος απ' ό,τι νομίζαμε, πηγάζει από τη διάλυση του κοινωνικού ιστού αλλά και από την αμφισβήτηση της μεγαλύτερης συνθήκης παραγωγής ομοιογένειας και ταυτότητας που είναι το έθνος-κράτος. Το κράτος αρχικά αποτυγχάνει να συγκροτήσει μια ενότητα, να συνθέσει τους διάσπαρτους και ασύνδετους ψυχισμούς σε ένα σώμα. Η συστημική κρίση δημιουργεί μια εντροπία που δεν είναι φανερή στην έλλειψη κυβερνησιμότητας ή στην αποσύνθεση του πολιτικού συστήματος αλλά στην αδυναμία στοιχειώδους κάλυψης αναγκών. Το τέλος της ανάγκης για την κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση δημιουργεί και τους όρους μιας νέας αντίληψης για τη συμμετοχή. Επίσης, επειδή δεν υπάρχουν πια συλλογικά υποκείμενα και κάτι ενιαίο για να εκπροσωπηθεί, έχει διαβρωθεί η ίδια η πολιτική των δικαιωμάτων. Καθώς η δυνατότητα απεύθυνσης σε μια κρατική δομή με όρους διεκδίκησης έχει υποχωρήσει αισθητά, προβάλλει ως μια ενεργή δυνατότητα αντί της εκπροσώπησης με βάση ένα πλαίσιο αιτημάτων η ενεργή συμμετοχή όλων στην αλλαγή της ίδιας της δομής. Αυτή είναι μια διεργασία συγκλονιστική, διότι η απαξίωση και αδυναμία των θεσμών οδηγεί σε μια αντίρροπη τάση δημιουργίας μη κρατικών θεσμών.

Πώς γίνεται σε τέτοιες περιόδους σκληρής κοινωνικής υποβάθμισης θέματα όπως το μεταλλείο χρυσού στις Σκουριές της Χαλκιδικής, τα σκουπίδια στην Κερατέα κ.λπ. να γίνονται πεδία τόσο μεγάλης κοινωνικής απείθειας; Η μάχη είναι κυρίως για τη διεκδίκηση και επανανοηματοδότηση του δημοσίου χώρου και με βάση την ανθρώπινη υπόσταση και αξιοπρέπεια επανακαθορίζεται η σχέση με τα κοινά αγαθά. Το φως, το νερό, η γνώση, όλα τίθενται εκ νέου μπροστά σε μια πολιτική σύγκρουση που θα καθορίσει τη ζωή. Το διαζευκτικό κρατική ή ατομική ιδιοκτησία χάνει το βάθος του και αρχίζει να πλαισιώνεται από την ανάγκη του κοινωνικού. Γι' αυτό η μάχη της απόρριψης των ιδιωτικοποιήσεων πρέπει να αποκτήσει την πολιτική στόχευση μιας συνολικής αλλαγής των όρων της διαχείρισης των κοινών αγαθών. Η πολιτικοποίηση της χρήσης του νερού, ή ακόμα και του αέρα, στηρίζεται στη βαναυσότητα μιας αποτελεσματικότητας που έχει δείξει τα όριά της. Η κρατική διαχείριση δεν είναι πλέον μονόδρομος, η δημόσια χρήση για πρώτη ίσως φορά αποκτά ένα κοινωνικό συμφραζόμενο. Ο ανοικτός πολιτικός αγώνας που θα αμφισβητεί την κρατική χρήση και θα ζητάει μια νέα νοηματοδότηση, την προώθηση χειραφετικών σχεδίων και την πλήρη αναδιάταξη των κοινωνικών συσχετισμών, έχει καταστεί πλέον αντικείμενο συζήτησης. Αρκεί αυτό για να ανατρέψει θεσμοθετημένα κέντρα εξουσίας, να αλλάξει την αντίληψη της παθητικότητας και να ανατρέψει τη στρατηγική της διάχυσης του φόβου σε όλες τις κοινωνικές εκδηλώσεις; Σαφώς και όχι

Η ανάλυση του Richard Day(1) που μας μιλάει για τα νεότατα κοινωνικά κινήματα με έναν τρόπο που δείχνει να κατανοεί τις σύγχρονες διεργασίες σε βάθος, πλέον δεν φτάνει. Πρέπει να διαγνώσουμε τις δυνατότητες μιας συνολικής αντιπαράθεσης που θα οδηγεί σε νέους όρους συγκρότησης, μακριά από την κρατική διευθέτηση. Η κοινωνική αλλαγή, της οποίας τις δυνατότητες αρχίζουμε να αντιλαμβανόμαστε, μας δείχνει ότι υπάρχει η ανάγκη να εκφραστούν οι προσδοκίες τόσο ανόμοιων ταυτοτήτων, χωρίς να μπορεί να υπάρξει ένα κέντρο που θα τις υπαγάγει σε ένα κοινό σχέδιο. Αυτό επίσης σημαίνει ότι μπορούν όλες αυτές οι ταυτότητες μαζί να παράγουν μια νέα συντακτική αποτύπωση. Πρέπει να αρχίσουμε να στοχαζόμαστε και να πράττουμε στη βάση της γονιμότητας του απροσδόκητου. Το γεγονός ότι έχει οριστικά εκπνεύσει το απόλυτο, αφορά πρωτίστως την ίδια την εξουσία και τον καπιταλισμό ως σύστημα οργάνωσης της ζωής. Η κοινωνική επανάσταση προηγείται της πολιτικής και αλλάζει όλους τους τρόπους κατανόησης του παρόντος, ψηλαφώντας τα πρώτα σημεία της αλλαγής. Η δομή της κοινωνίας ποτέ δεν θα θεσπιστεί οριστικά, και ακόμη κι όταν αυτό επιχειρείται προκύπτει καταπίεση. Το δόγμα της Θάτσερ ότι «Δεν Υπάρχει Εναλλακτική» (There Is No Alternative) διατηρεί μέρος της ισχύος του, αλλά δείχνει για πρώτη φορά και τα όριά του. Καθώς η ουσία του πολιτικού κέντρου αποδομείται κοινωνικά και η λειτουργικότητα του πολιτικού συστήματος επαφίεται στην ενδυνάμωση του κατασταλτικού μηχανισμού, οι ρωγματώσεις δείχνουν να πηγαίνουν πέραν της κραυγής του όχι. Η συνενωτική φύση των κοινωνικών σχέσεων μετατρέπεται σε φοβισμένη απομόνωση, ενώ μια νέα μορφή συμμετοχής μπορεί να διώξει τη διάχυτη αίσθηση της μοναξιάς και της απαξίωσης. Η ελάττωση της βεβαιότητας για τη μη ύπαρξη εναλλακτικού τρόπου οργάνωσης της κοινωνικής ζωής είναι μια πρώτη αβεβαιότητα στη μεταπολιτική συναίνεση που προσπαθεί να αποπολιτικοποιήσει τους όρους διάρθρωσης της κοινωνικής ζωής. Η ένταση των συγκρούσεων θα πάρει πολλές μορφές και διαστάσεις, όμως από εδώ και πέρα θα παράγονται και εναλλακτικά οράματα ζωής στα οποία θα υπάρχει και μια αίσθηση πάθους. Η πλανητική διεκδίκηση μιας επαναστατικής ομοιομορφίας δεν είναι κάτι που πρέπει να απορρίψουμε επειδή είναι ανέφικτο, αλλά αντίθετα επειδή είναι μια δομή απαξιωμένη με αποτρόπαιες συνέπειες. Οι διαφορετικές δομές και αναζητήσεις μπορούν να παράγουν θεσμικές συνέπειες και να ορίσουν νέα συμφραζόμενα. Κι αυτό διότι δεν υπάρχει κάποια ενιαία ουσία,

ούτε αιώνιοι νόμοι που διέπουν το γίγνεσθαι. Αυτή η διαπίστωση πώς αποκτάει υλική διάσταση τόσο στην άσκηση της εξουσίας, όσο και στην κινηματική πρακτική; Αλλά, κυρίως, πώς μετουσιώνεται ως κοινωνία, ως ζωή; Η αποκήρυξη της κυριαρχίας ως αυθεντίας, η αποκήρυξη της διαίρεσης και του αποκλεισμού ως πεπρωμένων, είναι στοιχεία που δεν συνθέτουν πλέον μια ιδεολογική δομή αλλά πολλές δυνατότητες. Ζούμε το τέλος των δυστοπιών, και αυτό γιατί στην ουσία αντιληφθήκαμε ότι δεν μπορεί να υπάρξει ένα απόλυτα ολοκληρωτικό σύστημα, δεν μπορεί τίποτα να καταργήσει πλήρως το έξω.

Είναι νομίζω ξεκάθαρο ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε την έλευση μιας μετακαπιταλιστικής κοινωνίας για να λειτουργήσουν νέες συνθήκες αλληλεγγύης και αυτοοργάνωσης. Ούτε βέβαια πρέπει να θεωρούμε ότι η επιμονή στην ανάγκη μιας διαρκούς διερώτησης και πάλης για την έννοια της ελευθερίας ως υλικής επιταγής, σημαίνει και ότι δεν μπορεί να υπάρχει οργάνωση και συντονισμός των διαφορετικών κινήσεων της αυτοοργάνωσης. Η κατάρρευση των βεβαιοτήτων πλήττει καίρια την κυρίαρχη προπαγάνδα που επιμένει να διακηρύσσει ότι δεν υπάρχει άλλος εφικτός δρόμος. Η θεωρία όμως της μίας και μόνο εναλλακτικής στηρίζεται στην απαξίωση της συμμετοχής, στον φόβο αλλά και στην αιχμαλωσία του δανειοδοτούμενου. Η ανάγκη των κινημάτων να δώσουν μια απάντηση οριστικής απεμπλοκής από τις διεργασίες διαπραγμάτευσης με τον κρατικό ιστό, σημαίνει ταυτόχρονα και μια δύσκολη διεργασία δημιουργίας μιας διαρκούς αυτοθέσμισης. Ο Αλέξανδρος Κιουπκιολής ορθά παρατηρεί το εξής: «το γεγονός ότι στην καθημερινή πρακτική τα υπαρκτά κράτη δικαίου ποδοπατούν θεμελιώδεις κανόνες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν συνιστά επιχείρημα για την κατάργησή τους και την κατάργηση των δικανικών εργαλείων εφαρμογής τους»(2). Αυτό που όμως πρέπει να εξεταστεί είναι η ευκολία με την οποία η κυριαρχία διαλύει τους όρους της συγκρότησης του κράτους δικαίου. Αυτό που πρέπει να συλλάβουμε είναι ότι η σύγκρουση είναι πολύ βαθιά, αφορά το σύνολο των δικανικών εργαλείων αλλά επιπλέον και τις ίδιες τις έννοιες. Έννοιες όπως «ανθρώπινα δικαιώματα», «πολίτης», εμπεριέχουν τους όρους ρύθμισης της ένταξης και του αποκλεισμού, αποκτούν νέο περιεχόμενο και πρέπει να μας απασχολήσουν πολύ στην προσπάθεια δημιουργίας μιας νέας θεσμικής συγκρότησης.

Προχωράμε πλέον στην οριστική ρήξη με την εγελιανή κληρονομιά των κρατικίστικων αντιλήψεων, της ομαδικής ταυτότητας, αλλά όχι με όρους ιδεολογικούς. Κανένας άξο- »

νας αγώνα δεν έχει κεντρική θέση στη δομή της αντίστασης. Κοινωνικά κινήματα, χώροι κοινωνικοί, κινήσεις σε γειτονιές που θα σκιαγραφούν εναλλακτικές και δράσεις δουλεύοντας για την υπονόμευση της προσπάθειας της εξουσίας να ορίσει εκ νέου τους χώρους της καθημερινότητας, τις αξίες και τις υποκειμενικότητες. Η ερώτηση για τη διεκδίκηση της κρατικής εξουσίας είναι που σήμερα καθορίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης τόσο πολύπλευρων δράσεων και που δημιουργεί γεγονότα σταθμούς. Έχει οριστικά εκπέσει η αντίληψη που προσυπέγραφε μια ολιστική θεώρηση των κοινωνικών σχηματισμών. Το κράτος έχει ενδυθεί πολλές φορές με τον μανδύα μιας μεταφυσικής οντότητας, ότι έχει δηλαδή πραγματική ουσία και δεν μπορούσε να περιοριστεί απλώς στις λειτουργίες του. Η λήξη αυτών των αντιλήψεων αλλάζει την προοπτική πάνω στην οποία σχεδιαζόταν η κοινωνικότητα. Το τέλος της σοσιαλδημοκρατικής εκδοχής είναι επίσης μια νέα πολιτικής συνθήκη, κυρίως γιατί καθορίζει την αδυνατότητα αμοιβαίας διείσδυσης του κράτους στην κοινωνία. Η εξουσία απέναντι σε αυτήν την αδυνατότητα απαντά με την επαναφορά ενός κράτους που περικλείει και εξουσιάζει, όμως η συντριβή του κοινωνικού ιστού καθιστά και αυτήν την επιλογή μετέωρη.

Έχουν υφανθεί συνεργατικοί ιστοί που διαχειρίζονται την καθημερινότητα και δεν απευθύνονται στην κρατική δομή. Η κοινότητα αυτή παραμένει ανοικτή και πορώδης, χωρίς κάποιος να μπορεί να διεκδικήσει ένα ενιαίο κέντρο εκπόρευσης ισχύος. Η παντελής έλλειψη συγκροτημένου εξουσιαστικού σχεδίου οφείλεται και στην ανάδυση ενός νέου μη νεωτερικού υποκειμένου. Ενός υποκειμένου χωρίς την επιβαλλόμενη σταθερότητα της ταυτότητας και την ιδεολογική ενότητα, αλλά με ανοιχτό δίαυλο επικοινωνίας με κάθε κοινωνική κίνηση που οργανώνεται οριζόντια και άμεσα, ακόμα και όταν παλινωδεί. Διότι η σκληρή πολιτική ατζέντα της διαρκούς έντασης και της κατάστασης εξαίρεσης δημιουργεί μια καθημερινότητα που δεν μπορεί να αγνοηθεί, αντανακλαστικά που στοχεύουν στην αποδιοργάνωση της σύνθεσης αυτής της πολλαπλότητας. Άρα, το υπό συγκρότηση πολιτικό ρεύμα της αντίστασης πρέπει να θέτει όρους πολιτικής συγκρότησης και θεσμικής, συντακτικής κίνησης που θα οδηγούν σε μια ευθεία προγραμματική και κινηματική αντιπαράθεση με το υπάρχον εξουσιαστικό πλαίσιο αναφοράς.

Η ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας ως ένα κοινωνικό μέτωπο που θα πηγαίνει πέρα και εκτός του κράτους, είναι μια πρώτη απόπειρα ενοποίησης των διάσπαρτων κινήσεων που αισθάνονται τον πνιγμό της αυταρχικοποίησης. Ενώ εξακολουθούν να παράγονται γύρω μας συμβάντα που ανατρέπουν κατεστημένες αντιλήψεις και δομές, είναι φανερό ότι καμιά πρακτική του παρελθόντος δεν μπορεί να δώσει λύση. Η ανοικτότητα της κοινωνικής πραγματικότητας καθίσταται το πεδίο όπου αναδύονται ασύλληπτοι δεσμοί και δυνατότητες θεσμών. Η αναζήτηση της αυτονομίας και του αυτεξούσιου διατρέχει την ρωγμάτωση στη στρατηγική του φόβου που πρεσβεύουν οι διαρκείς αραβικές εξεγέρσεις, αλλά ταυτόχρονα, για πρώτη ίσως φορά, αφορούν καθοριστικά στη διάπλαση των όρων του βίου. Ο μονισμός και η μονοφωνία του παρόντος δεν περιμένει μια μεγάλη αφήγηση για να σπάσει, αλλά την κατανόηση και δράση στο πλαίσιο των πολλών μικρών στιγμών που αρνούνται να ανταποκριθούν σε αυτήν την γκρίζα πραγματικότητα. Γνωρίζουμε ότι όσο και αν θέλουμε συλλογικές ουτοπίες, αυτές δεν μπορούν να παραχθούν πλέον ως θεωρητικά θέσφατα, αλλά θα προκύψουν σαν μια μακρά διαδικασία οικοδόμησης της σύγχρονης αλληλεγγύης και της νέας συμμετοχής. Δεν υπάρχουν πλέον ηγεμονικές δυνάμεις που μπορούν να παράγουν τους ορισμούς της ζωής. Αντίθετα, υπάρχει η αναζήτηση του μέλλοντος σε ένα δραστήριο, εκρηκτικό και πολλαπλά βλάσφημο παρόν, η διακρίβωση ότι υπάρχουν ήδη δραστηριότητες που κυοφορούν νέες, εναλλακτικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης, συνεργασίας και τρόπους ύπαρξης. Το πλήθος δεν μπορεί να διεκδικήσει παραγόμενες πλειοψηφίες, ούτε τελεολογικές στοχεύσεις, αλλά μπορεί να παράγει διαρκώς νέες συνθήκες οργάνωσης χωρίς ηγεμονισμούς, καθώς συγκροτείται από πολλές δρώσες μειοψηφίες. Δημιουργώντας εναλλακτικούς κοινωνικούς χώρους, δίνουν χώρο στη συγκρότηση ενός νέου κοινωνικού υποκειμένου.

---

1. Richard Day, Το τέλος της ηγεμονίας, εκδ. Ελευθεριακή Κουλτούρα.

2. Αλέξανδρος Κιουπκιολής, Πολιτικές της ελευθερίας, εκδ. Εκκρεμές, σελ. 143

Ο ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ

Δανάη Κασίμη

Με αφορμή τη σύλληψη στελεχών της Χρυσής Αυγής και την αναταραχή που δημιουργήθηκε στον κόσμο του κινήματος και όχι μόνο, σχετικά με την πιθανότητα υπαγωγής της στις διατάξεις του τρομονόμου, είναι σημαντικό να διερωτηθούμε αν το θέμα αυτό είναι πράγματι, άξιο ανάλυσης, αφού προηγουμένως ξεκαθαρίσουμε το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάχθηκε η ανωτέρω οργάνωση.

Τα τελευταία χρόνια της μνημονιακής περιόδου, αντιμετωπίζουμε πολύ συχνά, φαινόμενα αντίδρασης από πολλά κομμάτια της κοινωνίας, η οποία καταπιέζεται από τη σημερινή πολιτική. Τα κομμάτια αυτά εκφράζονται από διάφορους πολιτικούς φορείς, κοινοβουλευτικούς και μη. Η έντονη απογοήτευση και απελπισία που μας χαρακτηρίζει, οδηγεί πολλές φορές σε επιλογές, οι οποίες δεν αποτελούν προϊόν ώριμης πολιτικής σκέψης. Το παράδειγμα της νεοναζιστικής οργάνωσης είναι χαρακτηριστικό. Ένα μέρος της κοινωνίας που υποφέρει ή απλά αντιδρά με το θυμικό, βρίσκει καταφύγιο στη Χρυσή Αυγή. Το γεγονός της δολοφονίας του Παύλου Φύσσα από μέλος της οργάνωσης, οδήγησε στην ενεργοποίηση των μηχανισμών της δικαιοσύνης με την παραπομπή του αρχηγού και άλλων στελεχών της οργάνωσης στις δικαστικές αρχές.

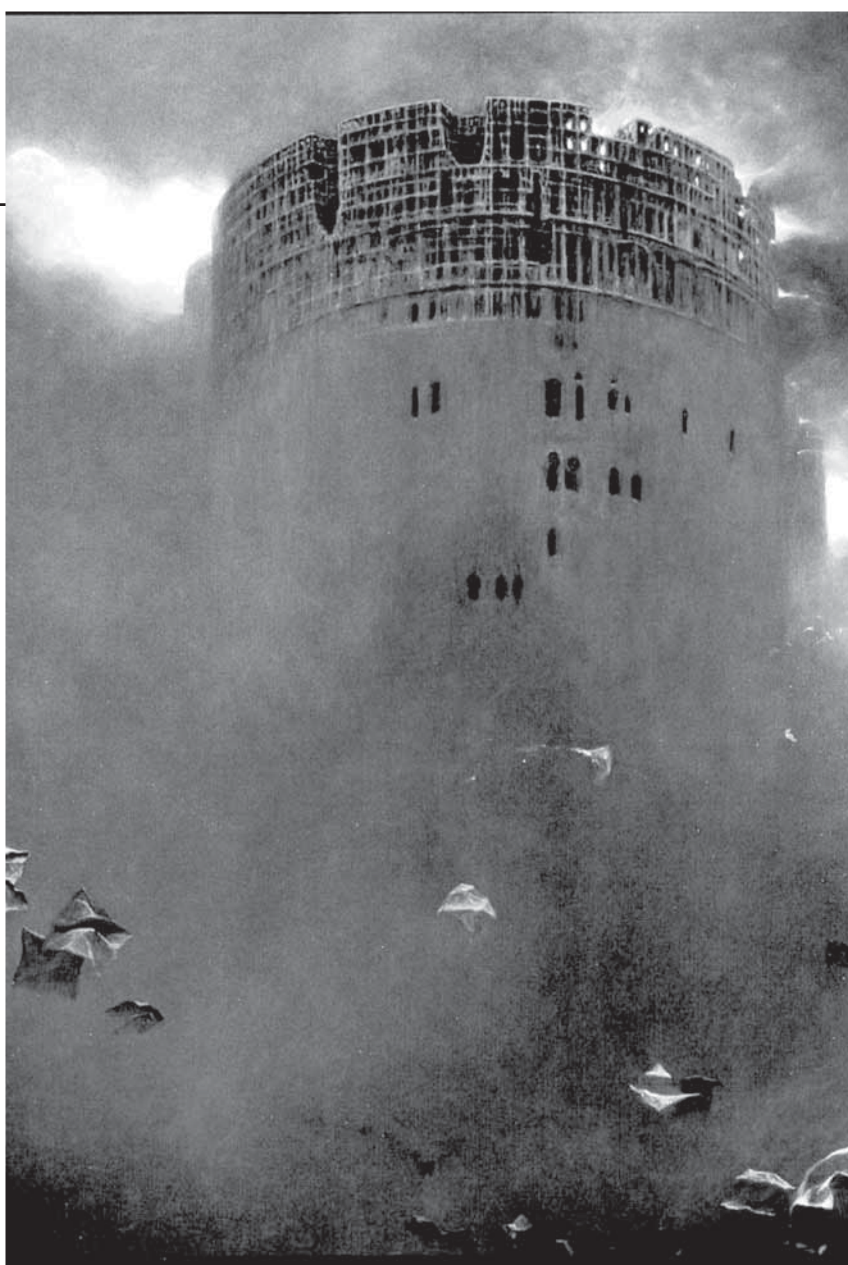
*Ποια η σημασία της υπαγωγής η μη της Χρυσής Αυγής στο άρθρο **187 Α ΠΚ** και σε ποιο βαθμό επηρεάζει την επιλογή των μέτρων, εκ μέρους του κράτους, εναντίον των δράσεων που προέρχονται από τα κινήματα του ευρύτερου αριστερού και αναρχικού χώρου; Πώς αξιολογείται η κρατική αντιφασιστική πολιτική σήμερα από την ελληνική κυβέρνηση και ποιες είναι τελικά οι αξίες που πρέπει να υπερασπιστεί το κίνημα;*

Αρχικά, να επισημάνουμε ότι η Χρυσή Αυγή παραπέμφθηκε τελικά με το **187 ΠΚ** και όχι με το **187 Α ΠΚ**. Η διαφορά είναι ότι με το τελευταίο άρθρο, δίνεται νομικός ορισμός στην τρομοκρατική πράξη και θεσμοθετείται η ποινική αντιμετώπιση του τρομοκράτη ως ατόμου, από μόνο το γεγονός ότι αυτός αξιολογείται ως τέτοιος από το ποινικό δίκαιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η υπόθεση των Πυρήνων της Φωτιάς. Τα περισσότερα μέλη της τελευταίας οργάνωσης, αντιμετώπισαν εξωφρενικά βαριές ποινές, χωρίς καν να ληφθούν υπόψη τα ελαφρυντικά, επειδή ακριβώς το ποινικό δίκαιο τους **όρισε** ως τρομοκράτες, και για το λόγο αυτό, κάθε έγκλημα που διέπραξαν υπήχθη στον τρομονόμο (δηλαδή στο άρθρο 187 Α ΠΚ).

Αντιθέτως, η Χρυσή Αυγή, παραπέμφθηκε με το 187 ΠΚ, το οποίο αφορά μια οποιαδήποτε εγκληματική οργάνωση που τελεί μια σειρά κακουργημάτων, τα οποία αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο αυτό. Δεν πρόκειται, με λίγα λόγια, για παραπομπή στη δικαιοσύνη εξαιτίας των πολιτικών τους φρονημάτων, αλλά εξαιτίας της συγκρότησης ή ένταξης, κατά περίπτωση, σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα, που επεδίωξε τη διάπραξη περισσότερων κακουργημάτων. Το δίκαιο ή άδικο, η εσφαλμένη ή εμπεριστατωμένη αιτιολογία της παραπομπής της Χρυσής Αυγής στο άρθρο αυτό, δε θα πρέπει να ανησυχεί το κίνημα.

Εκείνο, το οποίο είναι ανησυχητικό, όπως προανέφερα, είναι η εξευτελιστική και βάναυση ποινική αντιμετώπιση των πολιτικών οργανώσεων του αναρχικού χώρου και της αριστεράς, από τους κρατικούς μηχανισμούς στους οποίους εντάσσεται και μέρος της ελληνικής δικαιοσύνης. Η ανησυχία για το αν η Χρυσή Αυγή θα υπαγόταν ή όχι στον τρομονόμο, μικρή σημασία έχει.

Η φύση του τρομο-νομοθετήματος, αποτελεί μια προσπάθεια οχύρωσης του κράτους απέναντι στις πολιτικές απόψεις και πρακτικές που το απειλούν. Οποιαδήποτε ενέργεια, οποιαδήποτε προφορική ή γραπτή διατύπωση, που αντίκειται στις αποφάσεις που λαμβάνονται από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία, οδηγεί στο χαρακτηρισμό των υποκειμένων-φορέων ως τρομοκρατών και κατ' επέκταση μη πολιτών της χώρας αυτής. Συνάγεται και από τη διατύπωση της »

αντικειμενικής υπόστασης του ίδιου του άρθρου 187 Α ΠΚ: *«...με τρόπο ή σε έκταση ή υπό συνθήκες που είναι δυνατό να βλάψουν σοβαρά μια χώρα... ή να βλάψει σοβαρά ή να καταστρέψει θεμελιώδεις συνταγματικές, πολιτικές, οικονομικές δομές μιας χώρας...»*.

Τώρα, σχετικά με την αντιφασιστική δράση του κράτους, αυτή εκδηλώθηκε αφενός με την εισαγωγή στη Βουλή για ψήφιση, του νομοσχεδίου ενάντια στο ρατσισμό, πριν ακόμη διαπραχθεί η δολοφονία του Παύλου, αφετέρου με τη σύλληψη στελεχών της Χρυσής Αυγής. Εν τέλει, το νομοσχέδιο δεν ψηφίσθηκε από την πλειοψηφία των βουλευτών και επιπλέον, η αντιμετώπιση της οργάνωσης από τη δικαιοσύνη (στην ουσία την «εκτελεστική» εξουσία) ήταν ξεκάθαρα επιεικής, σε αντίθεση με την αντιμετώπιση των Πυρήνων.

Η άρνηση ή η κατάφαση της υπαγωγής της ΧΑ στον 187 Α ΠΚ, δεν εξυπηρετεί τη διατύπωση μιας γραμμής υπεράσπισης των δράσεων του κινήματος, οι οποίες ποινικοποιούνται από το σύστημα, μιας και το τελευταίο τάσσεται ούτως ή άλλως και χωρίς αμφιβολία, ενάντια στο πολιτικό σύστημα, αποτελώντας σοβαρή απειλή. Δεν μπορούμε εύκολα να ισχυριστούμε, ότι το γεγονός της μη υπαγωγής της στο 187 Α, αποτελεί ανακούφιση σχετικά με τη μελλοντική ποινική αντιμετώπιση των δράσεων του κινήματος. Η δίκη των Πυρήνων είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Η σοβαρή απειλή για το υπάρχον σύστημα είναι η διατύπωση ενός σοβαρού πολιτικού λόγου. Η φρασεολογία της Χρυσής Αυγής μακράν απέχει από έναν τέτοιο χαρακτηρισμό. Θα μπορούσε πράγματι να υπάρχει ένα εθνικιστικό ή ένα φασιστικό, όπως στην προκείμενη περίπτωση, κίνημα, το οποίο να αντιμάχεται το σύστημα. Η Χρυσή Αυγή, δεν φαίνεται να εντάσσεται σε αυτήν την κατηγορία, όταν αναμοχλεύει πάθη του παρελθόντος (εμφύλιος) και όταν δεν έχει ουσιαστικά κανένα πολιτικό πρόγραμμα. Βασίζεται απλά στο θυμικό των Ελλήνων και φυσικά στερείται σοβαρότητας πολιτικού λόγου και πρότασης.

Από την άλλη πλευρά, ο αντιεξουσιαστικός και αριστερός χώρος, θεωρείται ως ο πραγματικός «εχθρός» του υπάρχοντος νεοφιλελεύθερου καθεστώτος. Η προσπάθεια προστασίας και συντήρησής του, απέναντι στις κοινωνικές αντιδράσεις, δημιουργεί την ανάγκη εύρεσης ενός τέτοιου εχθρού. Η θεωρία των δύο άκρων, που έχει γίνει πολύ της μόδας τελευταία, δεν ευσταθεί με την ύπαρξη ενός μόνο εχθρού (ένα άκρο). Απαιτείται και ο αντίποδας αυτού (το άλλο άκρο), ο οποίος δεν μπορεί να είναι άλλος από τη Χρυσή Αυγή, η οποία ενεργεί ολοκληρωτικά και εκδικητικά. Όμως, είδαμε ότι η αντιμετώπισή της από τη δικαιοσύνη δεν ήταν ανάλογη εκείνης στην υπόθεση των Πυρήνων. Γιατί άραγε;

Θα κατέληγα λέγοντας ότι η νεοφιλελεύθερη πολιτική που ασκείται, ειδικά σήμερα με την παρούσα οικονομική κρίση, γέννησε διαφόρων ειδών κοινωνικές αντιδράσεις. Η τιμώρηση ή μη της Χρυσής Αυγής, αμφιβάλλω αν αποβαίνει αρνητική ή θετική αντίστοιχα για τα κινήματα. Εκείνα αποτελούν την πραγματική απειλή απέναντι στο σύστημα και εκείνα είναι που μπορούν να προτάξουν ένα νέο πολιτικό δημιούργημα, να διαμορφώσουν τις συνθήκες για τη δημιουργία νέων δικαιότερων θεσμών με σκοπό να αντικαταστήσουν τους υπάρχοντες. Δεν πρέπει λοιπόν να πέφτουμε στην παγίδα και να επιβεβαιώνουμε τα ανόητα συνθήματα και τις θεωρίες που διαδίδει η κυβέρνηση και ειδικά τη θεωρία των δύο άκρων...

Οι αναρχικοί στην εξέγερση της Βοσνίας

18 Φεβρουαρίου 2014
Μπ. Τρέιβεν

Εδώ και δύο εβδομάδες είμαστε μάρτυρες ενός νέου διεκδικητικού κινήματος διαμαρτυρίας στη Βοσνία, αρχίζοντας με την καταστροφή κυβερνητικών κτηρίων και συνεχίζοντας με την καθιέρωση λαϊκών συνελεύσεων. Σε αντίθεση με πρόσφατες συγκρούσεις στην Ουκρανία, το κίνημα αυτό παραμέρισε τις εθνικιστικές διενέξεις για να επικεντρωθεί στο ταξικό ζήτημα. Σε μια περιοχή με προϊστορία εθνοτικού αιματοκυλίσματος, το νέο αυτό κίνημα ανοίγει τον δρόμο προς μια πολλά υποσχόμενη κατεύθυνση για τις μέλλουσες εξεγέρσεις στην ανατολική Ευρώπη.

Για να έχουμε καλύτερη εποπτεία στις διαμαρτυρίες αυτές, πήραμε δύο συνεντεύξεις. Η πρώτη είναι με έναν διαδηλωτή στις κινητοποιήσεις στο Μόσταρ της Βοσνίας, ο οποίος περιγράφει τα γεγονότα από «πρώτο χέρι». Η δεύτερη συνέντευξη δόθηκε από σύντροφο σε γειτονική περιοχή των Βαλκανίων, ο οποίος παραθέτει το γενικότερο πλαίσιο του κινήματος, σε συνδυασμό με τις εκτιμήσεις του για τη δυναμική του κινήματος για περαιτέρω εξάπλωση σε άλλες περιφέρειες της περιοχής και την αμφισβήτηση του καπιταλισμού και του κράτους.

Συνέντευξη
με έναν διαδηλωτή

Δώσε μας ένα σύντομο χρονικό των σημαντικότερων γεγονότων.

Την Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου εργάτες από τοπικές εταιρείες που διαλύθηκαν από το κύμα ιδιωτικοποιήσεων μετά τον πόλεμο της Βοσνίας (1992-1995) οργάνωσαν άλλη μια διαμαρτυρία μπροστά από το κτίριο του κυβερνείο του Καντονιού στην Τούζλα. Οι εργάτες αυτοί διαδήλωναν ειρηνικά για περίπου μια δεκαετία, οργανώνοντας απεργίες και απεργίες πείνας –κάτι πολύ συνηθισμένο στη Βοσνία μέχρι τώρα– αλλά χωρίς να στέρξει κανείς αξιωματούχος να τους ακούσει. Ήταν από τις πρώτες προσπάθειες στη μεταπολεμική Βοσνία όπου νέοι άνθρωποι οργανώθηκαν σε κοινωνικά δίκτυα για να εκφράσουν την αλληλεγγύη τους με τους απελπισμένους εργάτες. Περίπου δέκα χιλιάδες άτομα στήριξαν τη διαδήλωσή τους την Πέμπτη 6 Φεβρουαρίου. Τότε σημειώθηκαν οι πρώτες συγκρούσεις με την αστυνομία, καθώς έγινε η πρώτη απόπειρα να εισέλθουν στο κυβερνητικό κτίριο.

Την Παρασκευή 7 Φεβρουαρίου πάνω από δέκα χιλιάδες άτομα συγκεντρώθηκαν στη πάλαι ποτέ βιομηχανική πόλη της Τούζλα μπροστά από το κυβερνείο του Καντονίου, απαιτώντας την παραίτηση του πρωθυπουργού. Σε μια επίδειξη αλαζονείας ο πρωθυπουργός αρνήθηκε να παραιτηθεί. Δεν βγήκε ούτε ένας αξιωματούχος να απευθυνθεί στους συγκεντρωμένους, προκαλώντας τους διαδηλωτές να σπάσουν τις γραμμές των αστυνομικών, να μπουν στο κτήριο και να το πυρπολήσουν.

Την ίδια ημέρα οργανώθηκαν διαμαρτυρίες αλληλεγγύης για τους εργάτες της Τούζλα σε σχεδόν όλες τις βιομηχανικές πόλεις της Βοσνίας. Τα νέα από την Τούζλα διαδόθηκαν γρήγορα. Οι κάτοικοι του Μπίχατς, του Σεράγεβο, της Ζένιτσα και του Μόσταρ αντιλήφθηκαν ότι είχε έρθει η στιγμή για να επιχειρήσουν να πετύχουν μια αλλαγή. Μετά την επίθεση της αστυνομίας εναντίον διαδηλωτών στο Σεράγεβο, κατά τη διάρκεια της οποίας ορισμένοι συγκεντρωμένοι συνωθήθηκαν και πετάχτηκαν μέσα στον ποταμό Μιγιάτσκα, το πλήθος αντεπιτέθηκε, απωθώντας τις αστυνομικές δυνάμεις και πυρπολώντας το κυβερνείο του Καντονίου, όπως επίσης και το κτίριο της Προεδρίας (μαζί με την επίσημη σημαία του κράτους), το δημαρχείο του κεντρικού Σεράγεβο, ορισμένα περιπολικά και άλλα βαριά αστυνομικά οχήματα. Στο Μπίχατς οι συγκεντρωμένοι επιτέθηκαν στο τοπικό κυβερνείο του Καντονίου προκαλώντας εκτεταμένες ζημιές. Τα ίδια συνέβησαν και στην Ζένιτσα.

Όλοι περιμέναμε να συμβούν τα γεγονότα στην εθνοτικά διαιρεμένη πόλη του Μόσταρ. Πάνω από τέσσερις χιλιάδες άτομα συγκεντρώθηκαν μπροστά στο κυβερνείο του Καντονίου,

»

απαιτώντας τις παραιτήσεις των αξιωματούχων. Σύντομα, άρχισαν να πέφτουν οι πρώτες πέτρες υπό τις επευφημίες του πλήθους. Αμέσως, όλο και περισσότεροι άρχισαν να τυλίγουν μπλούζες γύρω από τα πρόσωπά τους, να φορούν μπαλακλάβες και μάσκες –οτιδήποτε μπορούσαν να αξιοποιήσουν εκείνη τη στιγμή. Μέσα σε λίγα λεπτά, το κτήριο παραδόθηκε στις φλόγες, με την αστυνομία να παρακολουθεί άπραγη. Κατόπιν, οι συγκεντρωμένοι πορεύτηκαν προς το τοπικό δημαρχείο και το έκαψαν. Το ίδιο έκαναν στο κτήριο του Κοινοβουλίου του Καντονίου, δημοτικά κτήρια του Μόσταρ και τα γραφεία των δύο μεγαλύτερων εθνικιστικών κομμάτων που νέμονται την εξουσία της πόλης αυτής από το 1991. Τα γεγονότα αυτά αποτέλεσαν ένα σημαντικό διάβημα.

Οι διαδηλώσεις δεν έχουν σταματήσει και οι άνθρωποι έχουν αυτο-οργανωθεί σε συνελεύσεις. Τέσσερις κυβερνήσεις καντονίων έχουν υποχρεωθεί σε παραίτηση. Δύο από αυτές τις κυβερνήσεις διαπραγματεύονται με τις συνελεύσεις για τον σχηματισμό κυβέρνησης με άτομα που δεν ανήκουν ενεργά σε οποιοδήποτε κόμμα. Οι αρχές αντιδρούν με σκληρότητα –διαδίδοντας τον φόβο ενός ακόμη εμφυλίου πολέμου, συλλαμβάνοντας άτομα, ξυλοκοπώντας πολίτες, απαγγέλλοντας κατηγορίες για τρομοκρατία και με επιθέσεις στη συνταγματική τάξη…

Ποιοι συμμετείχαν; Με ποιο τρόπο και για ποιο λόγο εξαπλώθηκαν οι διαδηλώσεις; Μέχρι ποιου σημείου έφτασαν;

Οι συμμετέχοντες προέρχονταν από όλες τις κοινωνικές ομάδες. Εργάτες, άνεργοι, συνταξιούχοι, πολύς νέος κόσμος, απόστρατοι φαντάροι, ακτιβιστές, οπαδοί ποδοσφαιρικών ομάδων, ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γονείς μαζί με τα παιδιά τους…

Ο λαός της Βοσνίας Ερζεγοβίνης είναι ο φτωχότερος της Ευρώπης. Η ανεργία είναι πάνω από 50% και για τους νέους και τις νέες πάνω από 70%. Παράλληλα, οι πολιτικοί της Βοσνίας είναι από τους πιο καλά αμειβόμενους της ΝΑ Ευρώπης και οι πλέον διεφθαρμένοι. Το σύστημα υγείας είναι το χειρότερο της Ευρώπης και απουσιάζει σχεδόν παντελώς κάθε κοινωνικό δίχτυ ασφαλείας. Η κοινωνία μας, που ήταν προ 25ετίας από τις πλέον εξισωτικές στην Ευρώπη, τώρα παρουσιάζει ένα αγεφύρωτο κοινωνικό χάσμα.

Ο καπιταλισμός και η διαδικασία της ιδιωτικοποίησης έχουν συντρίψει εντελώς την τοπική οικονομία. Όσες μεγάλες βιομηχανίες και εταιρείες κατάφεραν να διασωθούν από τον πόλεμο έχουν ιδιωτικοποιηθεί και τεθεί εκτός λειτουργίας. Το σύνολο του πλούτου έχει πια συσσωρευτεί στα χέρια ελάχιστων ολιγαρχών. Η Βοσνία δεν παράγει πια τίποτε, παρά μόνο εισάγει. Οι αρχές επανειλημμένως έχουν συμφωνήσει στην εκταμίευση όλο και μεγαλύτερων δανείων από το ΔΝΤ, γνωρίζοντας ότι δεν υπάρχει τρόπος να αποπληρωθούν. Συνεπώς, μπορούμε ευλόγως να αναμένουμε να υποχρεωθούμε να ιδιωτικοποιήσουμε και τις τελευταίες βιώσιμες εταιρείες που μας έχουν απομείνει, όπως τη Bosnia Telecom και τις εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Αυτές είναι οι κύριες αιτίες για τις διαμαρτυρίες. Είναι δύσκολο να αναφερθούμε σε όρια. Το κίνημα συνεχίζει να αναπτύσσεται καθημερινά, όπως επίσης οι διαμαρτυρίες και οι συναθροίσεις στις συνελεύσεις. Τα αιτήματα που κατατίθενται από τις συνελεύσεις έχουν σαφώς κοινωνική βάση, όπως η αντιστροφή της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης και άλλα παρόμοια. Η πολιτική τάξη νοιώθει τρόμο με το ενδεχόμενο να χάσει τα προνόμιά της, τη θέση της, τον πλούτο της και την ελευθερία της. Αυτό ωθεί ετερόκλητα πολιτικά κόμματα να συνασπιστούν εναντίον των ίδιων των ψηφοφόρων τους. Χρησιμοποιούν τα κυρίαρχα ΜΜΕ για να διαβάλουν τις διαμαρτυρίες και τα μέλη των συνελεύσεων. Υποχρεώνουν τους θρησκευτικούς ηγέτες να εκφωνούν κηρύγματα μέσα στις εκκλησίες και τα τζαμιά εναντίον των διαδηλώσεων. Οι εργαζόμενοι απειλούνται με απόλυση από τις δουλειές σε μια εποχή που είναι εξαιρετικά δύσκολο να βρεθεί μια θέση εργασίας. Στο Μόσταρ ξυλοκοπήθηκε ένας συνδικαλιστής-ακτιβιστής από «αγνώστους». Στο Σεράγεβο ένα κόκκινο τζιπ μάρκας Hummer όρμησε δολοφονικά πάνω σε συγκεντρωμένο πλήθος διαδηλωτών.

Ποιες οργανωτικές δομές έπαιξαν ρόλο στις διαμαρτυρίες; Διαδραμάτισαν ορισμένες προϋπάρχουσες ομάδες ή οργανώσεις ένα σημαντικό ρόλο; Με ποιο τρόπο λαμβάνονταν οι αποφάσεις; Έχουν προκύψει νέες σχέσεις ή δίκτυα;

Οι διαδηλώσεις στην Τούζλα προκλήθηκαν από τα δύο εργατικά συνδικάτα της Dita και Polihem Tuzla, αλλά πολύ γρήγορα μεγάλωσαν σε μέγεθος. Καμία από τις προϋπάρχουσες δομές δεν είχε επαρκή αξιοπιστία ή δυνατότητες για να οργανώσει τόσο πολύ κόσμο. Οι καθαυτό διαδηλώσεις ήταν αυθόρμητες και χαοτικές. Μετά από λίγες μέρες δημιουργήθηκαν οι πρώτες οργανωτικές δομές, οι λεγόμενες Συνελεύσεις των Πολιτών. Αυτή ήταν η πρώτη φορά στην πρόσφατη ιστορία όπου ο λαός της Βοσνίας Ερζεγοβίνης ασκούσε αμεσοδημοκρατικές πρακτικές. Οι αποφάσεις ήταν συλλογικές εντός του πλαισίου των συνάξεων των Συνελεύσεων των Πο-

λιτών. Η διαδικασία αυτή είναι εν εξελίξει και ακόμη και τώρα συνεχίζουμε να μαθαίνουμε από αυτή. Όλες οι συνελεύσεις στη Βοσνία Ερζεγοβίνη συνεργάζονται ώστε να εμπεδωθεί ο συντονισμός μεταξύ των διάσπαρτων συνελεύσεων.

Περίγραψε τις πολιτικές στρατηγικές διαφορές μέσα στον κόσμο που κατέβηκε στους δρόμους. Έχουν παρουσιαστεί εσωτερικές διενέξεις;

Καθώς καμία από τις προϋπάρχουσες πολιτικές ομάδες δεν ασκεί έλεγχο στις διαδηλώσεις, συμμετέχουν πολλοί και ποικίλοι άνθρωποι με διαφορετικές πολιτικές ατζέντες. Οι κύριες διαφορές συνίστανται στη χρήση δυναμικών πρακτικών σε κατάσταση αυτό-άμυνας και στα όρια της πολιτικής ανυπακοής. Ωστόσο, το σύνολο των συμμετεχόντων χαρακτηρίζεται από ενότητα, όταν εγείρεται ζητήματα κοινωνικών αιτημάτων. Κατά τη διάρκεια των συναθροίσεων των συνελεύσεων, όλοι και όλες, καθένας και καθεμία ξεχωριστά παίρνει τον λόγο εξ ονόματος του εαυτού του/της και λαμβάνει μέρος στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Συνεπώς, ακόμη δεν έχουν ανακύψει πραγματικές εσωτερικές έριδες. Ορισμένα πολιτικά κόμματα έχουν αποπειραθεί να προκαλέσουν διενέξεις, αλλά οι συμμετέχοντες παραμένουν ενωμένοι και ενωμένες και μέχρι στιγμής έχουμε καταφέρει να αντιμετωπίσουμε τέτοιες καταστάσεις.

Ποιες συγκεκριμένες τακτικές έχουν χρησιμοποιήσει οι διαδηλωτές; Ποιες αποδείχτηκαν αποτελεσματικές; Με ποιο τρόπο διαδόθηκαν οι διάφορες τακτικές;

Επί του παρόντος, οι διαδηλωτές χρησιμοποιούν κυρίως μπλόκα στους δρόμους ως μια μορφή άσκησης πίεσης. Συχνά, αποκλείουν ορισμένους δρόμους στα κέντρα των πόλεων ταυτοχρόνως και για ορισμένες ώρες, κάτι που προκαλεί αντιδράσεις από τις αρχές. Εξαρτάται σε κάθε περίπτωση από τον αριθμό των ατόμων που βρίσκονται στους δρόμους εκείνη τη δεδομένη ημέρα. Αναζητούμε νέες τακτικές και στρατηγικές. Τα μπλόκα στους δρόμους είναι αρκετά αποτελεσματικά, αλλά μπορούμε να αναφέρουμε ως μειονέκτημα το γεγονός ότι αν διενεργούνται σε καθημερινή βάση, ορισμένοι πολίτες αρχίζουν να εξεγείρονται εναντίον των διαδηλωτών, καθώς η πρακτική αυτή αναστατώνει τις καθημερινές δεδομένες τους συνήθειες, όπως την πρόσβαση στον τόπο της εργασίας τους, ή την περιδιάβασή τους για ψώνια ή οτιδήποτε άλλο.

Ωστόσο, η πρακτική που ενέσπειρε φόβο στην πολιτική τάξη για πρώτη φορά μέσα στην τε- »

λευταία 18ετία –που ώθησε πολλά μέλη της είτε να παραιτηθούν, ή να καταθέσουν νομοθετικές πράξεις υπό την πίεση των διαδηλωτών– ήταν η πυρπόληση των δημόσιων κτηρίων και γραφείων των καθεστωτικών κομμάτων. Πολλοί πολιτικοί τρομοκρατούνταν με την ιδέα ότι οι πολίτες θα μπορούσαν ενδεχομένως να έρθουν στο σπίτι τους και να τους συλλάβουν. Μάλιστα, αρκετοί εγκατέλειψαν τη χώρα. Η πυρπόληση δημόσιων κτηρίων δεν θα λύσει οποιοδήποτε πρόβλημα από μόνη της. Αλλά πολλοί συμφωνούν ότι εάν δεν είχε συμβεί αυτό, απολύτως κανένα μέλος της πολιτικής τάξης δεν θα είχε παραιτηθεί, ούτε θα είχε στέρξει να εισακούσει τα αιτήματα του κόσμου. Πριν 15 μέρες κανείς και καμία από εμάς δεν θα είχε ούτε καν φανταστεί ότι οι κόσμος θα οργάνωνε συνελεύσεις, ότι θα υποχρεώνονταν οι πολιτικοί να προσέλθουν σε διαπραγματεύσεις με τους πολίτες για να σχηματιστούν ακομμάτιστες κυβερνήσεις, ότι θα ανακαλούσαν ιδιωτικοποιήσεις ή ότι θα αναγκάζονταν να περικόψουν τις αποδοχές τους στο επίπεδο του μισθού του μέσου εργαζόμενου.

Σχολίασε τον εθνικισμό και τις εθνοτικές εντάσεις στις διαδηλώσεις. Τι έχει αλλάξει από τη δεκαετία του 1990;

Χαίρομαι που θα το πω, ακόμη μπορώ να πω ότι νοιώθω υπερηφάνεια, ότι δεν παρουσιάστηκε η παραμικρή ένδειξη εθνικισμού στους διαδηλωτές, ακόμη και ανάμεσα στους απόστρατους που μετείχαν στις κινητοποιήσεις. Αυτό είναι κάτι που επισημαίνουμε όλοι συνεχώς: οι διαδηλώσεις αυτές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα και όχι εθνικό. Στο σύνολό τους τα εθνικιστικά πολιτικά κόμματα προσπάθησαν να στρέψουν τις κοινωνικές αυτές κινητοποιήσεις προς την κατεύθυνση της εθνοτικής σύγκρουσης, αλλά μέχρι στιγμής έχουν αποτύχει πλήρως. Η αλληλεγγύη ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες, πόλεις και εθνοτικές ομάδες, αλλά και τα πειράματα άμεσης δημοκρατίας, αποτελούν τη σημαντικότερη εξέλιξη από τη δεκαετία του 1990.

Έχει σημειωθεί οποιαδήποτε επίδραση στη Βοσνία Ερζεγοβίνη από τις εξεγέρσεις και κινητοποιήσεις από τις γειτονικές χώρες, όπως την Ελλάδα, τη Σλοβενία, την Τουρκία ή και αλλού; Πώς διασυνδέονται οι σύντροφοι/ισσες της Βοσνίας Ερζεγοβίνης με άλλους/ες στα Βαλκάνια και την Ευρώπη; Με ποιο τρόπο θα έπρεπε να συγκρίνουμε τα τεκταινόμενα στη Βοσνία Ερζεγοβίνη με τις συγκρούσεις που ξεδιπλώνονται, π.χ., στην Ουκρανία;

Μέχρις ενός βαθμού οι διαδηλώσεις στην Τουρκία και την Ουκρανία αποτέλεσαν έμπνευση για τους ανθρώπους εδώ. Όλοι γνωρίζουμε την καταπιεστική φύση των καθεστώτων εκεί: αν μπορούν αυτοί να ξεσηκωθούν, γιατί όχι και εμείς εδώ; Η πλειονότητα των ενεργών υποκειμένων στα Βαλκάνια είναι διασυνδεδεμένη. Η χώρα μας πρόκειται για μια μικρή γεωγραφικά περιοχή. Ως εκ τούτου, τα κινήματα της ριζοσπαστικής αριστεράς και τα μη συστημικά κινήματα της αναρχίας είναι μικρά και αδύναμα και, συνεπώς, οι επαφές διενεργούνται εν πολλοίς σε αποσπασματική βάση και σπανίως καταλήγουν σε συγκεκριμένη συνεργασία. Σε συχνότερη βάση, οργανώνουμε δράσεις αλληλεγγύης για άλλες οργανώσεις, κινητοποιήσεις αλληλεγγύης. Μια από τις κοινές αυτές εκδηλώσεις είναι το Βαλκανικό Φεστιβάλ Αναρχικού Βιβλίου.

Οι διαδηλώσεις στη Βοσνία χαρακτηρίζονται από πολύ διαφορετικά γνωρίσματα σε σύγκριση με τα γεγονότα της Ουκρανίας. Οι διαμαρτυρίες εδώ έχουν αυστηρά κοινωνικό χαρακτήρα, τελείως άσχετο από τις αντίστοιχες της Ουκρανίας. Εκεί φαίνεται ότι το βασικό αίτημα είναι η χαλάρωση των δεσμών με τη Ρωσία και η προσέγγιση με την ΕΕ. Επίσης είναι η προφανής η έντονη εμπλοκή νεοναζιστικών και ακροδεξιών στοιχείων εκεί. Αντιθέτως, οι κινητοποιήσεις στη Βοσνία είναι ανοικτά αντιεθνικιστικές.

Υπάρχει περίπτωση για μαζικότερο κύμα εξεγέρσεων στην ανατολική Ευρώπη, μετά τη λεγόμενη Αραβική Άνοιξη; Με ποια μορφή θα εμφανιζόταν κάτι τέτοιο, αν συνέβαινε ποτέ; Ποιες είναι οι δυνατότητες και οι κίνδυνοι;

Δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί μια «Βαλκανική» ή μια «Ανατολικοευρωπαϊκή» Άνοιξη. Παρ' όλα αυτά, εάν οι απεγνωσμένοι και διαιρεμένοι Βόσνιοι εξεγερθούν κατά της ιδιωτικοποίησης και της διαφθοράς, οργανωθούν σε συντελεύσεις και δράσουν με αμεσοδημοκρατικές πρακτικές, τότε όλα είναι πιθανά! Οι προϋποθέσεις είναι παρούσες. Η περιοχή μας είναι φτωχή, οι διαδικασίες ιδιωτικοποίησης είχαν τραγική κατάληξη σε όλα τα νεοπαγή κράτη και πάρα πολλοί άνθρωποι διαβιούν χωρίς οποιαδήποτε προοπτική για το μέλλον. Εάν συμβεί αυτό, οι εξελίξεις θα μπορούσαν να έχουν ποικίλες οδεύσεις. Ένα ενδεχόμενο θα ήταν η ενδυνάμωση των σχέσεων με τις γειτονικές χώρες, λαμβάνοντας δυνάμει νέες μορφές οικονομικών και χρηματοοικονομικών συνεργασιών επί τη βάσει αρχών που διαπνέονται από μεγαλύτερο εξισωτισμό από αυτό που ζούμε τώρα. Μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν μια απειλή κατά της ΕΕ των επιχειρήσεων και θα μπορούσε να εμπνεύσει τους Ευρωπαίους να εξεγερθούν εντός της ΕΕ.

Το ρίσκο είναι προφανές: οι πολιτικοί πιθανόν να καταφέρουν

να εκτρέψουν την κοινωνική σύγκρουση σε εθνοτική ανάφλεξη. Αυτό επιχειρούν να επιτελέσουν αυτό τον καιρό στη Βοσνία. Εάν νοιώσουν οι καπιταλιστές ότι απειλούνται σοβαρά, οι ευρωπαϊκές και αμερικανικές δομές θα το «παίξουν αυτό το χαρτί» οπωσδήποτε. Έχουν συσσωρευμένη πείρα σε τέτοιες πρακτικές και ιδιαίτερα στις χώρες της πάλαι ποτέ Γιουγκοσλαβίας.

Υπάρχουν πιθανότητες να εξελιχθεί ο αγώνας στη Βοσνία Ερζεγοβίνη με τρόπο που να μην αρκεστεί απλώς σε μια έκκληση για στερεότερη και δικαιότερη διακυβέρνηση, αλλά που θα απορρίπτει συνολικά τη νομιμοποίηση του καπιταλισμού και του κράτους;

Η πιθανότητα να αναπτυχθεί ένας αντικαπιταλιστικός αγώνας υπάρχει. Ήδη υψώνονται σε όλες τις διαδηλώσεις πολλά πανό με αντικαπιταλιστικό περιεχόμενο. Ορισμένοι διαδηλωτές προβάλλουν σαφή αντικαπιταλιστικά αιτήματα. Αλλά δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο και για την καταγγελία της νομιμοποίησης του κράτους. Στο μυαλό πολλών Βόσνιων, οι μνήμες των μαχών στον πόλεμο για να αποκτηθεί ένα ανεξάρτητο κράτος είναι νωπές. Η πλειονότητα των ανθρώπων εδώ αισθάνονται καθαρά ότι εάν αποσυντεθεί το κράτος, θα έχουμε πάλι νέο πόλεμο. Δεν έχουν την εμπειρία, ούτε την ιστορική μνήμη της οργάνωσης χωρίς ηγέτες, πολιτικά κόμματα, συνδικάτα ή θρησκευτικούς θεσμούς. Ελάχιστοι έχουν μια εξοικείωση με αναρχικές πολιτικές ιδέες και πρακτικές.

Τι επιφυλάσσει το μέλλον;

Βεβαίως, θα δούμε μια οριακή βελτίωση στην κοινωνική δικαιοσύνη. Ασφαλώς, θα δούμε δραστικές περικοπές στα προνόμια, στα οφέλη και τους μισθούς του πολιτικού προσωπικού σε όλα τα θεσμικά επίπεδα. Ωστόσο, η κοινωνική εικόνα της Βοσνίας Ερζεγοβίνης δεν θα μεταβληθεί. Οι κυβερνήσεις θα χρειαστούν περισσότερα χρήματα, θα δανειστούν περισσότερα χρήματα από το ΔΝΤ και άλλους παγκόσμιους χρηματοπιστωτικούς φορείς, θα αυξηθεί το χρέος και μαζί με αυτό και η κοινωνική αναταραχή.
Είναι σαφές ότι ο κόσμος δεν θέλει να συνεχίσει τις απεργίες πείνας, ή να αυτοκτονεί γιατί δεν μπορεί να θρέψει τα παιδιά του ή να αποπληρώσει δάνεια. Είναι έτοιμος να στελεχώσει νέες μορφές οργάνωσης. Η άνοιξη έρχεται με γοργά βήματα και θα αρχίσει ο κόσμος να κατεβαίνει στους δρόμους σε όλο και μεγαλύτερους αριθμούς ζητώντας το δίκιο του και, αν βασιστούμε στην πρόσφατη εμπειρία μας, σε μη θεσμικές μορφές. Η υφιστάμενη κατάσταση στην οικονομία, την πολιτική και τους θεσμούς της Βοσνίας είναι τόσο δυσχερής ώστε κανείς δεν προβαίνει σε μακροπρόθεσμες προβλέψεις, ιδιαίτερα υπό το φως των πρόσφατων γεγονότων.

Άλλη μια φωνή από τα Βαλκάνια

Υπάρχει ένα κοινό πλαίσιο για τα γεγονότα στη Βοσνία και σε άλλες πρόσφατες εκρήξεις στην ανατολική Ευρώπη –Ουκρανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Σλοβενία; Έχουν λάβει διαφορετικές μορφές, αλλά πηγάζουν από κοινές προϋποθέσεις;

Οι αγώνες αυτοί συνδέονται σε »

διαφορετικά επίπεδα, ιδιαίτερα στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Δεν είναι μόνο η κοινή ιστορία και γλώσσα, ούτε η προσοχή που δίνουν τα κυρίαρχα ΜΜΕ σε γεγονότα σε άλλες χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Είναι επίσης το γεγονός ότι οι πρώην γιουγκοσλαβικές δημοκρατίες ανέκαθεν ήταν πολυεθνικές, κάτι που επιτάθηκε τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τον πόλεμο. Συνεπώς, η ενημέρωση ρέει ελεύθερα εδώ και όχι μόνο ανάμεσα στους ακτιβιστές. Νέες μέθοδοι αγώνα και κινητοποίησης βρίσκουν απήχηση στο συλλογικό φαντασιακό και ο κόσμος τις υιοθετεί και προσαρμόζεται ανάλογα.

Σχετικά με τα κοινά στοιχεία που διατρέχουν το πρώην ανατολικό Μπλοκ, θεωρώ ότι οι άνθρωποι βιώνουν τα ίδια προβλήματα. Μετά από περισσότερο από είκοσι έτη ιδιωτικοποίησης, οι απτές μνήμες των καταπιεστικών σοσιαλιστικών εποχών έχουν πια ξεθωριάσει, ενώ υποκαθίστανται από μια κατασκευασμένη νοσταλγία για τον «παλιό, καλό εκείνο τον καιρό» που δεν υπήρξε ποτέ. Εν τω μεταξύ, έχουν απογοητευτεί από τον καπιταλισμό και από όλες τις επαγγελίες για την ελεύθερη αγορά, την επιλογή και τη δημοκρατία. Σε αυτή την κατάσταση, παρατηρούμε ξανά και ξανά να αναδύονται τρία βασικά αιτήματα.

Το πρώτο αποσκοπεί να διατηρήσει το κοινωνικό κράτος που περιέρχεται σε μαρασμό, να σταματήσει η ιδιωτικοποίηση των εταιρειών που πάντοτε καταλήγει σε μαζικές απολύσεις, ενώ οι ελίτ φεύγουν με τεράστια κέρδη. Το δεύτερο αίτημα είναι η απαλλαγή από τους υφιστάμενους πολιτικούς αντιπροσώπους και, υπό μια πιο αφηρημένη έννοια, μια εναντίωση στο «σύστημα» εν γένει. Στην πρώην Γιουγκοσλαβία, όλοι γίναμε μάρτυρες επί σειρά ετών της μεταμόρφωσης των παλιών σοσιαλιστικών ελίτ σε νέες καπιταλιστικές, ληστεύοντας εκατομμύρια σε πόρους, ενώ οι άνθρωποι γίνονταν ολοένα και φτωχότεροι. Αλλού στο Ανατολικό Μπλοκ οι άνθρωποι που ξεκίνησαν από την ίδια θέση και ιδεολογία της σχετικής κοινωνικής (ή σοσιαλιστικής) ισότητας έχουν διασυνδεθεί με τις καπιταλιστικές ελίτ, χρησιμοποιώντας την πολιτική τους ισχύ για να εξομαλύνουν τον δρόμο προς την καπιταλιστική συσσώρευση. Και έτσι ερχόμαστε στο τρίτο κοινό αίτημα: αντίδραση στη διαφθορά, η λογική κατάληξη των άλλων δύο αιτημάτων.

Κατά τη διάρκεια κοινωνικών εκρήξεων, τα αιτήματα μπορούν να αποφέρουν διαφορετικά αποτελέσματα. Πολλοί αποζητούν έναν νέο «σωτήρα» –στην Ουκρανία αυτό ισοδυναμεί με την ΕΕ, ενώ αλλού σημαίνει καινοφανή πολιτικά κόμματα, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα. Το μέγεθος της κοοπτάτσιας αυτών των εκρήξεων και ο βαθμός ριζοσπαστικοποίησης των δρώντων υποκειμένων ως επί το πλείστον εξαρτώνται από το πόσο καλά οργανωμένοι είναι οι αναρχικοί και αντιεξουσιαστές και η ταχύτητα με την οποία ανταποκρίνονται στις εξελίξεις. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, ο ΣΥΡΙΖΑ γνωρίζει ότι διαθέτει πολύ χαμηλή δυναμική κινητοποίησης, συγκρινόμενος με αναρχικές ή άλλες κομμουνιστικές οργανώσεις και για αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ παρουσιάζει δυσκολίες στην ανάληψη των αγώνων.

Τι μας λέει το γεγονός ότι συμμετέχοντες στις κινητοποιήσεις αυτές αρνούνται τις μορφές εθνικισμού που τόσα δεινά έχει επιφέρει στην περιοχή;

Για να κατανοήσουμε την όλη κατάσταση θα πρέπει να αποστασιοποιηθούμε λίγο για να μπορέσουμε να δούμε καλύτερα τη συνολική εικόνα. Η λύση που προώθησε η «διεθνής κοινότητα» (οργανώσεις, όπως ο ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ και η ΕΕ) για τον εθνοτικό πόλεμο της δεκαετίας του 1990 ήταν βεβαίως απλούστατα η συνέχιση του ίδιου πολέμου με άλλα μέσα. Με τις «ειρηνευτικές» συμφωνίες του Ντέιτον, οι φορείς αυτοί διαίρεσαν τη Βοσνία σε τρεις κύριες οντότητες: σερβική, μουσουλμανική και κροατική. Όλοι οι θεσμοί εκδόθηκαν εις τριπλούν και τα πάντα ήταν διαιρεμένα –δρόμοι, γειτονιές, χωριά, κωμοπόλεις, νεκροταφεία, νοσοκομεία, τα πάντα.

Πρακτικά μιλώντας, αυτό σημαίνει ότι ένας απόφοιτος πανεπιστημίου από το μουσουλμανικό μέρος της Βοσνίας δεν θα μπορέσει να τύχει αναγνώρισης του πτυχίου του στον σερβικό τομέα. Εάν προσπαθήσεις να αγοράσεις ένα εισιτήριο με προορισμό τη Σερβία από τον μουσουλμανικό τομέα, το πιθανότερο είναι να μην σου το πουλήσουν και αντιστρόφως. Τα προβλήματα που δημιούργησε ο εθνικισμός και επέβαλε η ελίτ απλώς πολλαπλασιάζουν όλα τα υπόλοιπα προβλήματα που μόλις περιέγραψα: ανεξέλεγκτες ιδιωτικοποιήσεις, διαφθορά, οικονομική και κοινωνική κατάρρευση. Στη Βοσνία η ανεργία είναι περίπου 45% και 60% για τους νέους και τις νέες. Δεκάδες θέσεις εργασίας χάνονται κάθε μέρα, ενώ οι τιμές και το κόστος διαβίωσης ανεβαίνουν με γοργό ρυθμό.

Αυτό που εκτυλίσσεται τώρα μπορεί να κατανοηθεί ευκολότερα υπό το πρίσμα του κινήματος Ντόστα (=Αρκετά!) που ξεκίνησε το 2006. Το κίνημα Ντόστα άρχισε από ένα μικρό ιντερνετικό φόρουμ, συνέχισε με τακτικές εβδομαδιαίες συναντήσεις ανθρώπων στην κεντρική πλατεία του Σεράγεβο, για να μεγαλώσει όλο και περισσότερο κάθε εβδομάδα, ανταποκρινόμενο σε ευρύτερα οικονομικά και κοινωνικά θέματα. Ήταν η πρώτη φορά μετά τον πόλεμο, όπου οι πολίτες

συναθροίζονταν ασχέτως από την εθνική τους καταγωγή χωρίς την υποχρέωση να ενταχθούν στο τριμερές εθνοτικό σχήματα της Βοσνίας. Αρχικά, οι περισσότερες διαμαρτυρίες ήταν ειρηνικές, αλλά μόλις μαχαιρώθηκε ένας νέος στο τραμ, άρχισαν να διογκώνονται όλο και περισσότερο και να προσανατολίζονται με μεγαλύτερη σαφήνεια στον άμεσο ακτιβισμό. Λιθοβολήθηκε το κοινοβούλιο στο Σεράγεβο και αναλήφθηκαν πολλές δράσεις εναντίον μεμονωμένων μελών της πολιτικής τάξης. Η οργανωτική δομή του κινήματος Ντόστα εξαπλώθηκε σε αρκετές πόλεις, αλλά ήταν πολιτικά πολύμορφες –περιλαμβάνοντας τους πάντες από ελευθεριακούς συντρόφους/ισσες μέχρι άτομα που το χρησιμοποίησαν ως όχημα για να συγκροτήσουν κομμουνιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα.

Προφανώς, έχουν ήδη περάσει αρκετά χρόνια και ο κόσμος αποστρέφεται το είδος του εθνικισμού που θα τους χώριζε πάλι σε Κροάτες, μουσουλμάνους και Σέρβους. Το πρόβλημα είναι ότι η λύση για την κατάσταση αυτή ήταν να προταθεί να αναγνωρίζονται εναλλακτικά όλοι ως Βόσνιοι. Αν και ήταν πολύ συναρπαστική η αντιεθνικιστική ταυτότητα των πρόσφατων διαδηλώσεων, το πρόβλημα με την απόρριψη του εθνικισμού είναι η αποδοχή μιας νέας εθνικής ταυτότητας και η χλιαρή αντίσταση σε αυτή τη νέα διαδικασία οικοδόμησης του έθνους που αποσκοπεί στη στερέωση μιας νέας ενότητας του λαού. Υπό μία έννοια η νέα κατάσταση είναι προτιμότερη από τη διαίρεση σε τρία αμοιβαίως εχθρικά μέρη που πρόθυμα θα αλληλοεξοντώνονταν, κατόπιν παραίνεσης των ελίτ της Βοσνίας, της Κροατίας και της Σερβίας. Παρ' όλα αυτά, ως αναρχικοί δεν δεχόμαστε ως λύση για οποιοδήποτε ζήτημα τις ταυτότητες που προκύπτουν από διαδικασίες εθνικής ολοκλήρωσης.

Λεζάντα: πανό στο Μόσταρ: «Το έθνος μου λέγεται Ελευθερία!»

Ποιες είναι οι διαχωριστικές γραμμές εντός του κινήματος; Τι θα συμβεί από δω και μπρος;

Η Τούζλα, το σημείο εκκίνησης των διαδηλώσεων, ήταν μια από τις πλέον εκβιομηχανισμένες πόλεις σε ολόκληρη τη Γιουγκοσλαβία με αριστερά (σοσιαλιστικά) συνδικάτα και εργάτες. Οι ιδιωτικοποιήσεις κατάφεραν ένα αδυσώπητο πλήγμα στην Τούζλα. Οι εργάτες από πέντε βιομηχανικές μονάδες διαδήλωναν μπροστά από κυβερνητικά κτίρια και τοπικούς φορείς για μήνες, για να μην πω, για ένα ολόκληρο χρόνο –πάντοτε με ειρηνικά μέσα και πάντα ανοικτοί σε διάλογο με τους πάντες. Εντέλει, μπούχτισαν, ξανάρθαν προετοιμασμένοι και άρχισαν τις ταραχές.

Τους εργάτες στήριξαν διαμαρτυρίες σε άλλες 33 πόλεις. Αρκετοί από την παραδοσιακή Αριστερά ένωσαν τις δυνάμεις τους με την υφιστάμενη κυβέρνηση ζητώντας πρόωρες εκλογές, αλλά το μήνυμα από τους δρόμους ήταν ξεκάθαρο: δεν μας εκπροσωπεί κανείς. Μετά τις πυρπολήσεις κοινοβουλίων, κεντρικών κομματικών γραφείων, αστυνομικών τμημάτων και άλλων συμβόλων της εξουσίας, η θεσμική Αριστερά αντιλήφθηκε ότι δεν είχε έλεγχο ούτε του αφηγήματος, ούτε και της εξέλιξης της διαμαρτυρίας. Ως αποτέλεσμα επιθυμούσαν να «εξομαλύνουν» τις διαδηλώσεις με την απονομιμοποίηση της διαφοροποίησης της τακτικής. Ως συνήθως, οι προσπάθειές τους συναντιούνται με τις τακτικές της κυβέρνησης να συντρίψουν το κίνημα μέσω της άμεσης καταστολής: μαζικές συλλήψεις, τραυματισμοί παραπεμφθέντων στα ανακριτικά τμήματα και πάει λέγοντας.

Αυτή την εποχή οι συνελεύσεις που αναδύθηκαν από το κίνημα συγκεντρώνουν μέχρι και χίλια άτομα στην Τούζλα, το Σεράγεβο και σε άλλες πόλεις. Το γεγονός ότι τόσο πολλοί άνθρωποι έχουν τη θέληση να συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες αντανακλά τον βαθμό της αποξένωσης των ανθρώπων από τη λεγόμενη δημοκρατική διαδικασία του κοινοβουλευτισμού, όπου η αποκλειστική μορφή συμμετοχής είναι εκλογή πολιτικών που διαφέρουν μόνο κατ' όνομα. Οι συνελεύσεις αυτές δεν εκφράζουν μόνο τη βαθιά απογοήτευση με το κοινοβουλευτικό σύστημα, αλλά αποτελούν και ένα βήμα προς την οικοδόμηση εναλλακτικών οριζόντιων δομών λήψης αποφάσεων.

Όσον αφορά το περιεχόμενο των συνελεύσεων αυτών, οι προτάσεις που διατυπώνονται μέσα στο πλαίσιό τους κυμαίνονται από ρεφορμιστικές έως ριζοσπαστικές. Το μεγάλο μέγεθος των συνελεύσεων αυτών συχνά ενέχει το κίνδυνο να επιφέρει άνισους συσχετισμούς δύναμης, αποκλεισμούς των γυναικών ή ατόμων που δεν έχουν ευχέρεια ως δημόσιοι ομιλητές.

Ένας άλλος κίνδυνος είναι η προσαρμογή πολλών ατόμων σε ένα ρόλο απλής διατύπωσης αιτημάτων. Τα κυρίαρχα ΜΜΕ και οι πολιτικοί διαρκώς μας σφυροκοπούν με τις ίδιες και τις ίδιες ερωτήσεις: «Ποιοι είστε; Τι θέλετε; Σε ποιον να μιλήσουμε; Τι αιτήματα έχετε;» Δεν είναι δύσκολο να πέσουμε σε αυτές τις παγίδες. Ωστόσο, για να καθιερώσουμε αμοιβαία κατανόηση και αλληλεγγύη, χρειαζόμαστε χρόνο για να αναπτύξουμε τις ιδέες μας και τις επιθυμίες μας. Χρειάζεται χρόνος για να φανταστούμε εναλλακτικές πέραν από την απλή μεταρρύθμιση του υπάρχοντος συστήματος. Η απλή διατύπωση αιτημάτων στο ξεκίνημα μιας εξέγερσης το μόνο που κάνει είναι να περιορίζει τον πολιτικό χώρο μέσα στον οποίο μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα νέο συλλογικό όραμα. Όταν οι ελίτ αποπειρώνται να επιβάλουν τη δική τους αίσθηση του χρόνου και τους δικούς τους κανόνες του παιχνιδιού, η άρνησή μας να συνεργαστούμε μαζί τους μας κάνει δυνατότερους, όχι πιο αδύναμους. Επίσης, αποθαρρύνει την ανάδυση εξουσιαστικών δομών μέσα στο κίνημα, διασφαλίζοντας τον αποκεντρωμένο και οριζόντιο χαρακτήρα του.

Είναι δύσκολο να πούμε προς ποια κατεύθυνση θα εξελιχθεί το κίνημα. Ωστόσο, μπορούμε ήδη να πούμε ότι έχουμε κάνει ένα σοβαρό βήμα προς τη δημιουργία μιας κουλτούρας αντίστασης στα Βαλκάνια, που μπορεί να γίνει έμπνευση για άλλους σε άλλα μέρη. Παρόμοιες διαδηλώσεις έχουν ήδη ξεκινήσει στο γειτονικό Μαυροβούνιο.

Δεδομένης της εμπειρίας στην Κροατία, τη Σλοβενία και άλλους παρόμοιους αγώνες, έχω τον φόβο ότι ο πολιτικός χώρος που άνοιξε μέσα στους δρόμους σύντομα θα κλείσει, λόγω της απουσίας οργανωμένων δικτύων ελευθεριακών ακτιβιστών. Φαίνεται ότι ο κυρίαρχος λόγος θα διοχετευτεί προς τη διαδικασία της εθνικής οικοδόμησης –νέες εκλογές, νέα κόμματα κ.λπ.– καταστέλλοντας με αυτό τον τρόπο τις πιο ριζοσπαστικές ιδέες και την ταξική συνείδηση της αντίστασης, που εξακολουθεί να είναι, παρ' όλα αυτά, πολύ έντονη στα άτομα που αγωνίζονται ακόμη στους δρόμους. Αυτό δεν είναι κάτι αναπάντεχο. Ελπίζω οι αναρχικές και αυτόνομες ομάδες και τα άτομα που συναντήθηκαν στους δρόμους να είναι σε θέση τώρα να παγιώσουν ισχυρότερα δίκτυα και μια ευρύτερη κουλτούρα αντίστασης, για να είναι πιο καλά προετοιμασμένες την επόμενη φορά που θα συμβεί κάτι παρόμοιο. Και θα συμβεί οπωσδήποτε.

Αυτό που επιτελείται τώρα είναι συναρπαστικό και σημαντικό, αλλά δεν είναι παρά μόνο ένα επεισόδιο σε μια μεγάλη σειρά αγώνων. Λόγω του σοσιαλιστικού μας παρελθόντος, δεν διαθέτουμε μια ζώσα ιστορία αντιεξουσιαστικών κινημάτων. Πρέπει να αναπτύξουμε την ικανότητα να ασκούμε πρακτικές οριζόντιας λήψης αποφάσεων και άμεσου ακτιβισμού και στον δικό μας αγώνα και στους μελλοντικούς. Υπό αυτή την έννοια κάθε άνοιγμα, όπως το τωρινό, είναι μια ευκαιρία να προχωρήσουμε μπροστά.

Αυτονομία στη Βραζιλία: Προς μια Νέα Πολιτική Νοοτροπία

Του Raúl Zibechi

Μετάφραση: Μαριέττα Σιμεγιάτου

Τώρα που οι παλιοί τρόποι αγώνα δεν ανταποκρίνονται πλέον στις ανάγκες της στιγμής, βλέπουμε να αναδύεται ήδη μια νέα πολιτική κουλτούρα αυτονομίας και οριζοντιότητας.

Οι Παναμερικανικοί Αγώνες ως πρόβα τζενεράλε

«Κάποιοι έχουν την ψευδαίσθηση ότι θα ωφεληθούν από τις διοργανώσεις του Παγκόσμιου Κυπέλλου, η αλήθεια όμως είναι ότι θα υποστούν βάναυση καταστολή», δήλωσε ο Roberto Morales, αντισύμβουλος του Marcelo Freixo από το Κόμμα για το Σοσιαλισμό και την Ελευθερία (PSOL), ενάμιση χρόνο πριν το Κύπελλο Συνομοσπονδιών. Ο Morales συμμετέχει στην *Comitê Popular da Copa* (Λαϊκή Επιτροπή για το Παγκόσμιο Κύπελλο) που δημιουργήθηκε κατά τους Παναμερικανικούς Αγώνες στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 2007, όταν οι ντόπιοι άρχισαν να αντιστέκονται στον αναγκαστικό εκτοπισμό για να ελευθερωθεί χώρος για τις εγκαταστάσεις που θα απαιτούνταν για τους αγώνες.

Η εμπειρία των Παναμερικανικών Αγώνων έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στο να πειστούν οι ακτιβιστές που μάχονται κατά της επερχόμενης καταστροφής. Στα επόμενα χρόνια, η πόλη είχε προγραμματιστεί να φιλοξενήσει τέσσερις τεραστίου μεγέθους αθλητικές διοργανώσεις που θα οδηγούσαν σε μακροπρόθεσμες αλλαγές στις αστικές υποδομές και θα επηρέαζαν κυρίως τα φτωχά στρώματα: τους Παγκόσμιους Στρατιωτικούς Αγώνες του 2011, το Κύπελλο Συνομοσπονδιών του 2013, το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2014 και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2016.

Για τους ακτιβιστές της Λαϊκής Επιτροπής για το Παγκόσμιο Κύπελλο, οι Παναμερικανικοί Αγώνες αποτέλεσαν κρίσιμη καμπή, καθώς διαφάνηκε η αδυναμία της κυβέρνησης της Βραζιλίας να διαχειριστεί δημόσια κεφάλαια με δημοκρατικό και διαφανή τρόπο ή να ανοιχτεί ένας χώρος ουσιαστικού διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών σχετικά με την κληρονομιά των Αγώνων. Για το κοινωνικό κίνημα, οι αγώνες ήταν μια ευκαιρία να δημιουργηθεί μια ευρύτερη και σταθερή συντονιστική δομή που συγκέντρωνε ομοϊδεάτες, πέρα από τοπικότητες και διασπάσεις.

Τον καιρό εκείνο, τα κινήματα πόλεων στο Ρίο, όπως τα φοιτητικά και τα κινήματα ανακατανομής γης, ήταν «εξαιρετικά διασπασμένα», διαχωρισμένα από τον τομέα των ΜΚΟ και συνεργάζονταν με λαϊκούς κλάδους. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε, οι διαδηλώσεις και οι δράσεις στον δρόμο κατά των Παναμερικανικών Αγώνων ξεκίνησαν το 2006 με επίκεντρο τις αναγκαστικές εξώσεις που προκαλούνταν από την κατασκευή αθλητικών υποδομών. Από τον Απρίλιο του 2006 έως τον Οκτώβριο του 2007, πραγματοποιήθηκαν έως και 45 διαδηλώσεις κατά των Αγώνων του Ιουλίου στο Ρίο.

Κατά το πρώτο στάδιο, από τον Απρίλιο του 2006 έως τον Απρίλιο του 2007, οι διαδηλώσεις διοργανώνονταν από ομάδες που επηρεάζονταν άμεσα από τα δημόσια έργα, όπως ομάδες γειτονιάς ενάντια στις εξώσεις, με τη γενική υποστήριξη επαγγελματικών ενώσεων (συγκεκριμένα γεωγράφων), δημοτικών συμβούλων, το Κίνημα Ακτημόνων Εργατών (MST), την ένωση φαβέλων του Ρίο και τον Δικηγορικό Σύλλογο της Βραζιλίας. Πραγματοποιήθηκαν δράσεις στον δρόμο, συναντήσεις και σεμινάρια με σκοπό να αναδειχθεί πώς αυτές οι μεγάλες δημόσια χρηματοδοτούμενες διοργανώσεις ωφελούν τον ιδιωτικό τομέα και πλήττουν τους φτωχούς. Τρεις μήνες πριν τους Αγώνες, πέντε χιλιάδες ακτιβιστές συμμετείχαν στο σεμινάριο με τίτλο «Η Πόλη: Δικαίωμα όλων» στο Σάο Πάολο, μια εκδήλωση που είχε την υποστήριξη του MST, των επαγγελματικών ενώσεων Intersindical και Conlutas, καθώς και του PSOL και άλλων αριστερών κομμάτων.

Την 1η Μαΐου 2007, πάνω από 40 οργανώσεις κάλεσαν σε διαμαρτυρία σε μια *φαβέλα* που απειλούνταν με εκκένωση, με επικεφαλής τοπικές κοινωνικές και πολιτικές οργανώσεις και με την υποστήριξη κοινωνικών ομάδων από ολόκληρη την πόλη. Ο συντονισμός είχε διοργανώσει πολλές διαδηλώσεις μέσα στο έτος και αποφάσισε να πραγματοποιήσει εκδήλωση την ημέρα έναρξης των Αγώνων, στις 13 Ιουλίου. Περισσότεροι από 100 ακτιβιστές από 60 ομάδες διοργάνωσαν τη διαμαρτυρία την ημέρα έναρξης των Αγώνων. Αψηφώντας το κλίμα φόβου κατά

των διαμαρτυριών που επικρατούσε στην πόλη, η διαδήλωση συγκέντρωσε 1.500 άτομα. Στο Στάδιο Μαρακανά, ο Πρόεδρος Λούλα γιουχαΐστηκε από τους διαδηλωτές σε τέτοιο σημείο ώστε δεν κατάφερε να ολοκληρώσει την εναρκτήρια ομιλία του.

Ο συντονισμός των κοινωνικών κινημάτων συνεχίστηκε με αντίσταση κατά των κατεδαφίσεων σπιτιών στη *φαβέλα* λόγω των Παναμερικανικών Αγώνων και θεωρείται βασικό στοιχείο στην οικοδόμηση του δικτύου κοινωνικών κινημάτων που συσπειρώθηκαν κατά τις εξελίξεις που οδήγησαν στην εξέγερση του Ιουνίου.

Οι δυο κύριες διοργανώτριες ομάδες –η Λαϊκή Επιτροπή για το Παγκόσμιο Κύπελλο και τους Ολυμπιακούς του Ρίο και οι Εθνικές Λαϊκές Επιτροπές για το Παγκόσμιο Κύπελλο– εκμεταλλεύτηκαν το κεκτημένο των Παναμερικανικών Αγώνων και δημιούργησαν συντονιστικές δομές σε καθεμία από τις δώδεκα πόλεις που επιλέχθηκαν να φιλοξενήσουν αγώνες του Παγκόσμιου Κυπέλλου το 2014. Στην έκθεση της Επιτροπής με τίτλο «*Μεγάλες διεθνείς οργανώσεις και παραβιάσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Βραζιλία*», αναφέρεται ότι συνολικά πλήγηκαν 170.000 άνθρωποι από τα κατασκευαστικά έργα και αναλύονται τα πολλά προβλήματα που συνοδεύουν τις μεγάλες διοργανώσεις, από την παραβίαση στεγαστικών και εργατικών ζητημάτων στα εργοστάσια έως την έλλειψη μελετών αξιολόγησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Η έκθεση αναφέρει ότι σε 21 *villas* (κοινότητες) και *φαβέλες* σε επτά πόλεις που φιλοξένησαν το Παγκόσμιο Κύπελλο, το κράτος επιβάλλει «στρατηγικές πολέμου και διώξεων, συμπεριλαμβανομένης της σήμανσης σπιτιών με μπογιά χωρίς εξήγηση, την εισβολή σε οικίες χωρίς δικαστικές εντολές και την υπεξαίρεση και καταστροφή περιουσίας», πέρα από τις απειλές, τη διακοπή υπηρεσιών και άλλες ενέργειες εκφοβισμού. Οι θιγόμενοι κατοικούν σε περιοχές με χαμηλό εισόδημα, με διάφορους βαθμούς επισφάλειας και παρατυπίας. «Η έλλειψη πληροφόρησης και προηγούμενης ειδοποίησης δημιουργεί ένα κλίμα αστάθειας και φόβου για το μέλλον», αναφέρει η έκθεση, το οποίο παραλύει τις πληγείσες οικογένειες και τις θέτει στο έλεος των αρχών ή των κερδοσκόπων.

Οι Λαϊκές Επιτροπές, όπως το Κίνημα για Δωρεάν Εισιτήρια, αφιέρωσαν πολλή ενέργεια στην έρευνα, καθώς και στην εκτεταμένη διάδοση των πορισμάτων τους. Η έκθεση καταλήγει ότι τα τεράστια προγράμματα δημοσίων έργων για τις μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις υλοποιούνται από μια χούφτα μόνο κατασκευαστικών εταιρειών που επωφελούνται από την ιδιωτικοποίηση των σταδίων. Πέρα από τα κέρδη που αποκομίζουν από τις εργολαβικές συμβάσεις, η μικρή ομάδα εταιρειών αναλαμβάνει επίσης και μακροπρόθεσμα τον έλεγχο ιδιωτικών εγκαταστάσεων που κατασκευάζονται με δημόσια κεφάλαια. Με βάση την κλίμακα και μόνο της κατασκευαστικής δραστηριότητας (αυτοκινητόδρομοι, αεροδρόμια, στάδια και μεταφορές) εξάγεται το ίδιο συμπέρασμα στο οποίο έφθασε και το Κίνημα για Δωρεάν Εισιτήρια, δηλαδή ότι παραβιάζεται το δικαίωμα των πολιτών στην πόλη.

Η έρευνα και δημοσίευση τέτοιων εκθέσεων αποτελεί μία μόνο πτυχή των δραστηριοτήτων των Λαϊκών Επιτροπών. Η δεύτερη αφορά κινητοποιήσεις και συνεργασία με τις θιγόμενες κοινότητες. Τον Μάρτιο του 2010, το πολιτικό κλίμα άλλαξε όταν πραγματοποιήθηκε το Αστικό Κοινωνικό Φόρουμ στο Ρίο, το οποίο συσπείρωσε συντονισμούς κινημάτων ενάντια στις μεγάλες διοργανώσεις. Το 2011, οι Λαϊκές Επιτροπές πραγματοποίησαν δεκατρείς δημόσιες δράσεις μόνο στο Ρίο, από κινητοποιήσεις, δημόσιες ακροάσεις, σεμινάρια, διαδηλώσεις υποστήριξης προς τις θιγόμενες κοινότητες, καθώς και μια πορεία έξω από τα προκριματικά για το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2014.

Η αλλαγή του πολιτικού κλίματος αντικατοπτρίζεται και στο εκλογικό τοπίο του Ρίο ντε Τζανέιρο. Ο ακτιβιστής του PSOL Marcelo Freixo εκλέχθηκε βουλευτής το 2006 με 13.500 ψήφους. Έγινε πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Κοινοβουλίου του Ρίο και προεδρεύων σε επιτροπές για τη διερεύνηση της πολιτοφυλακής και της διακίνησης όπλων στην πόλη. Ως αποτέλεσμα του σημαντικού έργου του ως προς την καταπολέμηση της διαφθοράς και της μαφίας, η βάση στήριξής του διευρύνθηκε και ο Freixo επανεκλέχθηκε το 2010 με 177.000 ψήφους. Στις δημοτικές εκλογές του 2012, κατέβηκε υποψήφιος δήμαρχος χωρίς σημαντική χρηματοδότηση και με ελάχιστο τηλεοπτικό χρόνο, ενώ αντίθετα στηρίχθηκε σε κινήματα βάσης, κοινωνικά δίκτυα νέων, λαϊκούς καλλιτέχνες όπως τον Caetano Veloso και τον Chico Buarque, και προσωπικότητες όπως τον Frei Betto (ΣτΜ: συγγραφέας, πολιτικός ακτιβιστής).

Ο Freixo επέλεξε το Marcelo Yuka ως υποψήφιο αντιδήμαρχο, έναν πρώην μουσικό ραπ, ο οποίος είχε δεχθεί πυροβολισμό σε επίθεση και είχε μείνει παραπληγικός. Το κλείσιμο της εκλογικής εκστρατείας του συγκέντρωσε 15.000 άτομα, παρά τη σφοδρή βροχή. Ο Caetano Veloso δήλωσε ότι είχε να συμμετάσχει σε πολιτικό γεγονός από την εκστρατεία του Λούλα για Πρόεδρος το 1989. «Βρίσκομαι εδώ ως κάτοικος και εκλογέας του Ρίο ντε Τζανέιρο απλά για να δηλώσω πόση μεγάλη χαρά και τιμή μου είναι να ψηφίσω έναν υποψήφιο όπως τον Marcelo Freixo, ο οποίος αποτελεί το πρόσωπο της αξιοπρέπειας στην πολιτική της Βραζιλίας». Ο Freixo δεν κέρδισε, αλλά έλαβε πάνω από 900.000 ψήφους και το 28% του εκλογικού σώματος.

Τα κατασκευαστικά έργα για στάδια για το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2014 –ορισμένα εγκαινιάστηκαν κατά το Κύπελλο Συνομοσπονδιών του 2013– παραμένουν το πιο αμφιλεγόμενο δημόσιο ζήτημα, ακόμα και μεταξύ αθλητών. Μεγάλο μέρος των επικρίσεων αφορά την ανακαίνιση του θρυλικού Σταδίου Μαρακανά,

συμβόλου της μεγάλης ποδοσφαιρικής και αθλητικής παράδοσης της χώρας. Τα έργα ανακαίνισης διήρκεσαν τρία χρόνια, περισσότερο από την αρχική κατασκευή του και κόστισαν πάνω από 600 εκατομμύρια δολάρια, το διπλάσιο κόστος του σταδίου της Ποδοσφαιρικής Πόλης της Νοτίου Αφρικής όπου πραγματοποιήθηκε το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2010. Το στάδιο Μαρακανά έχει μισθωθεί για 35 χρόνια σε έναν επιχειρηματικό όμιλο του οποίου το 90% των μετοχών ανήκει στην Odebrecht, την κύρια κατασκευαστική εταιρεία της Βραζιλίας και σημαντικό χορηγό πολιτικών κομμάτων, κυρίως του κυβερνώντος Εργατικού Κόμματος.

Ωστόσο, πολύ περισσότερο από το κόστος των κατασκευαστικών έργων, το φανατικό με το ποδόσφαιρο κοινό έχει εξοργιστεί επειδή έχει την αίσθηση ότι αποκλείεται από το εθνικό άθλημα. Ο τελικός του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 1950 στο άρτι ανακαινισμένο στάδιο Μαρακανά συγκέντρωσε 203.000 οπαδούς, 8,5% του συνολικού πληθυσμού του Ρίο ντε Τζανέιρο. Το γενικό κοινό αντιστοιχούσε στο 80% των συνολικών θεατών στα "γενικά" και "λαϊκά" τμήματα μόνο για όρθιους. Έπειτα από αρκετές ανακαινίσεις, η τρέχουσα χωρητικότητα του σταδίου είναι 75.000, δηλαδή χωρά λιγότερο από το 1% του πληθυσμού της πόλης. Ο αστικός εξευγενισμός του αθλήματος πήρε σάρκα και οστά με την ανακατασκευή του Μαρακανά ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις της FIFA. Οι πάλαι ποτέ θορυβώδεις, ασφυκτικά γεμάτες και άτακτες θέσεις σε ανοιχτές κερκίδες έχουν αντικατασταθεί από αποστειρωμένα καθίσματα σε σειρές, όπου η συμμετοχή του πλήθους περιορίζεται σε χορογραφημένα «κύματα» και συντονισμένο ανέμισμα μικρών ατομικών σημαιών. Σκοπός της ανακαίνισης ήταν να δημιουργηθεί μια «αρένα-πολυχώρος» για να φιλοξενεί συναυλίες και παραστάσεις με χωριστά εταιρικά θεωρεία εξοπλισμένα με ιδιωτικές μπάρες, οθόνες τηλεόρασης και κλιματισμό, στα οποία πρόσβαση παρέχεται απευθείας με αυτοκίνητο με ειδική ράμπα, ώστε να αποφεύγεται κάθε επαφή με «τους πολλούς».

Τα εισιτήρια είναι πολύ ακριβότερα από προηγούμενες διοργανώσεις του Παγκοσμίου Κυπέλλου: οι κατηγορίες 1, 2 και 3 τιμολογούνται στα 203, 192 και 112 δολάρια ΗΠΑ, έναντι 126, 75 και 57 δολάρια ΗΠΑ κατά το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2006 στη Γερμανία και 160, 120 και 80 δολάρια ΗΠΑ στη Νότιο Αφρική το 2010. Μόνο τα εισιτήρια κατηγορίας 4 είναι φθηνότερα σε σύγκριση με τη Γερμανία (25 δολάρια έναντι 45), αλλά ακριβότερα από τα αντίστοιχα του τελευταίου Παγκοσμίου Κυπέλλου. Επιπλέον, εγκαταστάσεις που κατασκευάστηκαν για τους »

Παναμερικανικούς Αγώνες του 2007 όπως το ποδηλατοδρόμιο και το Υδάτινο Πάρκο κατεδαφίστηκαν γιατί δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ποδηλασίας, με κόστος 50 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ σε δημόσιες δαπάνες.

Το 2011, σχηματίστηκε η *Atletas pela Cidandania* (Αθλητές για τους Πολίτες), μια πλατφόρμα για την προώθηση δημόσιας συζήτησης γύρω από τα αθλήματα και την κοινωνική κληρονομιά των μεγάλων διοργανώσεων με την υποστήριξη 60 κορυφαίων αθλητών, μεταξύ των οποίων διάσημοι ποδοσφαιριστές όπως οι Kaka, Dunga, Dani Alves και Cafu. Κατά την εκστρατεία για τις δημοτικές εκλογές του 2012, η *Atletas pela Cidandania* απηύθυνε εκκλήσεις σε υποψήφιους δημάρχους 11 πόλεων να δεσμευτούν ότι θα στηρίξουν τη δημόσια χρήση των εγκαταστάσεων για τις μεγάλες διοργανώσεις. Λίγο πριν τις μεγάλες διαδηλώσεις του Κυπέλλου Συνομοσπονδιών τον Απρίλιο, 57 κορυφαίοι αθλητές υπέγραψαν έκκληση κατά της κατεδάφισης του συγκροτήματος του Μαρακανά που περιλαμβάνει πισίνες, στίβους, ένα δημοτικό σχολείο και ένα Μουσείο Ινδιάνων για να χτιστούν πάρκινγκ και εμπορικά κέντρα. Η έκκληση ανέφερε τα εξής: «Η κατάσταση για τα αθλήματα [στη Βραζιλία] είναι θλιβερή. Ενώ υπάρχει μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και αξιολόγηση για επενδύσεις σε κατασκευές και δομές, δεν υπάρχει για την ανάπτυξη των αθλημάτων».

Εκφράζοντας τη γνώμη πολλών Βραζιλιάνων σχετικά με τα αναρίθμητα κατασκευαστικά έργα για το Παγκόσμιο Κύπελλο, οι Λαϊκές Επιτροπές σημείωσαν: «Ιστορικά στάδια καταστρέφονται για να ξαναχτιστούν κέντρα κατανάλωσης και τουρισμού, όπως εμπορικά κέντρα. Τα εισιτήρια για εθνικά και κρατικά πρωταθλήματα είναι υπερβολικά ακριβά και υπερβαίνουν την οικονομική δυνατότητα του “παραδοσιακού” οπαδού».

Διάλογος για τον χαρακτήρα των κινητοποιήσεων του Ιουνίου

Δεδομένης της πορείας που έχουν διαγράψει τα νέα αστικά κινήματα, οι μαζικές διαδηλώσεις τον Ιούνιο του 2013 δεν αποτελούν έκπληξη. Η κλίμακα και η διάρκεια και μόνο των διαδηλώσεων, σε συνδυασμό με τον ριζοσπαστισμό πολλών από τους διαδηλωτές προκαλεί βέβαια εντύπωση, αλλά όχι και η γενική οργή για την αύξηση των μεταφορικών και η βαθιά κριτική για τη διοργάνωση του Κυπέλλου Συνομοσπονδιών.

Με δεδομένη αυτή τη σύντομη επισκόπηση της δουλειάς του Κινήματος για Δωρεάν Εισιτήρια και των Λαϊκών Επιτροπών, θα ήθελα να διαλευκάνω ορισμένες από τις κοινές παρερμηνείες σχετικά με τις διαδηλώσεις του Ιουνίου, με πρόθεση να συμβάλω στη δημόσια συζήτηση σχετικά με τους λαϊκούς αγώνες του σήμερα. Θα επιχειρήσω να προσεγγίσω τα γεγονότα από την άποψη των ίδιων των ανθρώπων και όχι των κυβερνήσεων ή των πολιτικών κομμάτων. Παρόλο που και οι οπτικές της κυβέρνησης και των κομμάτων έχουν πάντα βαρύνουσα σημασία, όταν κατεβαίνουν στους δρόμους εκατομμύρια ανθρώπων, δεν μοιάζει δεοντολογικά σωστό να εξηγούνται οι αποφάσεις που λαμβάνονται ως εάν να αποτελούν αντίδραση σε εξωτερικά ερεθίσματα. Κάτι τέτοιο θα αποτελούσε μάλλον αποικιοκρατικό τρόπο σκέψης. Όπως έχει πει ο Ranahit Guha, ιδρυτής της σχολής μετα-αποικιακών σπουδών, «ο αγρότης ήξερε τι έκανε όταν επαναστάτησε».

Δεν ήταν μια αυθόρμητη ενέργεια, αλλά απόρροια της μαζικής εξάπλωσης υφιστάμενων κινημάτων. Κάθε αύξηση εισιτηρίων από το 2003 δίνει το έναυσμα για διαδηλώσεις, πορείες, αποκλεισμούς δρόμων, διακοπή των υπηρεσιών αστικών λεωφορείων και καταλήψεις σταθμών. Έχουν σημειωθεί σημαντικές εξεγέρσεις ενάντια στις αυξήσεις εισιτηρίων, όπως στο Salvador το 2003 και τη Florianópolis το 2004 και το 2005. Το Κίνημα για Δωρεάν Εισιτήρια διοργανώνει διαδηλώσεις εδώ και πάνω από οκτώ χρόνια, προσδίδοντας νομιμοποίηση στους αγώνες και κατοχυρώνοντας έθιμο όσον αφορά την κινητοποίηση κατά των αυξήσεων εισιτηρίων που έχουν ως αποτέλεσμα το κόστος μεταφοράς στην Βραζιλία να είναι το υψηλότερο παγκοσμίως. Στο μυαλό των όσων διαβιούν σε μεγάλες πόλεις έχει εγκαθιδρυθεί μια σχέση δράσης-αντίδρασης: *αύξηση εισιτηρίων = διαμαρτυρία*.

Ενώ τα μέσα μαζικής επικοινωνίας εστίασαν κυρίως σε μεταφορικά ζητήματα ως τον καταλύτη για τις διαμαρτυρίες του Ιουνίου, μια συγκεκριμένη πτυχή είχε λιγοστή προβολή. Οι Λαϊκές Επιτροπές κατάφεραν να αλλάξουν τη δημόσια αντίληψη σχετικά με τις επιπτώσεις των έργων κατασκευής υποδομών για τις μεγάλες διοργανώσεις: έχει γίνει ευρέως αντιληπτό ότι οι πόλεις επανασχεδιάζονται με γνώμονα την κερδοσκοπία της αγοράς και το όφελος λίγων. Πέρα από την ευαισθητοποίηση, οι Επιτροπές έχουν κινητοποιήσει ένα σημαντικό τμήμα του θιγόμενου πληθυσμού και έχουν διευρύνει τη σφαίρα των δραστηριοτήτων τους, ομοίως με το MPL. «Οι Λαϊκές Επιτροπές άρχισαν να έχουν αντίκτυπο όσον αφορά την αντίσταση σε εξώσεις σε ολόκληρες γειτονιές», επισημαίνει ο ακτιβιστής του MPL Duques Lima. Έξι μήνες πριν τις διαδηλώσεις του Ιουνίου, ακτιβιστές των Λαϊκών Επιτροπών διοργάνωναν αντίσταση σε στενή επαφή με τους κατοίκους των περιοχών Vila Autódromo και Morro da Providencia στο Ρίο ντε Τζανέιρο, ενάντια στην κατεδάφιση κτιρίων και εξώσεων.

Μεταξύ του Μαρτίου 2011 και του Μαΐου 2013, η Επιτροπή διοργάνωσε 78 εκδηλώσεις στο Ρίο ντε Τζανέιρο μόνο, καθώς και 15 διαδηλώσεις στον δρόμο. Διοργανώθηκε εκστρατεία για τη διατήρηση του Σταδίου Μαρακανά με σύνθημα «*O Maraca é nosso!*» («*Το Maraca είναι Δικό μας!*») με την υποστήριξη δημοφιλών καλλιτεχνών όπως ο Chico Buarque που φορούσε μπλούζα με το σύνθημα στις δημόσιες εμφανίσεις του. Τέσσερις διαμαρτυρίες έγιναν μπροστά από το Μαρακανά, καθώς και δυο πορείες προς το στάδιο και μια διαμαρτυρία την ημέρα

των εγκαινίων του.

Στην πραγματικότητα, ο παράγοντας που προκαλεί περισσότερο εντύπωση στις διαδηλώσεις του Ιουνίου ήταν ο αριθμός των ανθρώπων που λίγο ως πολύ έκαναν ακριβώς ό,τι έκαναν για χρόνια οι ακτιβιστές. Θέλω να σημειώσω δυο πράγματα: πρώτον, τη λαϊκή συμμετοχή από τα κάτω και δεύτερον τη μαζική αντίδραση αλληλεγγύης και οργής για την αστυνομική καταστολή. Αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν αυθόρμητες ενέργειες. Κατά το παράδειγμα του Gramsci, ο Guha υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει χώρος για αγνό αυθορμητισμό στην ιστορία και το να θεωρήσει κανείς λαϊκές εξεγέρσεις αποτέλεσμα απλού αυθορμητισμού αποτελεί ελιτίστικη στάση, εφόσον έτσι υπονοείται ότι η κινητοποίηση από τα κάτω «εξαρτάται απόλυτα από την παρέμβαση χαρισματικών αρχηγών, προηγμένων πολιτικών οργανώσεων ή ανώτερων τάξεων». Κατά την ίδια έννοια, ο υποτιθέμενα κυρίαρχος ρόλος που διαδραματίζουν τα κοινωνικά δίκτυα στην κινητοποίηση των μαζών μπορεί να ιδωθεί ως ένα ακόμα παράδειγμα μιας τέτοιου είδους ελιτίστικης ανάλυσης, αποσυνδεδεμένης από την πραγματικότητα.

Αποτελεί έναν αντικαπιταλιστικό αγώνα. Η FIFA είναι μια από τις μεγαλύτερες πολυεθνικές στον κόσμο που ελέγχεται από μια κλίκα διεφθαρμένων επιχειρηματιών. Έχει τέτοια δύναμη ώστε είναι σε θέση να υπαγορεύει πολιτικές σε χώρες και να ζητά την υιοθέτηση ειδικών νόμων, προνομίων και φοροαπαλλαγών στις πωλήσεις προϊόντων της FIFA. Έχει επιπλέον τη δύναμη να εξαναγκάζει εταιρείες να σταματούν να πωλούν μη εγκεκριμένα προϊόντα. Η Βραζιλία υιοθέτησε τον αμφιλεγόμενο Νόμο περί Παγκόσμιου Κυπέλλου στις 5 Ιουνίου 2012 έπειτα από χρόνια αντιπαράθεσης. Ωστόσο, ο Γενικός Εισαγγελέας ζήτησε από τον Άρειο Πάγο να παρέμβει για λόγους αντισυνταγματικότητας πολλών άρθρων του νόμου. Οι πορείες διαμαρτυρίας κατά τους αγώνες του Κυπέλλου Συνομοσπονδιών τον Ιούνιο θα πρέπει να θεωρούνται άμεση και ρητή αμφισβήτηση του Γενικού Νόμου περί Παγκοσμίου Κυπέλλου που διαπραγματεύεται η κυβέρνηση με τη FIFA.

Ο αντικαπιταλιστικός χαρακτήρας των διαδηλώσεων του Ιουνίου και των κινημάτων πίσω τους αποκαλύπτεται μέσα από την αντίσταση στην καπιταλιστική συσσώρευση γύρω από τις μεγάλες διοργανώσεις και τα τεράστια έργα –ένα μοντέλο που θα περιγράφαμε ως «αστικό εξορυκτισμό». Η εκστρατεία *Zero Fare* αποτελεί απάντηση στον αστικό εξορυκτισμό, μέσα από την προώθηση της πρόσβασης σε κοινωνικά δικαιώματα όπως στο δικαίωμα στην υγεία, τη μόρφωση και την παιδεία και «το δικαίωμα να μπορεί κανείς να κινείται στην πόλη, να συναντά ανθρώπους, να συλλογίζεται και να παράγει τα εργαλεία για τη μετατροπή της».

Ένα ακόμα μέλος του Κινήματος για Δωρεάν Εισιτήρια, ο Marcelo Pomar, υποστηρίζει την απο-εμπορευματοποίηση των δημόσιων συγκοινωνιών, μέσα από τη μετατροπή τους σε μια βασική δημόσια υπηρε- »

σία, το κόστος της οποίας θα πρέπει να αναλαμβάνεται από όσους επωφελούνται της ροής αγαθών και προσώπων. «Το κόστος των δημόσιων συγκοινωνιών αποτελεί εξελιγμένο μηχανισμό κοινωνικού ελέγχου», υποστηρίζει ο Pomar, με στόχο να δίνεται στην κυρίαρχη τάξη η δυνατότητα να περιορίζει τα λαϊκά στρώματα στις παραγκουπόλεις και την περιφέρεια της πόλης.

Πώς μπορούμε να μην θεωρήσουμε τον αγώνα για την κατάλυση αυτού του μηχανισμού ελέγχου αντικαπιταλιστικό, όταν οι από κάτω αλλάζουν ενεργά τη θέση που τους ορίζει η κυρίαρχη τάξη; Το MPL υποστηρίζει ότι η εκστρατεία *Zero Fare* αποτελεί *αγώνα όλων και αλλάζει τα πάντα*, ότι αποτελεί μέσο για την ανατροπή του συστήματος μεταφορών και επομένως ολόκληρης της δομής της πόλης. Η κινητικότητα στην πόλη περιορίζεται από χωρικούς, κοινωνικούς και φυλετικούς διαχωρισμούς, ώστε για παράδειγμα άνθρωποι που ζουν στις δορυφορικές κωμοπόλεις γύρω από τη Μπραζίλια και εργάζονται στο κέντρο της πόλης να αισθάνονται φυλακισμένοι στα προάστιά τους. Καθώς πέφτει η νύχτα, «επιβάλλεται ένα είδος απαγόρευσης κυκλοφορίας σε όσους εξαρτώνται από τις δημόσιες συγκοινωνίες».

Τα τεράστια κατασκευαστικά έργα για το Παγκόσμιο Κύπελλο και τους Ολυμπιακούς δημιουργούν μια παρόμοια δυναμική αποκλεισμού σε άλλες πόλεις. Οι φτωχοί του Ρίο εκτοπίζονται στις βόρειες και δυτικές συνοικίες, ενώ το κέντρο της πόλης μετατρέπεται σε πόλο τουρισμού και επιχειρηματικότητας. Η κατασκευή της προβλήτας του Puerto Maravilla για κρουαζιερόπλοια, η οποία δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες να επισκέπτονται τη Morro da Providencia με τελεφερίκ, ώστε να αποφεύγουν τη *φαβέλα,* αποτελεί ένα μόνο παράδειγμα. Τα κατασκευαστικά έργα για τις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις αποτελούν ευκαιρία για τις αρχές να εφαρμόζουν σχέδια για νέα κέντρα πόλης και για την οριοθέτηση «ζωνών-θυσιαστηρίων», δηλαδή φτωχών κεντρικών γειτονιών που έχουν επιλεχθεί για μετακίνηση στην περιφέρεια, θυσιάζοντας τους κατοίκους τους στον βωμό των νέων σχεδίων.

Πώς μπορούμε να μην θεωρήσουμε τον αγώνα κατά της κερδοσκοπίας αντικαπιταλιστικό αγώνα; Ο καλύτερος τρόπος για να κατανοήσουμε τις εξεγέρσεις των από κάτω είναι να αναγνωρίσουμε ότι έχουν πλήρη συνείδηση της ταυτότητάς τους και της θέσης τους στο σύστημα και ότι γνωρίζουν τι μπορούν να κάνουν για να την αλλάξουν.

Αποτελεί μια συσπείρωση αστικών κινημάτων για το δικαίωμα στην πόλη. Τα αγροτικά κινήματα παραδοσιακά αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των λαϊκών κινημάτων στη Βραζιλία από την αποικιακή εποχή, σήμερα ωστόσο τα κέντρα αντίστασης συγκεντρώνονται στις πόλεις. Ο αγώνας για αστική μεταρρύθμιση που διεξάγεται από τα κύρια κοινωνικά κινήματα (Free Fare, MST, Επιτροπές Παγκόσμιου Κυπέλλου κ.λπ.) έχει πολλές ομοιότητες με τον αγροτικό αγώνα για την ανακατανομή γης. Το σύστημα των *latifundista* (μεγάλων αγροκτημάτων) και γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι για την ύπαιθρο ό,τι είναι για την πόλη ο χωροταξικός διαχωρισμός και η κερδοσκοπία με τα ακίνητα.

Θα πρέπει να επισημανθούν δυο πτυχές: πρώτον, υπάρχουν νέα είδη κινημάτων, τα οποία σχηματίστηκαν όταν ήρθε στην εξουσία το Εργατικό Κόμμα (PT) και αντιμετωπίζουν τώρα μια νέα διαμόρφωση κρατικής εξουσίας. Η νέα μορφή κρατικής εξουσίας αποτελεί τη συμμαχία μεταξύ της ηγεσίας του PT και της μεγαλοαστικής τάξης της Βραζιλίας που δεν μοιράζονται μόνο εξαίρετες σχέσεις, αλλά και το ίδιο όραμα για την εγχώρια και την παγκόσμια πολιτική. Δεύτερον, στον χρηματοοικονομικό τομέα έχει προστεθεί ένα αριθμός υψηλόβαθμων συνδικαλιστών μέσα από τη διαχείριση συνταξιοδοτικών ταμείων και τον έλεγχο της BNDES, της μεγαλύτερης αναπτυξιακής τράπεζας στον κόσμο.

Οι κυβερνήσεις έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τις διαμαρτυρίες και τα κοινωνικά κινήματα. Οι πρόσφατοι αγώνες στη Βραζιλία, από την αντίσταση στο υδροηλεκτρικό φράγμα του Belo Monte ως την εκστρατεία υπέρ των δωρεάν συγκοινωνιών και κατά των μεγάλων διοργανώσεων έρχονται αντιμέτωποι με ένα νέο είδος διακυβέρνησης. Με τη φαινομενική μείωση του επιπέδου της φτώχιας στη Βραζιλία σήμερα, παραμένει μια λιγότερο έκδηλη μορφή ανισότητας η οποία δεν μπορεί να επιμετρηθεί ποσοτικά. Ο χωροταξικός, ταξικός, φυλετικός και γενεαλογικός διαχωρισμός δεν εκλαμβάνεται ως μέρος της γενικής συστημικής καταδυνάστευσης. Ορισμένες φορές, απαιτούνται μαζικές εξεγέρσεις για να σπάσει η καθημερινότητα που υποκρύπτει καταπίεση.

Η νέα διαμόρφωση εξουσίας της Βραζιλίας χρησιμοποιεί δυσανάλογη βία κατά των κοινωνικών κινημάτων. Στις 24 Ιουνίου, η Ειδική Μονάδα Αστυνομικών Επιχειρήσεων (BOPE) εισήλθε στο συγκρότημα Complexo da Maré –την πιο πυκνοκατοικημένη *φαβέλα* της πόλης– με όπλα ανά χείρας. Σκοτώθηκαν εννέα άνθρωποι, μεταξύ των οποίων ένας αστυνομικός. Παρόλα αυτά, οι διαδηλώσεις που κάλεσαν τα επίσημα συνδικάτα δυο εβδομάδες μετά, στη μακριά λίστα αιτημάτων τους δεν έκαναν λόγο για τη σφαγή του Maré ή την αστυνομική κτηνωδία. Όπως επισημαίνει η δημοσιογράφος Eliane Brum: «Η Βραζιλία δεν πρόκειται να αλλάξει όσο η μεσαία τάξη συμπονά περισσότερο τους τραυματίες του Σάο Πάολο από τους νεκρούς του da Maré», και τονίζει ότι ενώ η αστυνομία χρησιμοποιεί πλαστικές σφαίρες για να τραυματίζει στο κέντρο της πόλης, αντίθετα χρησιμοποιεί πραγματικά πυρά για να σκοτώνει στις *φαβέλες*.

Μια νέα πολιτική νοοτροπία. Όταν αναδύεται μια νέα πολιτική νοοτροπία, πρέπει να διαφοροποιείται από την προϋπάρχουσα ηγεμονική. Σε αυτήν την περίπτωση, φαί-

νεται σαφώς ότι οι τρόποι αγώνα και οργάνωσης που αναδύθηκαν κατά το τέλος της δικτατορίας με τη δημιουργία του συνδικάτου CUT και του Εργατικού Κόμματος δεν ανταποκρίνονται πλέον στις ανάγκες των σύγχρονων αγώνων κατά του συστήματος. Υπενθυμίζουμε ότι οι εξεγέρσεις του 2003 και του 2004 και η δημιουργία του MPL το 2005, απέρριψαν απερίφραστα την παραδοσιακή γραφειοκρατική νοοτροπία και αντίθετα εστίασαν στην οριζοντιότητα, δηλαδή τη συλλογική ηγεσία, τη συναίνεση, ώστε να αποφεύγονται πλειοψηφικές αποφάσεις, και την αυτονομία από κράτος και κόμματα.

Μέχρι τώρα, οι κοινωνικές οργανώσεις που διαμορφώθηκαν από αυτήν την πολιτική κουλτούρα έχουν κρατήσει τις αποστάσεις τους από τον mainstream κλάδο του εργατικού κινήματος, αλλά συνεργάζονται με τις πιο μαχητικές φράξιες των συνδικάτων, καθώς και με άλλες κοινωνικές οργανώσεις με διαφορετικά οργανωτικά μοντέλα και πρακτικές. Πολλές από τις νέες αστικές ομάδες έχουν εμπνευστεί από την κύρια οργάνωση αντίστασης της Βραζιλίας, το Κίνημα Ακτημόνων Εργατών (MST, το λεγόμενο *Sem Terra*), σεβόμενες την πλούσια εμπειρία του και προσαρμόζοντας ορισμένους από τους τρόπους αγώνα του MST στο αστικό περιβάλλον. Η κύρια διαφορά μεταξύ αυτών των δυο πολιτικών νοοτροπιών εντοπίζεται στη μορφή οργάνωσής τους: η πυραμιδική μορφή οργάνωσης του MST έρχεται σε αντίθεση με την οριζόντια δομή του αστικού κινήματος.

Ωστόσο, το MST και τα νέα αστικά κινήματα ενδέχεται να συγκεραστούν στα ερχόμενα χρόνια, εάν μπορέσουν να συνεργαστούν σε συγκεκριμένους αγώνες, όπως έχει συμβεί ήδη σε ορισμένες εκστρατείες. Αυτό θα αποτελούσε αποφασιστικό βήμα εμπρός για τον πολιτικό και κοινωνικό αγώνα στη Βραζιλία και αποτελεί θετικό ερέθισμα για την ανάπτυξη άλλων κοινωνικών κινημάτων σε ολόκληρη την ήπειρο. Η σύγκλιση των δυο κύριων κινημάτων χειραφέτησης της Βραζιλίας –το αγροτικό και το αστικό– θα επιφέρει πολύ πιθανώς ένα ποιοτικό άλμα στους αγώνες κατά του συστήματος στη Λατινική Αμερική.

Σημειώσεις:

i. Σύμφωνα με υπολογισμό των εργασιακών λεπτών που απαιτούνται για την αγορά ενός εισιτηρίου λεωφορείου με βάση τον μέσο μισθό σε δώδεκα πόλεις του κόσμου, το Σάο Πάολο και το Ρίο ντε Τζανέιρο έχουν τις ακριβότερες συγκοινωνίες: 13,9 και 12 λεπτά εργασίας αντίστοιχα, έναντι 5,5 στη Μαδρίτη, 6,3 στη Νέα Υόρκη, 6,2 στο Παρίσι και 1,4 στο Μπουένος Άιρες.

Το παρόν αποτελεί άρθρο του Raul Zibechi για τις πρόσφατες εξεγέρσεις στη Βραζιλία, που είχε αρχικά δημοσιευτεί από το Observatorio Social de América Latina (Κοινωνικό Παρατηρητήριο για τη Λατινική Αμερική), και μεταφράστηκε στα Αγγλικά από το Upside Down World.

Υπερχείλιση οργής και αποβολή της

Γιώργος Κτενάς

Στο ποδόσφαιρο εκτονώνονται, ως έναν βαθμό, τα πολεμικά ένστικτα των ανδρών σε καιρό ειρήνης. Κι αυτός είναι ένας από τους κύριους λόγους που το άθλημα έχει πλατιά αποδοχή από τους άνδρες. Από την άποψη ότι τα αρσενικά δίνουν καθημερινά κάποιες μικρές μάχες, για να επιβεβαιώσουν αντιλήψεις δεκαετιών που υπάρχουν στην κοινωνία (π.χ. επιτυχημένος θεωρείται όποιος έχει σπίτι, αυτοκίνητο, εξοχικό και, γιατί όχι, δύο φιλενάδες) και, μοιραία, μέσα τους να παράγεται οργή. Που ξεχειλίζει και δεν μπορούν να τη διοχετεύσουν κάπου ατόφια. Αλλά την εκφράζουν μέσω μίας κοινωνικά αποδεκτής πάλης. Και το ποδόσφαιρο αποτελεί έναν θεσμοποιημένο χώρο για να την αποβάλλουν. Μία συγκρουσιακή δραστηριότητα που βοηθάει για να υπάρξει ισορροπία, λόγω της κοινωνικής αποδοχής του αθλήματος. Ο σύγχρονος πολιτισμένος άντρας δεν μπορεί να βγει στον δρόμο με ένα όπλο στο χέρι ή με γάντια του μποξ, προκειμένου να ξεφορτωθεί την υπερχείλιση της οργής του. Για αυτό και ένα μεγάλο μέρος, το μεγαλύτερο, των ανδρών στον πλανήτη ασχολείται σε καθημερινή βάση τόσο παθιασμένα με το ποδόσφαιρο. Μάλιστα, από τις μικρές ηλικίες.

Με την ποικιλότητα, όμως, να είναι στοιχείο ζωής για το ίδιο το άθλημα – όπως και για την κοινωνία, δεν αποτελεί παράδοξο πως μέσα στους αγωνιστικούς χώρους βλέπουμε πολλές φορές, για παράδειγμα, χορευτικές κινήσεις από τους ποδοσφαιριστές. Αλλά και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ παικτών και προπονητών. Ποιος δεν έχει δει ποδοσφαιριστή να τρέχει προς το μέρος του τεχνικού τής ομάδας του μετά από την επίτευξη ενός γκολ, να πέφτει με ορμή πάνω του, να τον αγκαλιάζει, να τον φιλάει στο πρόσωπο κ.λπ. Χωρίς όμως τέτοια περιστατικά να στερούν από τον εκάστοτε προπονητή τον σεβασμό από το σύνολο, αφού τη δύναμη δεν τη λαμβάνει κανείς από τις επωμίδες που έχει στους ώμους του. Είναι επιβεβλημένο εδώ να κάνουμε μία συμπλήρωση στο συγκεκριμένο παράδειγμα: οι προπονητές που έχουν δεχτεί τέτοια ξεσπάσματα χαράς από τους ποδοσφαιριστές τους, είναι εκείνοι που χρησιμοποιούν την εξουσία τους στην ομάδα, ως αντι-εξουσία.

Τα παραπάνω αποτελούν κομμάτια ενός παζλ, που αφορά τις πραγματικές διαστάσεις τού λαϊκότερου αθλήματος: του ποδοσφαίρου. Αρκεί να υπάρχει η διάθεση να το αντιληφθούμε στη πλήρη προέκτασή του και όχι μονοδιάστατα: Αν κέρδισε μία συγκεκριμένη ομάδα, τον τοπικιστικό χαρακτήρα αγώνων μεταξύ συλλόγων γειτονικών περιοχών ή ακόμα και την πολιτική προέκταση μίας αναμέτρησης μεταξύ γειτονικών χωρών κ.λπ. Όλα αυτά μαζί και το καθένα ξεχωριστά συμπληρώνουν το παζλ του ποδοσφαίρου. Σε σχετικά πρόσφατο ταξίδι στη νότια Ισπανία, αντιλήφθηκα πως (τουλάχιστον στις αγροτικές περιοχές της χώρας) οι κάτοικοι στο σύνολό τους γνωρίζουν μόνο τη μητρική τους γλώσσα. Την οποία, για κακή τύχη, δεν γνώριζα.

Η προσπάθεια για στοιχειώδη επικοινωνία ήταν μάταιη. Ώσπου ένα μεσημέρι, κάποιος Έλληνας από την παρέα, έριξε την ιδέα: «Να πετάξουμε μία μπάλα στη μέση τής πλατείας και θα βρεθεί ο γλωσσικός κώδικας που ψάχνουμε». Όπως και έγινε. Μέχρι αργά το απόγευμα, που είχε σκοτεινιάσει, τα «λέγαμε» με την ησυχία μας Ισπανοί και Έλληνες.

Ένα σχόλιο περί άμεσης δημοκρατίας ή το πέρασμα από την λαϊκή εντολή στο αυτεξούσιο

Σοφία Παπαγιαννάκη

Την Κυριακή 22/01 οι κάτοικοι του δήμου Αριστοτέλη Χαλκιδικής εξέλεξαν τον υποψήφιο που θα εκπροσωπήσει το κίνημα ενάντια στις εξορύξεις στις δημοτικές εκλογές.

Κατά την αναπαραγωγή της είδησης από τα εναλλακτικά μέσα η διαδικασία ανάδειξης υποψηφίου κατευθείαν από τους κατοίκους και όχι από κάποιο κομματικό επιτελείο καθώς και η διεξαγωγή ψηφοφορίας παρουσιάστηκε ως πείραμα άμεσης δημοκρατίας.

Καταρχάς, το να στηρίζεις κάποιον υποψήφιο επειδή πιστεύεις ότι θα υπηρετήσει το κοινό συμφέρον κι όχι επειδή τον υποδεικνύει το κόμμα προτίμησής σου αποτελεί ομολογουμένως πρόοδο, ωστόσο θα έπρεπε να είναι πάγια τακτική που υπαγορεύεται από την κοινή λογική. Σε κάθε περίπτωση πάντως δεν είναι άμεση δημοκρατία.

Ο λόγος που δεν είναι άμεση δημοκρατία είναι ακριβώς επειδή οι κοινωνικές ταυτότητες είναι τόσο σύνθετες κι έχουν δημιουργήσει μια τόσο γενικευμένη κρίση ενσωμάτωσης που είναι αδύνατο το ορισθεί το κοινό συμφέρον ώστε να μπορεί στην συνέχεια να εκπροσωπηθεί.(1) Είναι μονόδρομος λοιπόν στην περίπτωση της αντιπροσώπευσης να επινοηθεί ένα πλαστό κοινό συμφέρον το οποίο επιτυγχάνεται μέσω των μηχανισμών αφομοίωσης: της προπαγάνδισης, της τρομοκράτησης και του αποκλεισμού. Άλλωστε, η εμπειρία έρχεται να επιβεβαιώσει τον Ρουσσώ ότι είναι σχεδόν αναπόφευκτο να μην καταλήξει η αντιπροσώπευση να σφετερίζεται τη λαϊκή κυριαρχία. Αντίθετα, λοιπόν, με την αντιπροσώπευση, η άμεση δημοκρατία στηρίζεται στην αδιαμεσολάβητη και καθολική συμμετοχή πέρα από αποκλεισμούς.

Επιπλέον, η συχνή αναγωγή της δημοκρατίας στη διεξαγωγή εκλογών είναι λανθασμένη, επικίνδυνη και καθόλου αθώα. Συχνά στις αναφορές στην αθηναϊκή δημοκρατία, την οποία όλοι αυτάρεσκα χρησιμοποιούν ως παράδειγμα, υποβιβάζεται το γεγονός ότι οι αξιωματούχοι ήταν άμεσα ανακλητοί, λογοδοτούσαν και στην πλειονότητα τους επιλέγονταν με κλήρωση. Ας μην ξεχνάμε επιπλέον ότι ο φασισμός κι ο ναζισμός χρησιμοποίησαν ευρέως τα δημοψηφίσματα ως μέσα στερέωσης της κυριαρχίας τους. Η εμπειρία των πλατειών και τα ποικίλα αυτοθεσμισμένα εγχειρήματα είναι μια καλή ευκαιρία για να επαναθεωρήσουμε μια σειρά από τέτοιες παρερμηνείες που έχουν αποικιοποιήσει το φαντασιακό μας όπως η εξίσωση της δημοκρατίας με τη διεξαγωγή εκλογών, της πολιτικής με την κρατική διαχείριση και της έννοιας του πολίτη με τον πατριωτισμό.

Είναι πάγια τακτική του αστικού κράτους να προσπαθεί να αφομοιώνει ό,τι δεν μπορεί να ελέγξει. Ιδιαίτερα τώρα που είναι τόσο διευρυμένη η κρίση του πολιτικού συστήματος και προσπαθεί απεγνωσμένα να αναδιπλωθεί, ο κίνδυνος της διαστρέβλωσης του λόγου των κινημάτων είναι ορατός. Τέτοιες, λοιπόν, αφορμές από τη μεριά του κινήματος είναι αυτογκόλ.

Από την άλλη, το κίνημα της Χαλκιδικής έχει θέσει τα θεμέλια για εναλλακτικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης. Έχει αμφισβητήσει έντονα το κυρίαρχο ιδεολόγημα της καπιταλιστικής ανάπτυξης, έχει διεκδικήσει τον δημόσιο χώρο και έχει επιδείξει ένα αξιοσημείωτο κοινωνικό πράττειν που σύμφωνα με τον Χόλλογουεη δρα απελευθερωτικά και υπαγορεύει νέες ανεξερεύνητες δυνατότητες. (Κανείς δεν φανταζόταν ότι οι κάτοικοι της Ιερισσού, διαψεύδοντας πανηγυρικά τον Χομπς, θα μπορούσαν να ζήσουν χωρίς την επιτήρηση της αστυνομίας, χωρίς να μεταπέσουν στη φυσική κατάσταση, κι όμως αυτό συμβαίνει!). Επιπλέον οι κάτοικοι της Χαλκιδικής έχουν συγκροτήσει ένα σώμα, το εμείς, κι έχουν σφυρηλατήσει την αλληλεγγύη. Όλα τα παραπάνω στοιχεία μπορούν να μετουσιωθούν σε μια μορφή διαχείρισης της πόλης χωρίς αντιπροσώπους όπου πολλές ατομικότητες δρουν, συνδιαλέγονται, επιχειρηματολογούν, θεσμίζουν, λογοδοτούν.

1 Βεβαίως στην περίπτωση των μεταλλείων είναι προφανές ποιο είναι το κοινό συμφέρον, ωστόσο μια δημοτική αρχή καλείται να διαχειριστεί και πλήθος άλλων υποθέσεων πέραν αυτού.

«Ποιος είμαι εγώ για να κρίνω;»

Εύα Πλιάκου

«Ποιος είμαι εγώ για να κρίνω;». Αυτή την απάντηση έδωσε ο πάπας Φραγκίσκος στην πρώτη του συνέντευξη μετά την ορκωμοσία, όταν ρωτήθηκε περί γάμων μεταξύ ομοφυλοφίλων, περί αμβλώσεων και αντισύλληψης[1]. Οι καιροί φαίνεται να αλλάζουν. Ο σκοταδισμός της ελληνικής κοινωνίας, όμως, καλά κρατεί.

Στις 7 του περασμένου Νοέμβρη η Ελλάδα καταδικάζεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τον αποκλεισμό των ομοφυλόφυλων ζευγαριών από το σύμφωνο συμβίωσης, μετά από προσφυγή εννέα ενδιαφερομένων ελλήνων πολιτών. Με τον νόμο 3719/2008 είχε εισαχθεί στην εσωτερική νομοθεσία το σύμφωνο συμβίωσης, στο πρώτο άρθρο του οποίου αποσαφηνιζοταν ότι επρόκειτο για «συμφωνία δύο ενήλικων ετερόφυλων προσώπων»[2]. Η μη επέκτασή του και σε ζευγάρια διαφορετικού φύλου, ενώ ρητά προβλεπόταν από οδηγία την ένωσης, οδήγησε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, μετά την ως ανω προσφυγή, να διαπιστώσει παράβαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τόσο του άρθρου 14 (απαγόρευση διακρίσεων) όσο και του άρθρου 8 (δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή). Είναι χαρακτηριστικό ότι από τις 19 χώρες που έχουν ενσωματώσει το σύμφωνο συμβίωσης στο εσωτερικό τους δίκαιο, μόνο στην Ελλάδα και τη Λιθουανία έχει χορηγηθεί το δικαίωμα αυτό αποκλειστικά σε ζευγάρια διαφορετικού φύλου.

Το σύμφωνο αυτό είναι ένας τρόπος νομικής κάλυψης ζευγαριών που είτε δεν μπορούν είτε δεν επιθυμούν να προβούν σε γάμο. Κατοχυρώνει δικαιώματα μεταξύ των συμβίων, τα οποία το αστικό δίκαιο δεν εξασφαλίζει σε όσους δεν έχουν νομιμοποιήσει τη σχέση τους με γάμο. Η ανάγκη ύπαρξης του συμφώνου συμβίωσης για τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια είναι ακόμη μεγαλύτερη στην Ελλάδα που απαγορεύεται η μεταξύ τους τέλεση γάμου, έστω και πολιτικού. Ο Αύγουστος Κορτώ, συγγραφέας, παραθέτει «Εχει πρακτική σημασία το σύμφωνο συμβίωσης. Ζούμε σε ένα σπίτι επί μία δεκαετία, μοιραζόμαστε τα έξοδά του, έχουμε τη ζωή μας, τα βαφτιστήρια μας. Πριν από χρόνια, είχα νοσηλευτεί. Ο Τάσος δεν είχε δικαίωμα να υπογράψει για μένα. Αν βρεθώ στην Εντατική, δεν θα μπορέσει να με επισκεφτεί. Θα τον αντιμετωπίσουν ως ξένο. Στα μάτια του κράτους, ο Τάσος δεν είναι παρά ο γκόμενός μου. Αν δεν είχα κάνει διαθήκη, στην οποία μεταβιβάζω στο σύντροφό μου το πνευματικό μου έργο, θα έμπαιναν οι συγγενείς στη μέση και θα έπαιρναν όλα τα προνόμια»[3].

Αμέσως μετά την καταδίκη της Ελλάδας, ξέσπασε ομοφοβικό παραλήρημα από εκκλησία και κράτος. Ο μητροπολίτης Πειραιώς Σεραφείμ απείλησε με αφορισμούς όσους βουλευτές ψηφίσουν υπέρ του συμφώνου, αφού η ομοφυλοφιλία είναι «σιχαμερό και ακάθαρτο αμάρτημα». Οι βουλευτές της νέας δημοκρατίας αρνήθηκαν να συμμορφωθούν στις υποδείξεις του ευρωπαϊκού δικαστηρίου, απορρίπτοντας την κατατεθείσα πρόταση ενσωμάτωσης της νέας ρύθμισης στον υπάρχοντα νόμο και αφήνοντας έτσι ανοιχτό το ενδεχόμενο μίας νέας καταδίκης.

Το ελληνικό κράτος είχε ανέκαθεν ως βάση του την αμόλυντη ελληνική οικογένεια, για την προστασία της οποίας έχει προβεί σε συνεχείς παραβιάσεις δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η περσινή καταδίκη των είκοσι εννέα οροθετικών -εκδιδομένων και μη- γυναικών και η ταυτόχρονη δημοσιοποίηση των στοιχείων τους προκειμένου να προστατευτεί ο μέσος έλληνας οικογενειάρχης. Ίδιας φύσεως παράδειγμα, η αθώωση των ελλήνων βιαστών της μαθήτριας στην Αμάρυνθο. Για να μη διαταραχθεί, λοιπόν, αυτός ο θεμελιώδης θεσμός, αυτή η ετεροκανονικότητα στην οποία στηρίζεται η ελληνική κοινωνία, το κράτος παγώνει την επέκταση του συμφώνου και στα ομοφυλόφιλα ζευγάρια.

Αλλά οι καιροί φαινεται να αλλάζουν. Σε αρκετές πολιτείες της Αμερικής και της Ευρώπης νομιμοποιήθηκε ο γάμος ομοφυλοφίλων, ενώ όλο και περισσότερα δικαιώματα κατακτώνται υπέρ αυτών μέρα με τη μέρα. Αν και γίνονται σοβαρές προσπάθειες από τον ελληνικό κρατικό μηχανισμό να τεθούν οι ομοφυλόφιλοι/-ες σε καθεστώς εξαίρεσης, οι άνθρωποι αυτοί είναι εδώ, ορατοί και διεκδικούν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους.

---

1. http://www.nytimes.com/2013/07/30/world/europe/pope-francis-gay-priests.html?pagewanted=all&_r=2&

2. http://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n3719_08.htm

3. http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=404752

Αλληλογραφία Πάνεκκουκ / Καστοριάδη (1953 – 1954) : 1ο Γράμμα του Πάνεκκουκ προς τον Καστοριάδη

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τα έντεκα τεύχη του *Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα* που δώσατε στον σύντροφο Β… , για να μου τα δώσει. Τα διάβασα (αν και δεν τα έχω τελειώσει ακόμη) με μεγάλο ενδιαφέρον, επειδή αποκαλύπτουν την μεγάλη μεταξύ μας συμφωνία. Πιθανώς παρατηρήσατε το ίδιο πράγμα όταν διαβάζατε το βιβλίο μου *Τα εργατικά συμβούλια*. Για πολλά χρόνια πίστευα ότι ο μικρός αριθμός σοσιαλιστών που ανέπτυξε αυτές τις ιδέες δεν είχε αυξηθεί. Το βιβλίο αγνοήθηκε και αντιμετωπίστηκε με σιγή σχεδόν από όλο τον σοσιαλιστικό τύπο (με την πρόσφατη εξαίρεση του Socialist Leader του ILP). Επομένως, χάρηκα που άρχιζα να γνωρίζω μία ομάδα η οποία έφτασε στις ίδιες ιδέες από μία ανεξάρτητη διαδρομή. Την απόλυτη διαχείριση της εργασίας τους από τους ίδιους τους εργάτες, την οποία εκφράζετε λέγοντας: «Οι ίδιοι οι παραγωγοί οργανώνουν τη διαχείριση της παραγωγής», την περιέγραψα στα κεφάλαια για την «οργάνωση των χώρων εργασίας» και την «κοινωνική οργάνωση». Οι οργανισμοί που σχηματίζονται από συνελεύσεις των αντιπροσώπων και τους χρειάζονται οι εργάτες για συζητήσεις, τους οποίους εσείς αποκαλείται «σοβιέτ», είναι οι ίδιοι με εκείνους που εμείς ονομάζουμε «εργατικά συμβούλια».

Σίγουρα υπάρχουν διαφορές. Θα ασχοληθώ μαζί τους, θεωρώντας αυτό το κείμενο ως μία συμβολή στη συζήτηση του περιοδικού σας. Ενώ εσείς περιορίζετε τη δραστηριότητα αυτών των οργανισμών στην οργάνωση της εργασίας στα εργοστάσια μετά την κατάληψη της κοινωνικής εξουσίας από τους εργάτες, εμείς πιστεύουμε επίσης ότι οι οργανισμοί θα είναι αυτοί μέσω των οποίων οι εργάτες θα καταλάβουν την εξουσία. Για την κατάληψη της εξουσίας δε μας ενδιαφέρει καθόλου ένα «επαναστατικό κόμμα» το οποίο θα αναλάβει την ηγεσία της προλεταριακής επανάστασης. Αυτό το «επαναστατικό κόμμα» είναι μία τροτσκιστική ιδέα, που (από το 1930) έχει βρει υποστηρικτές ανάμεσα σε πολλούς πρώην υποστηρικτές του Κομμουνιστικού Κόμματος απογοητευμένους από την πρακτική του τελευταίου. Η αντίθεση και η κριτική μας ανάγονται στα πρώτα χρόνια της Ρωσικής Επανάστασης, κατευθύνονται στον Λένιν και προκλήθηκαν από την στροφή του προς τον πολιτικό καιροσκοπισμό. Εμείς παραμείναμε εκτός της Τροτσκιστικής γραμμής: ποτέ δεν ήμαστε υπό την επιρροή του. Θεωρούμε ότι ο Τρότσκι είναι ο πλέον ικανός εκπρόσωπος του Μπολσεβικισμού και ότι αυτός θα έπρεπε να είναι ο διάδοχος του Λένιν. Αλλά, αφού είχε αναγνωριστεί στη Ρωσία ένας εκκολαπτόμενος καπιταλισμός, η προσοχή μας εστιάστηκε κυρίως στον δυτικό κόσμο του μεγάλου κεφαλαίου όπου οι εργάτες θα πρέπει να μετατρέψουν τον πιο αναπτυγμένο καπιταλισμό σε πραγματικό κομμουνισμό (με την κυριολεκτική σημασία της λέξης). Με την επαναστατική θέρμη του ο Τρότσκι γοήτευσε όλους τους αντιφρονούντες τους οποίους ο σταλινισμός πέταξε έξω από τα Κομμουνιστικά Κόμματα, και εμβολιάζοντάς τους με τον μπολσεβίκικο ιό, τους κατέστησε σχεδόν ανίκανους να κατανοήσουν τα νέα μεγάλα καθήκοντα της προλεταριακής επανάστασης.

Επειδή η Ρωσική Επανάσταση και οι ιδέες της εξακολουθούν να έχουν μια τόσο δυνατή επιρροή στις σκέψεις των ανθρώπων, είναι απαραίτητο να διεισδύσουμε βαθύτερα στο θεμελιώδη χαρακτήρα της. Με λίγα λόγια, ήταν η τελευταία αστική επανάσταση, παρόλο που διεξήχθη από την εργατική τάξη. Η «αστική επανάσταση» υποδηλώνει μια επανάσταση που καταστρέφει τη φεουδαρχία και ανοίγει το δρόμο προς την εκβιομηχάνιση, με όλες τις κοινωνικές επιπτώσεις που αυτό συνεπάγεται. Η Ρωσική Επανάσταση βρίσκεται επομένως σε ευθυγράμμιση με την Αγγλική Επανάσταση του 1647, και τη Γαλλική Επανάσταση του 1789, καθώς και με αυτές που ακολούθησαν το 1830, 1848 και 1871. Κατά τη διάρκεια αυτών των επαναστάσεων οι τεχνίτες, οι αγρότες και οι εργάτες βρήκαν την τεράστια δύναμη που »

απαιτούνταν για να καταστρέψουν το παλαιό καθεστώς. Αμέσως μετά, οι επιτροπές και τα πολιτικά κόμματα των εκπροσώπων των πλούσιων στρωμάτων, εκείνων που αποτελούσαν τη μελλοντική κυρίαρχη τάξη, ήρθαν στο προσκήνιο και πήραν τον έλεγχο της κυβερνητικής εξουσίας. Αυτό ήταν φυσικό απότοκο, δεδομένου ότι η εργατική τάξη δεν ήταν ακόμη αρκετά ώριμη για να αυτοκυβερνηθεί. Σε αυτήν την κοινωνία εκμετάλλευσης των εργατών, η κυρίαρχη τάξη χρειάζεται μια κυβέρνηση αποτελούμενη από μία μειοψηφία λειτουργών και πολιτικών. Σε μία πιο πρόσφατη εποχή, η Ρωσική Επανάσταση φάνηκε να είναι μια προλεταριακή επανάσταση, με τους εργάτες να είναι οι συντάκτες της μέσω των απεργιών και των μαζικών δράσεων. Παρόλα αυτά το Μπολσεβίκικο κόμμα, λίγο-λίγο, πέτυχε αργότερα ιδιοποίηση εξουσίας (με την εργατική τάξη να είναι μία μικρή μειοψηφία ανάμεσα στον πληθυσμό των αγροτών). Έτσι, ο αστικός χαρακτήρας (με την ευρεία έννοια του όρου) της Ρωσικής Επανάστασης επικράτησε και πήρε τη μορφή του κρατικού καπιταλισμού. Από τότε, λόγω της ιδεολογικής και πνευματικής της επιρροής της στον κόσμο, η Ρωσική Επανάσταση έχει γίνει το ακριβώς αντίθετο της προλεταριακής επανάστασης που απελευθερώνει τους εργαζόμενους και τους καθιστά κύριους του παραγωγικού μηχανισμού.

Για μας η ένδοξη παράδοση της Ρωσικής Επανάστασης συνίσταται στο γεγονός ότι στις πρώτες εκρήξεις της, το 1905 και 1917, ήταν η πρώτη που αναπτύχθηκε και έδειξε στους εργάτες όλου του κόσμου την οργανωτική δομή της αυτόνομης επαναστατικής δράσης: τα σοβιέτ. Από αυτή την εμπειρία που επιβεβαιώθηκε αργότερα, σε μικρότερη κλίμακα στη Γερμανία, αντλήσαμε τις ιδέες μας σχετικά με τις μορφές μαζικής δράσης που είναι κατάλληλες για την εργατική τάξη, και που θα έπρεπε να εφαρμοστούν προκειμένου να αποκτήσει τη δική της ελευθερία.

Ακριβώς αντίθετες σε αυτό είναι οι παραδόσεις, οι ιδέες και οι μέθοδοι που προέκυψαν από τη Ρωσική Επανάσταση, όταν το Κομμουνιστικό Κόμμα κέρδισε δύναμη. Οι ιδέες αυτές, που χρησίμευσαν μόνο ως εμπόδια στη διόρθωση της προλεταριακής δράσης, αποτελούσαν την ουσία και τη βάση της Τροτσκιστικής προπαγάνδας.

Το συμπέρασμά μας είναι ότι οι μορφές οργάνωσης της αυτόνομης εξουσίας, που εκφράζονται με τους όρους «σοβιέτ» και «εργατικά συμβούλια», πρέπει να χρησιμεύσουν τόσο στην κατάκτηση της εξουσίας όσο και στην καθοδήγηση της παραγωγικής εργασίας μετά από αυτή την κατάκτηση. Κατ' αρχάς αυτό συμβαίνει επειδή η δύναμη των εργατών πάνω στην κοινωνία δε μπορεί να διατηρηθεί με κανέναν άλλο τρόπο, για παράδειγμα με ένα επονομαζόμενο επαναστατικό κόμμα. Δευτερευόντως, επειδή αυτά τα σοβιέτ, τα οποία αργότερα θα είναι απαραίτητα για την παραγωγή, μπορούν να σχηματιστούν μόνο μέσω της ταξικής πάλης για την εξουσία.

Μου φαίνεται ότι σε αυτό το σχέδιο ο «κόμβος των αντιθέσεων» του προβλήματος της «επαναστατικής

ηγεσίας» εξαφανίζεται. Για την πηγή των αντιφάσεων, είναι η αδυναμία να εξισορροπηθεί η εξουσία κι η ελευθερία μιας τάξης η οποία κυβερνά η ίδια την τύχη της, με την αξίωση να υπακούει μια ηγεσία σχηματισμένη από μια μικρή ομάδα ή ένα κόμμα. Αλλά μπορεί να διατηρηθεί μια τέτοια απαίτηση; Αντιτίθεται εμφανώς στην πιο γνωστή ιδέα του Μαρξ, ότι δηλαδή η απελευθέρωση των εργατών θα είναι έργο των εργατών των ίδιων. Επιπλέον, η προλεταριακή επανάσταση δε μπορεί να συγκριθεί με μία απλή εξέγερση ή μια στρατιωτική εκστρατεία που πραγματοποιείται από μία κεντρική διοίκηση, ούτε ακόμη με μια περίοδο αγώνα όμοια, για παράδειγμα, με την σπουδαία Γαλλική Επανάσταση, η οποία δεν ήταν τελικά τίποτα παρά ένα επεισόδιο στην αστική άνοδο προς την εξουσία. Η προλεταριακή επανάσταση είναι πολύ πιο μεγάλη και βαθιά· είναι η ένταξη της μάζας των ανθρώπων στη συνείδηση της ύπαρξής τους και του χαρακτήρα τους. Δε θα είναι μία απλή αναστάτωση· θα διαμορφώσει το περιεχόμενο μιας ολόκληρης περιόδου στην ιστορία της ανθρωπότητας, κατά την οποία η εργατική τάξη θα πρέπει να ανακαλύψει και να συνειδητοποιήσει τις δικές της ικανότητες και δυνατότητες, όπως επίσης και τους στόχους της και τα μέσα του αγώνα. Προσπάθησα να επεξεργαστώ ορισμένες πτυχές αυτής της επανάστασης στο βιβλίο μου Les Conseils Ouvriers στο κεφάλαιο με τίτλο «Η Επανάσταση των εργατών». Φυσικά, όλο αυτό παρέχει μόνο ένα αφηρημένο σχήμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να φέρει στο προσκήνιο τις διάφορες δυνάμεις στη δράση και τις σχέσεις τους.

Είναι πιθανό να ρωτήσετε τώρα: Στο πλαίσιο αυτού του προσανατολισμού, τι σκοπό εξυπηρετεί ένα κόμμα ή μια

ομάδα, και ποια είναι τα καθήκοντά της; Μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι η ομάδα μας δε θα καταφέρει να διοικήσει τις μάζες των εργατών στην επαναστατική τους δράση: εκτός από εμάς υπάρχει άλλη μισή ντουζίνα ή και περισσότερες ομάδες ή κόμματα που αυτοαποκαλούνται επαναστατικά, αλλά όλα διαφέρουν στα προγράμματα και τις ιδέες τους, και που σε σύγκριση με το μεγάλο Σοσιαλιστικό Κόμμα, αυτά δεν είναι παρά μόνο Λιλιπούτειοι. Στο πλαίσιο της συζήτησης στο δέκατο τεύχος της επισκόπησής σας, σωστά υποστηρίχθηκε ότι η συμβολή μας είναι ουσιαστικά θεωρητική: να βρει και να υποδείξει, μέσα από τη μελέτη και τη συζήτηση, την καλύτερη πορεία δράσης για την εργατική τάξη. Παρ' όλα αυτά, η εκπαίδευση δε θα έπρεπε να προορίζεται αποκλειστικά για τα μέλη μιας ομάδας ή ενός κόμματος, αλλά για τις μάζες της εργατικής τάξης. Θα εναπόκειται σε αυτούς να αποφασίσουν τον καλύτερο τρόπο για να ενεργήσουν στις συνελεύσεις των εργοστασίων και στα Συμβούλιά τους. Αλλά για να μπορούν να αποφασίσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, θα πρέπει να διαφωτίζονται από καλά μελετημένες συμβουλές προερχόμενες από τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ατόμων. Κατά συνέπεια, για μια ομάδα που διακηρύσσει ότι η αυτόνομη δράση της εργατικής τάξης είναι η κύρια μορφή της σοσιαλιστικής επανάστασης, θα θεωρείται ότι το κύριο καθήκον της είναι να πάει να μιλήσει με τους εργάτες, για παράδειγμα με τα μέσα δημοφιλών φυλλαδίων τα οποία θα ξεκαθαρίζουν τις ιδέες των εργατών, εξηγώντας τις σημαντικές αλλαγές στην κοινωνία, καθώς και την ανάγκη για τους εργάτες να αυτοοργανωθούν σε όλες τις δράσεις τους, συμπεριλαμβανομένης της μελλοντικής παραγωγικής εργασίας.

Εδώ λοιπόν έχετε μερικές από τις σκέψεις που θέτει η ανάγνωση των συζητήσεων που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό σας. Επιπροσθέτως, θα ήθελα να εκφράσω την ικανοποίησή μου από τα άρθρα στο «The American worker» που αποσαφηνίζουν ένα μεγάλο μέρος του αινιγματικού προβλήματος της εργατικής τάξης χωρίς σοσιαλισμό, και το διδακτικό άρθρο για την εργατική τάξη στην Ανατολική Γερμανία. Ελπίζω ότι η ομάδα σας θα έχει την ευκαιρία να δημοσιεύσει περισσότερα άρθρα αυτής της επισκόπησης.

Θα με συγχωρήσετε που έγραψα αυτό το γράμμα στα αγγλικά, αλλά μου είναι δύσκολο να εκφραστώ ικανοποιητικά στα γαλλικά.

Η αλληλογραφία Πάνεκκουκ / Καστοριάδη αναδημοσιεύεται από το ηλεκτρονικό πολιτικό περιοδικό Viewpoint. Περισσότερα : http://viewpointmag.com/2011/10/25/deviations-part-1-the-castoriadis-pannekoek-exchange/

Inside Llewyn Davis

των Ίθαν και Τζόελ Κοέν
με τους Κάρεϊ Μάλιγκαν, Όσκαρ Άιζακ, Τζάστιν Τίμπερλεϊκ, Τζον Γκούντμαν

Σε μεγάλες φόρμες οι Κοέν, κάνουν μια εξαιρετική ταινία πάνω στην αλήθεια και τους μύθους της νεουορκέζικης φολκ σκηνής, των αρχών της δεκαετίας του ’60, απομυθοποιώντας, και μάλιστα με πολύ εύθυμο τρόπο, την Μπητ αντίληψη, αλλά και ρέμπελη τάση των νέων καλλιτεχνών τότε, κάνοντας μια σκοτεινή κωμωδία πάνω στην έπαρση, την ανοησία της και τους στόχους οι οποίοι στερούνται της ουσίας ενός ολικού οράματος. Επιβεβαίωση και διάψευση; Η ατομικότητα ως τελικός κριτής, έστω και αποτυχημένος; Τι κάνει τον κεντρικό χαρακτήρα της ταινίας, αντί να είναι ο επόμενος (Η και ο πρώτος Μπόμπ Ντύλαν – που μάλιστα ως νέος καλλιτέχνης εμφανίζεται λίγο πριν το φινάλε της ταινίας), να τον ξυλοφορτώνουν έξω από τα κλαμπ και η ίδια η παρουσία του να είναι ακριβώς η σάτιρα, οτιδήποτε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως υπαρξιακό μεγαλείο; Οι Κοέν ήταν, και πάντα είναι, οι μεγάλοι ιδιότυποι σατιρικοί των μικρών ανθρώπων της Αμερικής και όλων των στιγμών εκείνων που αυτοί φαίνονται όχι ανώτεροι, όπως τους θέλουν οι κυρίαρχοι μύθοι, αλλά πολύ κατώτεροι των περιστάσεων! Ηδη προτάθηκε για τρεις χρυσές σφαίρες και ο Αιζακς, συγκαταλέχθηκε φέτος ανάμεσα στα ονόματα που συζητήθηκαν έντονα ως κινηματογραφικές παρουσίες και ερμηνείες. 9/10

Ender’s Game

του Γκάβιν Χουντ
με τους Μπεν Κίνγκσλεϊ, Χάρισον Φορντ, Αμπιγκέιλ Μπρέσλιν, Άσα Μπάτερφιλντ, Χέιλι Στάινφελντ, Βαϊόλα Ντέιβις, Μόιζες Αρίας

Σε ένα αριστουργηματικό βιβλίο που κυκλοφόρησε το 1985, και αποτέλεσε την αρχή του έπους των Εντερ, από τον μεγάλο συγγραφέα επιστημονικής φαντασίας Ορσον Σκοτ Γουάρντ, τα σχόλια γύρω από τον νέο πολιτισμό των ομοιωμάτων και της εικόνας, έτσι όπως διαφαινόταν πως θα εξελίσσονταν τα πράγματα ήδη από τότε, είναι αιχμηρά. Οπως ένας «πιλότος» drone, από την ασφάλεια της βάσης του, μπορεί να σπείρει την καταστροφή, επί δικαίων και αδίκων, νιώθοντας σαν χαρακτήρας βιντεοπαιχνιδιού, έτσι και οι κεντρικοί χαρακτήρες του βιβλίου –αλλά και της ταινίας– «εξασκούνται», με αποτελέσματα, που δεν γνωρίζουν καν οι ίδιοι, σε ένα «παιχνίδι» εικονικής στρατηγικής, με σκοπό να εκπαιδευθούν, ως πιλότοι και διοικητές, για την τελική επίθεση ενάντια σε ένα εξωγήινο είδος που είχε σχεδόν καταστρέψει τον ανθρώπινο πολιτισμό, μισό αιώνα πριν από όσα μας διηγείται το «Παιχνίδι του Εντερ». Οπως, ξανά, ένας πιλότος drone, όταν η στιγμή της μάχης έρχεται, ελάχιστα στοιχεία θα μπορέσουν να διαχωρίσουν το «εικονικό» από το «πραγματικό»! Μεγάλα πλάνα και ελάχιστη έμφαση στα ειδικά εφέ, με στόχο να αναδειχτούν τα ισχυρά πολιτικά και φιλοσοφικά ζητήματα που τίθενται από το βιβλίο. Η ταινία εν τέλει, μπορώ να πω χωρίς καμιά επιφύλαξη, πως συνιστά ένα κομψοτέχνημα «εσωτερικής», επιστημονικής φαντασίας και ένα κατ’ ουσίαν Κατηγορώ, ενάντια στις λογικές του απόλυτου πολέμου και του μιλιταρισμού, όπως και ένα σκεπτικιστικό δοκίμιο πάνω στη σύνθεση Εικόνας- Κόσμου, διαμέσου του νεοτεχνολογικού μεσιανισμού. 7/10

Nebraska

του Αλεξάντερ Πέιν
με τους Μπρους Ντερν, Στέισι Κέιτς, Τζουν Σκουίμπ, Γουίλ Φόρτε, Μπομπ Όντενκερκ

Ο γνωστός μας Ελληνοαμερικανός δημιουργός Αλεξάντερ Πέην έχει πολύ στενούς δεσμούς με τα κινηματογραφικά πεπραγμένα της χώρας, καθώς εδώ, και συγκεκριμένα στο διεθνές φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, είναι που είχε κάνει και την πρεμιέρα της πρώτης του ταινίας. Στο ύφος που παλαιότερα ο Ντ. Λυντς μάς είχε δώσει το Straight Story, έχουμε ένα διαφορετικό road movie, με κεντρικό χαρακτήρα έναν υπερήλικα, που σαν μία από τις τελευταίες πράξεις μιας γεμάτης διαψεύσεις ζωής, αποφασίζει να κάνει ένα ταξίδι, μακριά από τους τόπους που μεγάλωσε, ώστε να εισπράξει τα χρήματα ενός υποτιθέμενου λαχνού που είχε κερδίσει! Ο γιος του, παρότι πιστεύει ακράδαντα πως πρόκειται για διαφημιστικό κόλπο, τελικά τον συνοδεύει σε μια πορεία που θα οδηγήσει στη βαθύτερη ανακάλυψη του ενός για τον άλλο, και στη λύτρωση από τους δαίμονες του παρελθόντος και για τους δύο. Ο Πέην χρησιμοποιεί τη σαφήνεια και το δραματικό βάρος της ασπρόμαυρης φωτογραφίας, για να μας επιτρέψει να κοιτάξουμε βαθιά και άμεσα στη γυμνή ύπαρξη των δύο χαρακτήρων, αλλά και του επαρχιακού περιγύρου τους. Οι ερμηνείες εξαιρετικές και η δραματική αποκάλυψη των στόχων, της απώλειας, αλλά και της επαναδιεκδίκησης των χαμένων ευκαιριών και ονείρων, την κάθε στιγμή, μας δίνεται, να το πιούμε σε ένα ποτήρι, σε αργές γουλιές.

Η ταινία είναι ήδη ανάμεσα στις υποψήφιες για την κούρσα των φετινών όσκαρ. 8/10

Jack Ryan: Shadow Recruit

του Κένεθ Μπράνα
με τους Κρις Πάιν, Κίρα Νάιτλι, Κέβιν Κόστνερ, Κένεθ Μπράνα, Κολμ Φιόρε, Γκέμα Τσαν

Ο Κένεθ Μπράνα σκηνοθετεί και συμπρωταγωνιστεί δίπλα στον Κρις Πάιν και την Κίρα Νάιτλυ σε ένα φίλμ, βασισμένο στον αγαπημένο ήρωα των βιβλίων του Κλάνσι. Αυτήν τη φορά, έχουμε ένα συνολικό reboot, καθώς με τον Κρίς Πάιν (Σταρ Τρεκ) να αναλαμβάνει τον κεντρικό ρόλο, η σειρά μεταφέρεται στο σήμερα, με τον Πάιν, να αντιμετωπίζει για πρώτη φορά σαν βασικός πράκτορας της C.I.A. και όχι αναλυτής έναν σκοτεινό Ρώσο πρώην στρατιωτικό και νυν διευθυντή μιας μεγάλης ρωσικής εταιρείας, αλλά και ενορχηστρωτή μιας επικείμενης τρομοκρατικής επίθεσης ενάντια στις Η.Π.Α, με στόχο τη νίκη σε έναν οικονομικό πόλεμο που έχει ξεσπάσει ανάμεσα στις δύο χώρες! Δράση και χιούμορ, κλασσική κινηματογράφηση, και δύο πολύ ευχάριστες ώρες περιπέτειας κάνουν αυτήν την ταινία μια όμορφη βραδινή έξοδο, για κάποιους –και δεν είναι λίγοι!– φανς των κατασκοπικών φιλμ! 6/10

ΒΡΩΜΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Μία παράσταση βασισμένη στο βερολινέζικο έργο της Τζένυ Έρπενμπεκ, «Το παιχνίδι με τις λέξεις», έχει ήδη κλείσει, επιτυχημένα, τον πρώτο κύκλο παραστάσεών της, στο «Κέντρο Ελέγχου Τηλεοράσεων»! Υπήρξε μάλιστα παράταση μέχρι τις 26 Ιανουαρίου, για όσους δεν είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν το πόνημα της νεοσύστατης ομάδας, Difunta Correa, των ηθοποιών Νίκου Καμόντου, Ρηνιώς Κυριαζή και του δραματουργού Νίκου Φλέσσα. Η ομάδα, στην προσπάθειά της να συνδυάσει και να επαναπροτείνει «Το Παιχνίδι με τις Λέξεις», προσθέτει επί σκηνής και μια σειρά σκετς, βασισμένα στο «Δόγμα του Σόκ», της Ναόμι Κλάιν, τονίζοντας ιδιαίτερα το πολιτικό στίγμα, που θέλει να φέρει στο φως της επικαιρότητας η παράσταση, των βρώμικων λέξεων, το οποίο δεν είναι άλλο, τουλάχιστον στα μάτια μας, από ένα δριμύ κατηγορώ, όχι μονάχα της πολιτικής βαναυσότητας και του σχιζοειδούς τραγικού στοιχείου μιας διπλής ταυτότητας (Μιά κόρη βασανιζόμενων- Μια κόρη βασανιστών, στο ίδιο πρόσωπο!), αλλά ταυτόχρονα και των θεωρητικών βάσεων που οδήγησαν εκεί, μέσα από τους διάφορους θεωρητικούς και πολιτικούς ταγούς, της νεοφιλελεύθερης οικονομικής σχολής του νεοσυντηρητισμού!

Το έργο εξελίσσεται σε δύο διαστάσεις. Η πρώτη περιλαμβάνει την αινιγματική παρουσία ενός κοριτσιού, μισοντυμένου με ένα λευκό φόρεμα, το οποίο παίζει, στον κάτω όροφο του «Κέντρου...», με μία μπάλα, ενώ μουρμουρίζει φαινομενικά ακατάληπτα λόγια γύρω από θραυσματικές στιγμές της παιδικής της ηλικίας, και την στοιχειακή καθαρότητα της κάθε λέξης, ή όχι, ανεξαρτήτως πλαισίου. Στο πάνω επίπεδο, έχοντας όλοι το όνομα Τζόναθαν, εμφανίζονται οι γυιοί, οι θυγατέρες και ανηψιοί των Φρήντμαν, Χάγεκ, Γέλτσιν, Πινοσέτ, Θάτσερ, Μπρέμερ κ.ο.κ., να σχολιάζουν, με υποκρισία τις περισσότερες φορές, θράσος, αλλά και απόλυτο φανατισμό, τη δράση των συγγενών τους, φτάνοντας μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις να τους απεικονίζουν με πραγματική θρησκευτική ευλάβεια!

Την ίδια στιγμή, μέσα στο επαναλαμβανόμενο μοτίβο της σκιαγράφησης της εποχής τους, νοιώθουμε όλη την αγριότητα αλλά και την κεντρική ιδέα, μιας μυστικοποιημένης θεωρίας και πράξης των αγορών και της οικονομίας, που αφήνει χώρο μονάχα για τον επελαύνοντα, και μη λαβαίνοντα υπόψιν απολύτως καθόλου τους πληθυσμούς - πειραματόζωα, Νέο Παγκόσμιο Ολοκληρωτισμό, δηλαδή τον Φασισμό της Οικονομίας!

Κάνοντάς μας άλλες φορές να γελάσουμε πικρά και άλλες φορές να δακρύσουμε, το κείμενο, η εναλλαγή των φωτισμών από το φως στη σκιά (του ασυνειδήτου; Της κοινωνικής και πολιτικής ντροπής; Της απουσίας ανθρωπιάς στα ανθρώπινα όντα;), μας ωθεί, σε ένα δίωρο κρεσέντο, καταστροφής, αισθημάτων, ιστορίας, μνήμης και σημασιών, συνεπικουρούμενο και από τις εξαιρετικές ερμηνείες - αποδόσεις, του Άρη Αρμαγανίδη, της Αγγελικής Παπαθεμελή, και της Βάσιας Χρήστου (Υπέροχες και οι δύο, και τόσο διαφορετικές στην προσέγγισή τους συνάμα!) ως εναλλακτικές εκδοχές σε δύο συνεκδοχές της παράστασης, τόσο κάποιων Τζόναθαν, όσο και του μισότρελου, ψυχολογικά κατακερματισμένου κοριτσιού με τη Μπάλα! Πόσο ρομαντικές εποχές αλήθεια είναι αυτές και πόσο άρρωστος είναι ο «ρομαντισμός» καιρός, που κρύβει μέσα του τόσο πόνο, οργή και βαρβαρότητα; Είναι ένα ερώτημα που η τέχνη το αφήνει μετέωρο, στα πνεύματα των θεατών-δραστών, να αποφασίσουν με ποια πλευρά συντάσσονται εντέλει!

Cold Cave

Συναυλία, στο death Disco στις 21/01/14

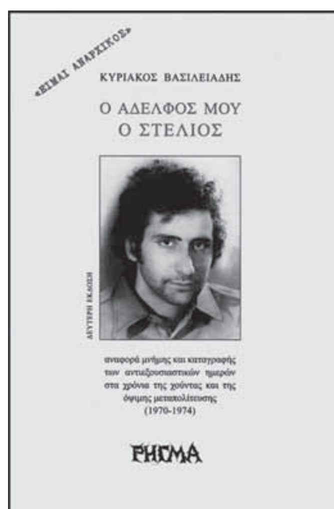
Κατάμεστο το Death Disco, για το γεγονός που λέγεται συναυλία των Cold Cave. Mechanimal το όνομα του δυνατού σαπόρτ στο οποίο συμμετέχει και ο παλιός μας γνωστός από τα ηλεκτρονικά πράγματα της δεκαετίας του ’90, Γιάννης Παπαιωάννου. Ικανοποίησαν απόλυτα και «ζέσταναν» το κοινό που ήρθε, για να ακούσει ένα από τα πιο όμορφα σύνολα του σκοτεινού ηλεκτρονικού χορευτικού ήχου.

Διαφορετικοί από ό,τι τους είχαμε συναντήσει στο παρελθόν, με μια συγκλονιστική ερμηνεία του χαρισματικού τραγουδιστή τους, το ντουέτο, πλέον, έκανε ολόκληρο το club να χορεύει χωρίς σταματημό για μιάμιση ώρα και, με τη συνοδεία εξαιρετικών βίντεο, μας έστειλαν σε ένα εσωτερικό ταξίδι λυρισμού και τραγικότητας! Κομμάτια που ξεχώρισαν, μέσα σε έναν κυκεώνα, από φώτα, και ήχους, στροβιλιζόμενους και αποστράπτοντες, στα ανεβοκατεβάσματα του performer-lead singer Wesley Eisold πάνω και κάτω από την σκηνή, ήταν τα People are poison, Don’t blow up the moon, A little death to laugh, Love comes Close. Ο Wesley Eisold, μετά από τρία κομμάτια encore και εν μέσω επευφημιών, έκλεισε το live, με τις τελευταίες νότες «χαλί» στα λόγια του, λέγοντας πως δεν χρειάζεται να ακούμε κανέναν, αλλά να καταστρέψουμε τις συμβάσεις και την υποκρισία, μαζί με όσους απλά θέλουν να μας εγκλωβίσουν στα μίζερα οράματά τούς! «...Εμένα, ας πούμε, μου έλεγαν πως χωρίς κιθάρες δεν γίνεται τίποτε! Ε, λοιπόν, είμαι μονόχειρας, και ορίστε που τα έχω καταφέρει έξω από κάθε μίζερη προκατάληψη! Fuck everybody!».

Γιάννης Ραουζαίος

«Είμαι Αναρχικός»

Κυριάκος Βασιλειάδης «Ο αδελφός μου ο Στέλιος»

Η ιστορία των Αναρχικών στην Ελλάδα αρχίζει στα τέλη του 19ου αι. και τελειώνει στις αρχές του 20ου αι. με την κυριάρχηση του κομμουνισμού και του «κόμματος νέου τύπου». Σποραδικά εμφανίζονται αναρχικές φωνές που χάνονται εντελώς στις αρχές της δεκαετίας του ’50. Ξαναεμφανίζονται εκεί γύρω στα 1970. Για τους πλειοψηφούντες δεκαεφτάχρονους του ’80, οι λίγοι αναρχικοί του ’70 ήταν πρόσωπα σχεδόν μυθικά. Λίγοι, μυθικοί αγωνιστές με ιδιαίτερα επιθετική ατομικότητα, με ζηλευτή αξιοπρέπεια.

Ο Στέλιος Βασιλειάδης είναι μάλλον στη μαγιά αυτής της μυθικής περιγραφής που έχουμε στο μυαλό μας οι σημερινοί πενηντάρηδες. Οταν το τσακισμένο απ’ τα βασανιστήρια σώμα του έχει το στόμα να πει: «Δεν είμαι κομμουνιστής, είμαι αναρχικός» σαν απάντηση στον βασανιστή που τον αποκαλεί «πούστη βρομοκομμουνιστή», τότε βάζει τον λίθο της επανεμφάνισης των αναρχικών στην Ελλάδα του ’70.
Το βιβλίο «Ο αδελφός μου ο Στέλιος» του Κυριάκου Βασιλειάδη αποτελεί από ιστορική πλευρά μια κατάθεση για τον τύπο του αναρχικού αγωνιστή στην περίοδο της χούντας και κατά την πρώιμη μεταπολίτευση. Ο Στέλιος Βασιλειάδης ήταν ένας αναρχικός υποκινητής αντιδικτατορικών διαδηλώσεων, σεμνός και πραγματικά επικίνδυνος. Η συναίσθηση της ατομικής ευθύνης και η πολιτική συμπεριφορά του αναρχικού αγωνιστή που καλλιεργήθηκε το ’80 έχει σχέση με το πορτραίτο, αν θα μπορούσαμε να το πούμε έτσι, του Στέλιου Βασιλειάδη στο εν λόγω βιβλίο.
Από την άλλη, ο συγγραφέας περιγράφει την εποχή της χούντας, την εξέγερση του ’73 και το ’74 με τρόπο μοναδικό, ένα σπάνιο δείγμα ιστορικής απεικόνισης με τόσο απλά και σταράτα λόγια. Το φοιτητικό κίνημα προ του Νοέμβρη του ’73, ακηδεμόνευτο και ακαθοδήγητο, η εξέγερση των οδοφραγμάτων και του χτυπήματος δημόσιων κτηρίων, ο ελεύθερος δημόσιος χώρος της κατάληψης, η σφαγή, τα βασανιστήρια, η μεταπολίτευση, οι δίκες.
Διαβάζοντας το κείμενο-διακήρυξη της Α.Α.Κ.Ο. (Αυτόνομη Αντιεξουσιαστική Κοινωνικοπολιτική Ομάδα) διαπιστώνουμε ότι είναι πιο προωθημένο πολιτικά από τις μετέπειτα αναρχικές συγκροτήσεις. Το αποφορτισμένο από βερμπαλισμούς ύφος του κάνει τον λόγο απλό, αληθινό και όχι εκτός πραγματικότητας.
Οι πρώτοι αναρχικοί της «νέας περιόδου» έβλεπαν πιο καθαρά. Μετά τα σκίαζε ούλα η ιδεολογία.

Νίκος Ιωάννου

PORNOSTROIKA DADAIFI

Κυκλοφόρησε ο 10ος δίσκος των PORNOSTROIKA DADAIFI, ενός από τα παλιότερα industrial σχήματα της χώρας, group επηρεασμένο από τους πρωτεργάτες Laibach και άλλους industrial ηχητικούς τρομοκράτες!

Με επιρροές από Dadacore, scifi, punk και τον ταξικό πόλεμο.

Μεταξύ άλλων ο δίσκος περιέχει μελοποιήσεις σε Προυντόν, Μπρεχτ και Μπαλζάκ.
Κατεβάστε δωρεάν λοιπόν
PORNOSTROIKA DADAIFI – WEIMAR HELLDISCO (2014)

https://www.mediafire.com

https://drive.google.com/file/d/0B1g_LyDQQ3r-S0ZqeHF6MDBBV28/edit?usp=sharing
Το άλμπουμ ασχολείται με την τρέχουσα πολιτική και οικονομική αθλιότητα της χώρας (εξού και ο τίτλος) και επιτίθεται σε δημοσιογράφους, εξουσιαστές, νεοναζί, πασόκους κ.λπ. Αποτελεί μία μουσική και στιχουργική καταγραφή του οικονομικού ολοκληρωτισμού της εποχής μας.

Βαγγέλης Νάνος

PORNOSTROIKA DADAIFI – WEIMAR HELLDISCO

- ΟΔΥΣΣΕΙΑ- ΟΙ ΘΕΟΙ ΕΧΟΥΝ ΠΕΘΑΝΕΙ (ユリシーズ ULYSSES 31-IKE EGAN & DENYS CROCKETT)
- ΝΑ ΣΕ ΚΥΒΕΡΝΟΥΝ (PRUDON)
- ΜΑΛΑΚΑΣ -ΠΟΠ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ
- ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΛΑΣΗ- WELCOME TO NEUROPE
- WEIMAR DISCO
- Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΚΑΝΘΡΩΠΩΝ
- ΞΕΦΤΙΛΙΣΜΕΝΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ
- Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥ
- ΑΝΑΣΦΑΛΗ ΜΙΚΡΕ ΑΝΘΡΩΠΑΚΟ
- ΣΑΡΚΟΒΟΡΑ ΑΡΝΙΑ
- DER MARSCH INS DRITTE REICH (B.BRECHT)
- MARCH IN LINE-ΝΑ ΤΡΕΧΟΥΝ(JOY DIVISION REVISITED)

Η εξέγερση αποτελεί φυσική τάση της ζωής. Ακόμα και το σκουλήκι στρέφεται ενάντια στο πόδι που το λειώνει. Γενικά , η ζωτικότητα και η σχετική αξιοπρέπεια ενός ζώου μπορεί να μετρηθεί από την δύναμη του ένστικτου της εξέγερσης. Μέσα στον κόσμο των ζώων ,όπως και στον ανθρώπινο κόσμο ,δεν υπάρχει καμιά συνήθεις πιο εξευτελιστική ,πιο ηλίθια ή πιο δειλή από την συνήθεια της δουλικής υποταγής και της καταπίεσης από κάποιον άλλον.
Μ.Μπακούνιν

PORNOSTROIKA DADAIFI – WEIMAR HELLDISCO

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ
ΥΨΙΣΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ